

10 september 2010

ADVOCATENBLAD 12

**Speciaal
katern**
De ondernemende
advocaat

Historicus Meihuizen
onderzocht de balie in W.O. II

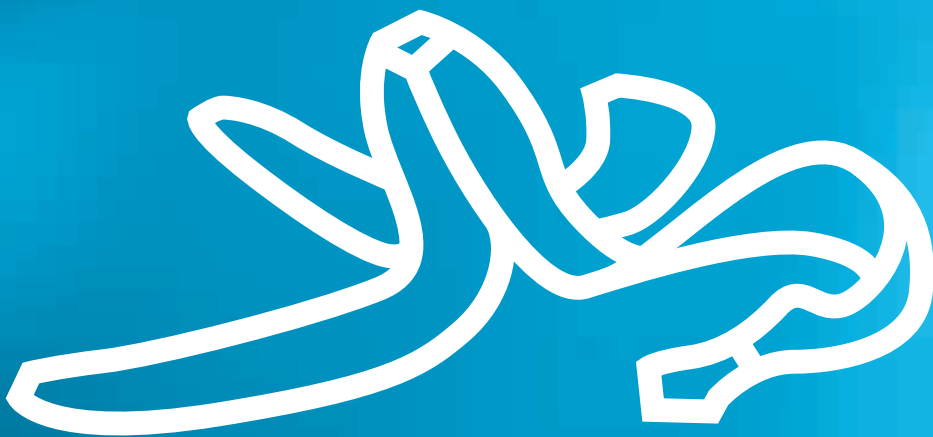
‘De advocaat laat geen sporen na’

*Civiele rechter
liet no cure no
pay afspraak in
stand*

*Een Dag van de
Scheiding: wie
verzint dat?*

*Kómt die zwarte
lijst er nou?*

Dichtbij

Je staat er liever niet bij stil, maar een ongeluk zit in een klein hoekje. En de gevolgen kunnen erg vervelend zijn. Want ziekte of arbeidsongeschiktheid komt altijd op het verkeerde moment. Hoe moet dat verder met de praktijk? En met de betaling van de hypotheek? Wij zorgen ervoor dat u goed bent voorbereid. Door samen met u de mogelijke gevolgen op een rijtje te zetten en u van deskundig advies te voorzien. Onze adviseurs zijn thuis in de advocatuur. Net als u. Houden we binnenkort bij u de vinger aan de pols?

Arbeidsongeschiktheidsverzekering?
Kijk op www.nwk.nl

**Hoe dan ook,
Niehoff Werning & Kooij is altijd dichtbij.**

Niehoff Werning & Kooij
verzekeringsadviseurs voor advocatuur en notariaat

Actualiteiten

Historicus Meihuizen presenteerde deze week zijn onderzoek naar **de Nederlandse balie in W.O. II**. Veruit de meeste advocaten bogen met de Duitsers mee. Er waren uitzonderingen. Maar er was de landsadvocaat – en er waren nare discussies in dit blad.

390
.....

Actualiteiten

Het VN-Mensenrechtencomité **bekritiseert** de Nederlandse beperking van het hoger beroep in 'kleine zaken'. Vele zaken krijgen nu een herkansing.

386
.....

Actualiteiten

Ondanks betrokkenheid van de advocaat liet de civiele rechter een **no cure no pay-afpraak** in stand.

Actualiteiten

Een hartenkreet van een deken bracht het **ongeanonimiseerde register** voor tuchtrechtspraken weer in de media. Kwam die zwarte lijst er nou, of niet?

398
.....

Bestuursrecht

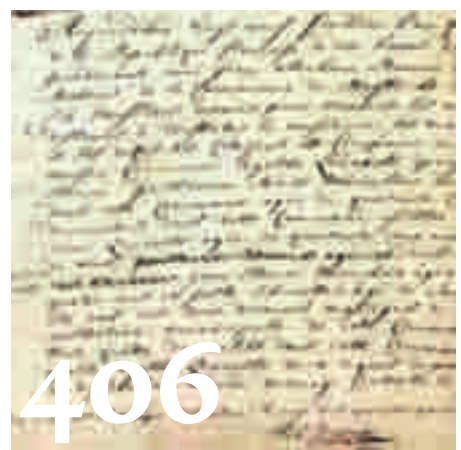
Vanaf 1 oktober is er voor een project met meerdere vergunningplichtige activiteiten nog maar **één omgevingsvergunning** nodig.

404
.....

Familierecht

Adviseurs van de echtgenoten kijken maar zelden naar de **verrekenbedingen**: ze zouden aansprakelijk moeten zijn voor fouten.

Personen- en familierecht

Dag van de Vrede: duidelijk. Maar een **Dag van de Scheiding**, wie verzint dat? Diny Hompus van de vereniging van Familierecht Advocaten Scheidingsmediators: 'Wij willen aandacht voor de kwaliteit van de dienstverlening'.

413
.....

Even opfrissen

Hoe zat het ook alweer met de **termijnen** bij conservatoir en executoriaal **beslag**?

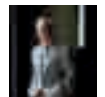
Ondernemende advocaat

In dit nummer wijden we een speciaal katern aan het actief opzoeken van de cliënt, het startende kantoor, 'zakelijke gadgets' en toenevende drukte op de markt voor juridische dienstverleners.

Verder...

Kort nieuws 384 » Van de deken 385 » Column: Liberaliseer het strafrecht 387 » Tweede Caravana Colombia voor vervolgd advocaten 391 » Boekbespreking De Nederlandse advocatuur in de Tweede Wereldoorlog 396 » Rechter: roze bijstand bij witwassen? 411 » Opinie: advocaat wordt ambtenaar 417 » Transfers 420 » Tucht recht 424 » Amerikaans letselschadecongres 402

Personelsadvertenties in dit nummer op p. 446

Omslagfoto: Emilie Hudig

Colofon

90e jaargang
Verschijnt elke drie weken.

Het *Advocatenblad* is het officiële orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten en wordt uitgegeven door Sdu Uitgevers. De inhoud wordt samengesteld door de van de Orde onafhankelijke redactie, behalve Van de deken, Berichten van de Orde en Tucht recht

Redactie
mr. L. Bakers
mr. K.A. Boshouwers
mr. A. Groenewoud
dr. L. Hesselink
mr. M.R. Maathuis
mr. R. Malewicz
mr. C.C. Oberman
mr. G.J. van Oosten
mr. M.A.R.C. Padberg
mr. L.H. Rammeloo
mr. drs. Th.C. van Schagen
mr. P.H.E. Voûte
Eindredactie
Linus Hesselink

Redactionele bijdragen
Mailen naar:
l.hesselink@sdu.nl
Informatie:
Linus Hesselink,
070-378 98 36,
070-335 35 74
Het schrijven van redactionele bijdragen levert per 500 woorden 1 opleidingspunt op.
Sdu Uitgevers
Lucinda Jones (uitgever)
Sandra Kroon (directeur
BU Legal & Tax)

Beeldredactie
Charlotte Helmer

Journalistieke redactie
Linus Hesselink, Hedy Jak,
Trudeke Sillevs Smitt

Vormgeving
Dimdim, Den Haag

Illustratie
Floris Tilanus

Correctie
Sandra Braakmann
Carlijn Urlings

Druk
Senefelder Misset,
Doetinchem

Digitaal archief
Advocatenblad sinds 1996
www.advocatenorde.nl,
voor houders van het
(gratis) Balienetcertificaat

Advertenties
www.bereikdejurist.nl
Veerle Sanderink,
accountmanager
v.sanderink@sdu.nl,

Tel. 070-378 03 50 of
06-229 480 84
Inzendtermijn:
afl. 13: 17 september 2010
afl. 14: 8 oktober 2010

Abonnementen
Adreswijzigingen van
advocaten:
adres@advocatenorde.nl

Niet-leden betalen
€ 222,60 per jaarabonnement (incl. btw en verzendkosten) en voor de jaarband (€ 40). Studenten

50% korting, losse nummers: € 31,80 (incl btw).
Adreswijzigingen: Sdu Uitgevers klantenservice, telefoon 070-378 98 80, Postbus 20014, 2500 EA Den Haag, www.sdu.nl/service.

ISSN 0165-1331

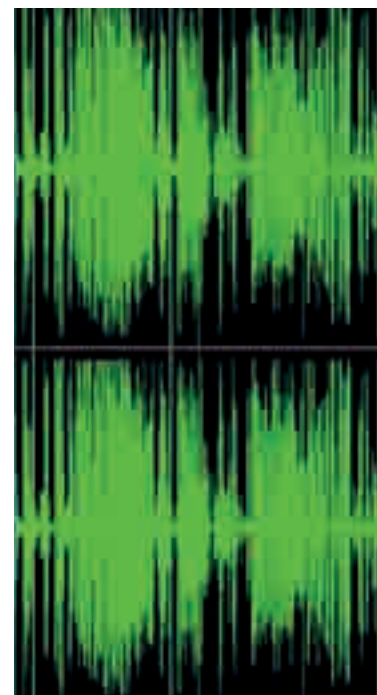

Uitgeversverbond
Groep uitgevers voor vak en wetenschap

Hirsch Ballin trotseert Kamer bij nummerherkenning

Terwijl hij de Tweede Kamer vorig jaar nog toezegde de bewaartermijn te verlengen, ziet demissionair minister Hirsch Ballin nu helemaal af van het opnemen en opslaan van geheimhoudersgesprekken. Dat schreef hij onlangs aan de Tweede Kamer. Aanvankelijk bestond het plan ook de gesprekken op te nemen die advocaten voeren via het telefoonnummer dat bedoeld is voor vertrouwelijke communicatie met de cliënt. De opnames zouden 30 dagen worden bewaard. Op aandringen van de kamer zegde de minister toe deze termijn te verlen-

gen tot 90 dagen. Bij de uitwerking is de minister gaan twifelen over de toegevoegde waarde van het opnemen en tijdelijk bewaren. De opnames zouden toch pas kunnen worden beluisterd als er een strafrechtelijk relevante aanleiding bestaat om de geheimhouder te verdenken van misbruik van de vertrouwelijkheid. In dat geval kan de rechter-commissaris echter een machtiging verlenen om het toestel van de advocaat af te tappen. Wat de minister precies tot dit inzicht heeft gebracht, kon zijn woordvoerder niet tijdig zeggen. (LvA)

Afbouw subsidie tuchtrechtspraak

Het ministerie van Justitie zal de stopzetting van de subsidie voor de tuchtrechtspraak iets geleidelijker laten verlopen dan aanvankelijk het plan was. Het ministerie zal de subsidie vanaf 2011 niet in drie maar in vier jaar afbouwen: elk jaar met een kwart verminderen, zodat er in 2014

in het geheel niet meer wordt betaald. Dit heeft het ministerie de Orde in een brief laten weten.

In 2010 betaalt het ministerie de Orde voor de tuchtrechtspleging € 797.300. De regering vindt al sinds eind 2007 dat de beroepsgroepen de kosten van tuchtrecht-

spraak in eerste aanleg zelf moeten betalen. De Orde maakte tegen de stopzetting bezwaar. Juist toen de bezwaarschriftcommissie haar oordeel zou geven, ging het ministerie in nader overleg met de Orde. Het resultaat daarvan is de geleidelijker afbouw. (LH)

Nederlandse Grondwet online

De Nederlandse Grondwet heeft nu zijn eigen website (www.denederlandsegrondwet.nl). De website biedt alle historische en actuele

(achtergrond)informatie over de grondwet en individuele grondwetsartikelen. De letterlijke tekst stond al wel op internet, maar de 'toelichting,

achtergrond, geschiedenis en politieke context' ontbrak nog, aldus minister Hirsch Ballin bij de opening. (HJ)

Jurisprudentiedatabank voor mediation

Het Nederlands Mediation Instituut (NMI) heeft een online jurisprudentiebank opgezet met rechterlijke uitspraken over mediation. (Zie www.nmi-mediation.nl.)

Te vinden zijn uitspraken over de geheimhoudingsplicht, de status van een mediationclausule en de kosten van bemiddeling.

De databank bevat uitspraken van rechtbanken, hoven, de Hoge Raad, raden van discipline en de Geschillencommissie advocatuur. (HJ)

Geen rechtshulp voor 7/7-weduwe

Hasina Patel, de 32-jarige weduwe van het meesterbrein van de Londense metroaanslagen kan niet rekenen op gefinancierde rechtshulp. Hasina Patel wil de op handen zijnde inquest, onder leiding van onderzoeksrechter Heather Hallett naar de achtergronden van de terreurdaden, gebruiken om deskundigen te ondervragen over de motieven van haar echtgenoot Mohammad Sidique Khan. Deze blies zichzelf en zes passagiers op in de metro nabij Edgware Road. Na de aanslagen doken er beelden op waarop de terrorist zijn motieven onderbouwt. Het hooggerechtshof bepaalde dat de minister van justitie Patels verzoek terecht had geweigerd. De rechters wezen er fijntjes op dat de strenggelovige Patel, die een maand na de aanslagen een miskraam kreeg, de afgelopen vijf jaar hardnekkig geweigerd heeft om de autoriteiten te helpen bij het onderzoek. De nabestaanden van de 52 slachtoffers ontvangen wel gefinancierde rechtsbijstand, een uitzonderlijke situatie waar de Access to Justice Act gelegenheid toe biedt. Patels advocaat was teleurgesteld over dit onderscheid. Hij beschouwt zijn cliënt ook als slachtoffer. De Law Society wilde niet op deze zaak reageren. (PvIJz)

Opnemen verhoren uitgesteld

Vanwege ict-problemen bij een groot aantal politiekorpsen stelt het College van procureurs-generaal de verplichting om verhoren op te nemen een maand uit. De aanwijzing 'Auditief en audiovisueel registreren van verhoren van aangevers, getuigen en verdachten' treedt daardoor pas op 1 oktober aanstaande in werking bij 19 van

de 25 regiokorpsen. Het OM verwacht dat de korpsen Amsterdam-Amstelland, Kennemerland, Zaanstreek-Waterland, Noord-Holland-Noord, Rotterdam-Rijnmond en Zuid-Holland-Zuid de problemen ook op 1 oktober nog niet hebben opgelost en geeft deze korpsen een ontheffing van de aanwijzing voor onbepaalde tijd. (LVA)

Toevoegingsbeleid hoeft nauwelijks anders

De Raad voor de Rechtspraak hoeft zijn toevoegingsbeleid maar zeer beperkt bij te stellen naar aanleiding van de uitspraak waarover in het vorige nummer berichtten. Volgens deze uitspraak van de Raad van State moet het vermogen van degene die gefinancierde rechtsbijstand aanvraagt niet worden getoetst op het moment van de aanvraag, maar bij het einde van de zaak, waarvoor de toevoeging is aangevraagd. De uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak betrof een voorwaardelijke toevoeging van vóór 1 april 2006. Op die datum zijn de inkomens- en de vermogenstoets voor de gesubsidieerde rechtsbijstand ingrijpend

gewijzigd en worden aanvragen op een andere manier beoordeeld. In civiele en bestuursrechtelijke zaken beoordeelt de Raad voor Rechtsbijstand nu na de indiening van de declaratie of de rechtzoekende op basis van het financiële resultaat van de zaak alsnog in staat moet worden geacht de kosten van rechtsbijstand zelf te dragen. Daarbij wordt onder meer getoetst of de rechtzoekende een geldsom of een vordering op een geldsom ontvangt ter hoogte van tenminste 50% van het heffingsvrij vermogen. De uitspraak van de Raad van State kan dus alleen gevolgen hebben voor voorwaardelijke toevoegingen die zijn afgegeven voor 1 april 2006.

(advertentie)

Slagvaardig ondernemen in advocatuur en notariaat

Nieuwe leergang met bedrijfskundige kennis voor succesvol ondernemerschap, specifiek gericht op professionals in advocatuur en notariaat. Docenten zijn afkomstig uit bedrijfskundige en juridische praktijk.

Het CPO is onderdeel van de Radboud Universiteit Nijmegen

CPO
Centrum voor Praktisch Juridisch Ondernemen

53
NEDERLANDSE
TOEGANG
PO
ADVOCATEN

Meer informatie:
www.cpo.nl

Van de deken

Jan Loorbach

Bijna cum laude voor sociale advocatuur

In 2008 verscheen voor het eerst de *Monitor Gesubsidieerde Rechtsbijstand*. De Monitor is bedoeld om een overzicht te bieden van de gesubsidieerde rechtsbijstand in Nederland. Inmiddels is deze Monitor ook verschenen voor het jaar 2009 (zie onder meer het *Advocatenblad* van 20 augustus jl.).

De Raad voor Rechtsbijstand nam het initiatief tot deze Monitor en heeft daar bepaald goed aan gedaan: door de verschaffing van een aantal illustratieve kerngegevens worden aard en omvang van de gefinancierde rechtsbijstand in Nederland glashelder neergezet. Die zijn ook politiek zeer relevant.

In 2009 zijn er 421.801 reguliere toevoegingen uitgeschreven en wel aan 286.571 rechtzoekenden; ongeveer 1,5 per rechtzoekende dus. Dat is een intrigerend gegeven: gemiddeld de helft heeft dus twee toevoegingen in één jaar nodig. Maar misschien scoorde een veel kleinere groep wel drie of meer.

Droogjes wordt opgemerkt, en daar gloort al zo'n beetje de verklaring voor dat gemiddelde van 1,5: 'De toevoegingsgebruikers zijn vaker dan de gemiddelde Nederlander van het mannelijk geslacht, gemiddeld 37 jaar oud en relatief vaak niet-Westerse allochtoon. Ze wonen relatief vaak in gemeenten met meer dan 250.000 inwoners, zijn vaker alleenstaand of gescheiden en maken vaker deel uit van een éénouderhuishouden. Ze behoren vaker dan de gemiddelde Nederlander tot de uitkeringsgerechtigden en overige inactieven.'

Hadden we maar meer jonggehuwde blonde caissières uit Dinxperlo, dus eigenlijk... Maar niets is zo bedrieglijk als de 'gemiddelde', of de 'typische' dit of dat.

Bij lezing van zo'n passage verlies je jezelf al snel in rechtssociologische overpeinzingen over oorzaak en gevolg. En dan kom je op de – politieke – vraag of je de steeds schaarsere publieke middelen preventief moet inzetten om vandaag de oorzaken weg te nemen van de gevolgen van morgen of dat je, repressief, de gevolgen van vandaag moet aanpakken.

Van de 16.000 Nederlandse advocaten verlenen er 6.875 gesubsidieerde rechtsbijstand (43%). Dat is redelijk stabiel. Ironisch is dat een bijna even groot percentage van de Nederlandse bevolking aanspraak op gefinancierde rechtshulp kan maken: 39%. Dat zijn ruim 6 miljoen Nederlanders waarvan er dus bijna 287.000 van de voorziening gebruikt maakten, ofwel een kleine 5%.

Voor het onderzoek zijn 401 toevoegingsgebruikers gevraagd over hun oordeel over de dienstverlening van deze 6875 advocaten. Uit die enquête valt een gemiddelde klanttevredenheid van maar liefst 7,9 te noteren. Ik heb weet van een stuk of wat die vast heel slecht scoren, en dat brengt de overgrote meerderheid zeker boven de 8. Dat is een werkelijk heel mooie score. Daar kunnen we, ook politiek, mee voor de dag komen. Deze 43% van onze balie verdient lof en applaus; zeker van die andere 57%.

Rechtbank laat *no cure no pay*-afspraken in stand

Ondanks de tuchtrechtelijke tik op de vingers van de advocaat wegens zijn betrokkenheid bij een *no cure no pay*-afpraak liet de civiele rechter deze afspraak in stand. Maar voor *no cure no pay* is de tuchtrechtelijke weg nog niet vrij.

.....
Leonie Rammeloo
redactielid
 .....

Mevrouw Thomas, aan wie in de media steevast wordt gerefereerd als ‘SM-meesteres’, was in 1996 slachtoffer van een verkeersongeval en trachtte haar schade te verhalen op Allianz, de verzekeraar van de automobilist. Vanaf 2000 werd zij daarin bijgestaan door mr. Verkruijsen. Namens haar dagvaardde hij eind 2001 Allianz tot vergoeding van ruim 1,3 miljoen euro. Eind 2002 – voordat de rechtbank in deze letselschadezaak enig (tussen) vonnis had gewezen – kon Thomas de rechtsbijstandkosten van Verkruijsen niet meer betalen. Verkruijsen bracht haar in contact met NLS, die bereid was de financiering van de rechtsbijstand over te nemen. Op grond van de daarop gesloten overeenkomst cedeerde mevrouw Thomas haar vordering op Allianz aan NLS, betaalde NLS de declaraties van Verkruijsen, kreeg NLS

deze vergoed uit de eventueel van Allianz te ontvangen schadevergoeding en zou NLS van het restant nog 40% (en de btw daarover) ontvangen. Eind 2007 bood Allianz een schikkingsbedrag van € 750.000, wat door Thomas werd geaccepteerd.

En toen kwam de eindafrekening: na aftrek van Verkruijsens eigen declaraties (€ 120.000) en de 40% met btw voor NSL kon mevrouw een bedrag van € 340.000 tegemoet zien. Over deze afrekening ontstond discussie, waarna Verkruijsen zich onttrok aan de zaak wegens conflicterende belangen. Inmiddels was Thomas gebleken dat het bestuur van NLS bestond uit de moeder en de oom van Verkruijsen.

In de tuchtprocedure bevestigde Thomas dat de door Verkruijsen aangedragen constructie voor de verdere procesfinanciering ontoelaatbaar was. Het Hof van Discipline was dit met haar eens. De ontoelaatbaarheid zat hem volgens het hof niet in enig persoonlijk gewin van Verkruijsen: het hof had niet kunnen vaststellen dat hij een deel van de inkomsten van NLS kreeg; de familierelatie met de bestuursleden vormde daartoe onvoldoende bewijs. Het venijn school volgens het hof in het – met zoveel woorden door Verkruijsen erkende – feit dat NLS ‘op het kompas van mr Verkruijsen voer’ bij het inschatten van de proceskansen en -kosten én bij de bepaling van het aan NLS toevallende percentage van de

eventuele schadevergoeding. Dit maakte dat Verkruijsen van meet af aan tegenstrijdige belangen behartigde en er dus sprake was van tuchtrechtelijk laakbaar handelen. Met de tuchtrechtelijke veroordeling in de hand stapte Thomas vergeefs naar de civiele rechter. Volgens de rechtbank is de *no cure no pay*-constructie toelaatbaar, omdat mevrouw Thomas een overeenkomst met NLS had en alleen NLS (dus niet Verkruijsen) het risico liep met alle proceskosten te blijven zitten wanneer de procedure tegen Allianz niets zou opleveren. Weliswaar heeft de rechtbank, net als de tuchtrechter, weinig waardering voor de opstelling van Verkruijsen, maar dat baat Thomas niet omdat de regels die voor advocaat Verkruijsen gelden niet toepasselijk zijn op de relatie tussen Thomas en NLS. Volgens de rechtbank mag NLS dit soort afspraken maken én mag Verkruijsen cliënten wel wijzen op organisaties die werken op basis van *no cure no pay*.

Al met al een opvallende uitspraak, omdat de rechtbank de constructie van een tussengeschoven derde partij ten behoeve van een *no cure no pay*-afpraak goedkeurt. De rechtbank bekritiseert Verkruijsen wegens de familierelaties met NLS, maar zijn opstelling is geen reden de constructie te vernietigen of hem anderszins een civiel verwijt te maken. Wanneer deze uitspraak in stand blijft zet dat de – civiele – deur open voor vergelijkbare

Stand van zaken *No cure, no pay*

Op 25 maart 2004 besloot het College van Afgevaardigden het verbod op resultaatgerelateerde beloning in de Verordening op de praktijkuitoefening te versoepelen. Een experiment zou uitwijzen of het zinvol was om op basis van *no cure no pay* te werken. Het besluit werd door toenmalig minister van Justitie Donner op 9 maart 2005 vernietigd wegens strijdigheid met het algemeen belang. Bij brief aan de Tweede Kamer van 2 december 2009 stelde toenmalig staatssecretaris Albayrak zich op het standpunt dat de toegang tot het recht ermee gebaat is als de advocatuur nieuwe, voor de rechtzoekende aantrekkelijke, betalingsarrangementen ontwikkelt, op voorwaarde dat de onafhankelijkheid van de advocaat niet in geding komt en de toegang tot het recht voor de rechtzoekende is gewaarborgd. Op 18 maart 2010 heeft Hirsch Ballin de Orde uitgenodigd met een voorstel te komen voor een experiment met resultaatgerelateerde beloning. De Algemene Raad beraadt zich hierover. (red.)

constructies, zeker wanneer familie- of andere aantoonbare banden tussen advocaat en *no cure no pay*-organisatie vermeden worden. Maar advocaten die een dergelijke constructie willen optuigen moeten beducht blijven voor een waarschijnlijk kritische blik van de tuchtrechter.

Agenda

HET DOSSIER IN STRAFZAKEN

In toenemende mate rijzen allerlei vragen over de vraag wat in het strafdossier moet zitten, en hoe bepaalde informatie kan worden afgeschermd (bijvoorbeeld met het oog op de veiligheid van getuigen of ten behoeve van de staatsveiligheid). 'Het dossier in strafzaken' is het onderwerp van de lezing op **15 september** die prof. mr. dr. A. A. Franken, hoogleraar Straf(proces) recht aan het Willem Pompe Instituut te Utrecht en advocaat bij Franken Zuur Van Baarlen Van Kampen in Amsterdam zal houden voor het Leidsch Juridisch

- Tijd: 15 september 2010, 17:30 uur tot 18:30 uur; locatie: Juridische Faculteit, Kamerlingh Onnes Gebouw, Steenschuur 25, Leiden; aanmelding: mw. mr. J.M.D. Bharos, tel.: 071-516 5043, e-mail: j.m.d.bharos@leiden.nl.

SUCCESSVOLLE ADVOCATENKANTOOR VAN DE TOEKOMST

De toenemende concurrentie van alternatieve juridische dienstverleners en de veranderende marktomstandigheden worden op **30 september en 1 oktober** besproken op het Advocatuur Congres, georganiseerd door Hokken Management. Sprekers onder anderen: Mathieu Weggeman (hoogleraar organisatiekunde), Rob van Otterlo (bijzonder hoogleraar organisatie van de juridische dienstverlening), Adriaan Krans (Universiteit Nyenrode) en Karin Korstanje (algemeen directeur USG juristen).

- Locatie: NH Hotel te Utrecht; informatie en aanmelding: www.hokkenmanagement.nl.

DE DOODSTRAF VOORBIJ

Het Centrum voor de Rechten van de Mens van de Universiteit Maastricht organiseert op **28 en 29 oktober** 2010 een congres over straf in het algemeen en de doodstraf in het bijzonder, vanuit juridisch, medisch, rechtspsychologisch, economisch en sociaal-wetenschappelijk perspectief. Op 31 oktober is het precies 150 jaar geleden dat in Nederland voor het laatst de doodstraf ten uitvoer werd gelegd: in Maastricht

werd een man opgehangen wegens moord op zijn schoonmoeder. Tien jaar later verdween de doodstraf uit het Wetboek van Strafrecht. Sprekers: prof. dr. D. Garland (New York University), prof. dr. C.H. Brants (Universiteit Utrecht) en prof. dr. J.C.J. Boutellier (Vrije Universiteit Amsterdam).

- Locatie: Hotel Crowne Plaza Maastricht; informatie en aanmelding: www.unimaas.nl.

VALKUILEN BIJ VASTSTELLEN VAN FEITEN

Hoe voorkom je dat feit en fictie worden verward? Wat is de rol van aannames? Laat de waarheid zich eigenlijk wel vaststellen? Dit soort vragen wordt op **30 en 31 oktober** beantwoord door wetenschapsfilosoof Ton Derksen, op een tweedaagse 'spoedcursus waarheidsvinding' bij de Internationale School voor Wijsbegeerte in Leusden. De cursus is geschikt voor rechers, officieren, rechters en advocaten, maar ook voor wetenschappers, verzekeraars en uiteindelijk voor iedereen die wel eens wil weten hoe iets echt zit'. Ton Derksen is hoogleraar Wetenschapsfilosofie en publiceerde Lucia de B. en Het O.M. in de fout.

- Informatie en aanmelding: www.care4it.nl/isvw.

COMMERCIELE ADVOCATUUR IN 2020

Op dinsdagmiddag **7 december 2010** organiseren Sdu uitgevers, internetportal Recht.nl en ICT dienstverlener Nobel een seminar over de toekomst van de commerciële advocatuur in Nederland. Economische onzekerheid, kennis- en informatie management, social media, standaardisering van de dienstverlening en nieuwe technologie – hoe zal hierdoor de toekomst van de advocatuur veranderen? Sprekers zijn onder anderen algemeen deken Jan Loorbach, Richard Susskind (auteur van The End of Lawyers en The Future of Law), Rob van Otterlo (hoogleraar Organisatie juridische dienstverlening) en consulent Gerard Tanja.

- Tijd: 13.00-18.00 uur; locatie Nyenrode Business University

Column

Harry Veenendaal

Liberaliseer het strafrecht

Volgens een TNS-NIPO onderzoek wil een meerderheid van VVD-, CDA- en PVV-stemmers langere celstraffen. Ofschoon het strafstelsel in de VS ons leert dat zwaarder straffen niets oplost, ben ik het met dit deel van het electoraat eens. Een substantiële daling van de criminaliteit is slechts mogelijk via een radicale systeemverandering. Een extreem hoge strafmaat is daarvan een essentieel onderdeel.

Het relatief grootste aandeel in de Nederlandse criminaliteitscijfers wordt gevormd door recidivisten. Kennelijk faalt hier de reclassering. Een recidivist is per definitie onvoldoende behandeld of gemotiveerd om niet in herhaling van zijn gedrag te vallen. De reclassering is op haar beurt onvoldoende gemotiveerd om recidive te voorkomen. De reclassering moet daarom verdwijnen.

Ik stel een nieuw strafstelsel voor. Bij iedere overtreding en elk misdrijf krijgt de delinquent altijd de hoogste strafmaat opgelegd. Verzachtende omstandigheden worden door de rechter – die alleen oordeelt over schuldig/onschuldig – niet meegewogen. De rechter legt steeds ook een minimumstraf op: de delinquent krijgt dus twee strafmaten.

Eenmaal in detentie kan de zwaarste strafmaat worden omgezet in een voorwaardelijke, die niet korter is dan de opgelegde minimumstraf. Over de omzetting beslist de verzekeringsmaatschappij die het individuele risico op recidive verzekert en de financiële risico's hiervan draagt. Delta Lloyd kijkt anders tegen een verkrachter aan dan Rokus de Reclasseringsambtenaar, die geen financieel risico loopt. Ik verwacht dat de recidive sterker omlaag gaat als die gevolgen heeft voor de winstmarge van een onderneming, dan wanneer ze wordt bestreden met goedbedoelde maatregelen betaald uit subsidie. Daarbij mogen verzekeringsmaatschappijen voor het basispakket natuurlijk geen delinquenten weigeren.

Stel, een vrouw wordt verkracht. De rechter legt de delinquent een maximale straf van tien jaar op alsmede een minimale straf van drie jaar. De verzekeringsmaatschappij keert terstond een schadevergoeding uit aan het slachtoffer van 30% van het jaarinkomen van de delinquent met een minimum van € 30.000. Deze kosten worden op de delinquent verhaald door middel van een door de delinquent te betalen verzekeringspremie. Daarvoor zal hij in de meeste gevallen moeten werken. Het is dus zaak deze persoon na de minimale detentieperiode van drie jaar zo snel mogelijk te laten re-integreren in het arbeidsproces met zo'n klein mogelijke kans op recidive. Strengere afspraken, afhankelijk van de hoogte van de premie, die weer afhankelijk is van de aard van het delict, zijn geregeld in de polisvoorwaarden. Recidive kost de verzekeraar namelijk nogmaals een hoog bedrag.

Is de kans op recidive reëel, dan zal de verzekeraar geneigd zijn de delinquent de gehele voorwaardelijke straf te laten uitzitten. Bedrijfseconomisch gezien is dit geen aantrekkelijk scenario. De verzekeraar betaalt de kosten van detentie die per delinquent, exclusief behandelingen, circa € 750.000 per tien jaar bedragen. De verzekeraar is er dus alles aan gelegen om de delinquent de juiste succesvolle behandeling te geven en bij te dragen aan de verdien capaciteit middels scholing, afkickkliniek of behandelmethoden.

Buiten de boot vallen de onwillige en onmogelijke recidivisten die de volledige detentietijd moeten zitten. En dat zullen er veel minder zullen zijn dan nu.

Cursuskalender

november 2010

VSO-cursussen

Effectenrecht 1 en 2 november	13 VSO/PO-punten
Huurrecht 1 en 16 november	11 VSO/PO-punten
Balansanalyse en waardebeoordeling 8 en 9 november	13 VSO/PO-punten
Contracten maken en beoordelen 8 en 9 november	13 VSO/PO-punten
Gebiedsontwikkeling 8 en 9 november	13 VSO/PO-punten
Intellectuele eigendom in de marketing 10 en 24 november	10 VSO/PO-punten
Insolventierecht basis 11 en 12 november	12 VSO/PO-punten
Vastgoed 11 en 12 november	13 VSO/PO-punten
Personen- en familierecht 15 en 16 november	13 VSO/PO-punten
Vennootschapsrecht: transacties 18 en 19 november	13 VSO/PO-punten
Burgerlijk procesrecht 18 en 19 november	13 VSO/PO-punten
Financiering en zekerheden 22 en 23 november	13 VSO/PO-punten
Europees recht voor de praktijk 22 en 23 november	13 VSO/PO-punten
Strafrecht 24 en 25 november	13 VSO/PO-punten
Beslag- en executierecht 29 en 30 november	12 VSO/PO-punten
Jeugdstrafrecht in beweging 29 en 30 november	13 VSO/PO-punten

PAO-cursussen

Praktijkcursus Schuldsanering 2 november	4 PO-punten
Gezondheidsstrafrecht 4 november	6 PO-punten
«JOR» Actueel Ondernemingsrecht 4 november	4 PO-punten
Driedaagse verdiepcursus Bestuursrecht 9, 16 en 23 november	18 PO-punten
Actualiteiten Intellectueel Eigendom 10 november	6 PO-punten
Tweedaagse verdiepcursus Arbeidsrecht 16 en 23 november	12 PO-punten
Fiscaal recht voor arbeidsrechtjuristen 17 november	5 PO-punten
Actualiteiten Verbintenissenrecht 18 november	4 PO-punten
Tweedaagse verdiepcursus Insolventierecht 23 en 24 november	16 PO-punten
Actualiteiten Huwelijksvermogensrecht, in het licht van wetsvoorstel 28 867 25 november	5 PO-punten

Voor meer informatie en/of inschrijving: www.cpo.nl

Met het CPO bent u zeker van uw zaak:

- gericht op de praktijk
- gebaseerd op de wetenschap
- gerenommeerde docenten
- actualiteit
- kwaliteit tegen een betaalbare prijs
- uitstekende faciliteiten

Zeker van uw zaak

Centrum voor Praktisch Juridisch Onderwijs

Het CPO is onderdeel van de Radboud Universiteit Nijmegen

TE HUUR AMSTERDAM

Rokin 95

Gerenoveerde kantoorruimte in een prachtig rijksmonument.
Totaal verhuurbare oppervlakte ca. 350 m²
verdeeld over 3 verdiepingen.
In units vanaf ca. 106 m².
www.nicotel.nl 020-3012949

Nico Tel Makelaars

INTERNATIONAAL JURIDISCH INSTITUUT

Spui 186
2511 BW 's-Gravenhage
telefoon: 070-3460974
telefax: 070-3625235
e-mail: info@iji.nl

Het Internationaal Juridisch Instituut adviseert in zaken betreffende internationaal en buitenlands recht, in het bijzonder waar het gaat om vragen van internationaal privaatrecht en buitenlands privaatrecht en procesrecht.

Werkterreinen zijn onder andere:

- personen- en familierecht
- nationaliteitsrecht
- erfrecht
- procesrecht
- overeenkomstenrecht
- strafrecht
- onrechtmatige daad

Bezoek onze website: www.iji.nl

Ongeanonimiseerd register tuchtrechtuitspraken

Kómt er nou een zwarte lijst?

Een hartenkreet van de Amsterdamse deken Germ Kemper in het Parool van 14 augustus jl., bracht het onderwerp weer in de media: er is geen openbaar register waar in staat wat advocaten op hun tuchtrechtelijke kerfstok hebben. Had het College van Afgevaardigden dan niet vorig jaar besloten dat er zo'n register moest komen?

Voorzichtiger dan het College

Ook hoogleraar advocatuur Floris Bannier adviseerde de Orde desgevraagd de weg van wetswijziging te bewandelen. Bannier zag een principieel bezwaar in het feit dat openbaarmaking wordt ervaren als straf. Als de Orde zelfstandig zou besluiten tot openbaarmaking, zou hij in feite op de stoel van de tuchtrechter gaan zitten. Volgens Bannier zou de schorsing die niet als sanctie maar uit 'veiligheidsoverwegingen' wordt opgelegd (artikel 60b Advocatenwet) überhaupt niet openbaar gemaakt moeten worden, evenmin als de voorwaardelijke schorsing. Dit voorzichtige standpunt, dat minder ver strekt dan het voorstel dat het College van Afgevaardigden destijds heeft aangenomen, heeft de Algemene Raad tot het zijne gemaakt. De bal ligt nu bij het ministerie van Justitie, waar wordt nagedacht in welk vat een wettelijke regeling moet worden gegoten. Aansluiting bij de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg ligt voor de hand: op basis van die wet is een zwarte lijst gepubliceerd op www.bigregister.nl. De volgende minister van Justitie zou met dit onderwerp weleens een gemakkelijk puntje kunnen willen scoren. Misschien wordt een tucht-

..... alleen voor onvoorwaardelijke schorsingen en schrappingen. Trudeke Sillevius Smitt
redacteur

.....
Ik vind het raar dat je nu als consument nergens inzicht kunt krijgen in wat voor ongelukken een advocaat allemaal kan veroorzaken,' zo citeerde *het Parool* op de voorpagina de Amsterdamse deken Germ Kemper. Kemper is voorstander van ongeanonimiseerde publicatie van alle tuchtrechtelijke uitspraken op internet. Hij had zijn best gedaan de Orde hierin mee te krijgen, maar dat was niet gelukt, aldus het artikel. Waarnemend landelijk deken Hermine Voûte reageerde: men is niet tegen zo'n register, maar dan

Dat de Orde een openbaar tuchtrechtregister wil, is niet nieuw. Al op 24 juni 2009 ging het College van Afgevaardigden akkoord met het volgende voorstel: 'alleen schorsingen (incl. de voorwaardelijke en die ex 60b) publiceren op een eigen Ordesite, met een bewaartermijn van vijf jaar.' Waarom is dat register er dan nu, ruim een jaar later, nog steeds niet?

Navraag leert dat de ambtelijke molens in beweging zijn. Aanvankelijk hoopte de Algemene Raad dat een openbaar tuchtrechtregister zonder wetswijziging mogelijk zou zijn, maar dat werd toch te riskant bevonden. Art. 8 sub e Wet bescherming persoonsgegevens zou mogelijk ruimte bieden, ware het niet dat de tuchtrechter in individuele gevallen al een mogelijkheid tot openbaarmaking heeft (zie kader). Als die mogelijkheid bij wet is geschapen, kun je niet zomaar een verdergaande regeling buiten de wet om creëren, zo was gedachte.

Stomverbaasd

Was de media-oprissing in *het Parool* van 14 augustus jl. een meesterzet in een uitgekookt politiek spel? Nee dus. Deken Kemper: 'ik was stomverbaasd dat mijn antwoorden op een paar telefonische vragen, in het kader van een artikel over advocaat Paul Smits, tot het hoofdnieuws op de voorpagina waren gebombardeerd.'

Wat kan er nu al?

Ook zonder zwarte lijst zijn er nogal wat uitspraken van de tuchtrechter op naam te achterhalen.

- Op www.alleadvocaten.nl zijn lopende schorsingen te vinden. Wie bij voorbeeld mr. Bartels te Zeist zoekt, ziet achter diens naam in rode letters staan dat hij is geschorst.
- De tuchtrechter kan bij be-
rispingen, schorsingen en
schrappingen besluiten tot
openbaarmaking van de op-
gelegde maatregel, 'indien
enig door artikel 46 be-
schermd belang dat vordert'
(art. 48 lid 3 Advocatenwet).
Tuchtrechters doen dit ech-
ter zelden. Zo bepaalde de
Amsterdamse raad van disci-
pline dit jaar slechts twee
keer dat een schrapping
openbaar moest worden
gemaakt, door opklakking in
de advocatenkamer van het
Paleis van Justitie in Amster-
dam en toezending aan alle
raden van toezicht, met het
verzoek om openbaarmaking
'op de ter plaatse gebruike-
lijke wijze'.
- De zittingen in tuchtzaken
zijn in het algemeen open-
baar. Een telefoontje naar
een journalist kan een be-
langwekkende tuchtzaak al
op voorhand onder de aan-
dacht van het grote publiek
brengen.

register voor schorsingen en
schrappingen meegenomen in
het al aanhangige wetsvoor-
stel herziening Advocatenwet
(‘Van Wijmen’, Kamerstukken
32 382). Maar de wens van de
Amsterdamse deken Kemper –
ongeanonimiseerde openbaar-
making van alle tuchtrechtuit-
spraken – is daarmee nog lang
niet vervuld.

Lichte stijging gefinancierde rechtshulp

Het beroep op gefinancierde rechtshulp steeg vorig jaar met drie procent. De grootste absolute toename in reguliere toevoegingen betrof net als vorig jaar het personen- en familierecht: op dat gebied werden 98.133 toevoegingen afgegeven, een stijging van 11% ten opzichte van 2006. Het aantal toevoegingen in vreemdelingenzaken daalde met 21%. Dat blijkt uit de *Monitor Gesubsidieerde Rechtsbijstand 2009* (waarvan we in het vorige nummer het klanttevredenheidsonderzoek, dat er onderdeel van uitmaakt, belichtten). Met name het Juridisch Loket doet het goed. Deze eerstelijnsvoorziening voorzorg vorig jaar 783.077 rechtzoekenden in enige vorm van informatie of advies, een stijging van 18% ten opzichte van 2008. In 5% van de gevallen werd doorverwezen naar de advocatuur, maar het aantal lichte adviestoevoegingen daalde aanmerkelijk: in 2008 nog 15.294, vorig jaar nog maar 13.792. Hoe dat komt, is niet onderzocht. Wel lijken burgers zich door de invoering van diverse 'prijsprikkels' beter bewust van de kosten van rechtsbijstand. Opvallend is een uitgebreid onderzoek naar de premiestelling van rechtsbijstandverzekeraars, dat op verzoek van voormalig staatssecretaris Albayrak in de Monitor is opgenomen, hoewel haar plan om een verzekering verplicht te stellen in de herfst van 2008 werd afgeschoten. De tarieven zijn in de periode 2004-2009 steeds gestegen, maar vorig jaar zette een lichte daling in. (TS)

VN veroordeelt verlofstelsel in strafzaken

Het VN-Mensenrechtencomité wil dat Nederland de stroomlijning van het hoger beroep in strafzaken gedeeltelijk terugdraait. Volgens het comité is het verlofstelsel in strijd met artikel 14 lid 5 van het VN-verdrag inzake burgerlijke en politieke rechten.

.....
Lex van Almelo
journalist
 .....

In zijn oordeel van 27 juli nodigt het comité de Nederlandse regering uit de wetgeving aan te passen en vergelijkbare schendingen te voorkomen. Een *view* van het comité is niet bindend, maar het zogenoemde BuPo-verdrag wel. In artikel 14 van dat verdrag staat dat iedereen die wegens een strafbaar feit is veroordeeld het recht heeft de schuldigverklaring en veroordeling opnieuw te laten beoordelen door een hoger rechtscollege.

De klacht bij het comité was ingediend door de Amsterdamse advocaat Willem Jebbink. Zijn cliënt werd in juni 2007 gearresteerd toen deze zich bij de opening van de Betuwelijn had vastgeketend aan de rails. Een politieagent maande de jongen vergeefs om op te krassen. De politierechter veroordeelde de jongen daarop wegens het niet voldoen aan een ambtelijk bevel en legde hem een boete op van 200 euro.

Jebbink betwijfelt of het bevel bevoegd is gegeven. 'Het bevel was gebaseerd op de algemene taakstelling van de poli-

tie. Na de uitspraak van de politierechter heeft de Hoge Raad in een andere zaak gezegd dat dit onvoldoende basis is voor een bevoegd bevel. Mijn cliënt zou de zaak in hoger beroep dus zeker hebben gewonnen.'

Maar de president van het gerechtshof Den Haag wees het verzoek om verlof voor hoger beroep af om de werklust van het hof te verlichten. Volgens de Wet stroomlijnen hoger beroep is zo'n verlof sinds 2007 nodig voor lichte zaken.

Het comité vindt dat in dit geval het grondrecht op berechting in twee instanties is geschonden en dat de staat geen adequate voorzieningen heeft geboden om de verdediging voor te bereiden en de zaak echt opnieuw te laten beoordelen. De politierechter heeft de uitspraak niet schriftelijk gemotiveerd met bewijsmiddelen, terwijl een proces-verbaal van de zitting ontbrak. Het comité vindt dat de verdediging zich daardoor niet adequaat op de beoordeling van het verlof door de Hofpresident kan voorbereiden.

Het comité nodigt de Nederlandse regering uit de wetgeving in overeenstemming te brengen met het verdrag en wijst op de verplichting om vergelijkbare schendingen te voor-

komen. Wat de wetgever gaat doen is niet duidelijk. Het ministerie van Justitie bestudeerde de uitspraak ultimo augustus nog en kon geen inhoudelijke reactie geven.

Herkansing voor alle zaken

Dat Jebbink naar het comité in Genève is gestapt en niet naar Straatsburg is gegaan, ligt aan de houding van de Nederlandse regering tegenover het Zevende Optionele Protocol bij het EVRM. In artikel 2 van dat protocol is het recht op berechting in twee instanties weliswaar ook vastgelegd. Maar de Nederlandse regering heeft dit protocol tot nu toe niet willen ondertekenen. De regering overweegt dit binnenkort wel te doen.

Volgens het zevende protocol is een uitzondering op dit grondrecht overigens mogelijk als de verdachte is veroordeeld voor een gering feit, in eerste instantie door de hoogste rechter is veroordeeld of alsnog veroordeeld is in beroep tegen een vrijspraak. Deze uitzonderingen moeten dan wel bij wet geregeld zijn.

Jebbink: 'Volgens de Straatsburgse rechtspraak vallen misdrijven waarop de wet een vrijheidsstraf stelt niet onder zogenoemde lichte feiten. Ook niet als de rechter in concreto een boete van 500 euro of minder wordt oplegt. Ik heb deze rechtspraak uit Straatsburg in Genève aangehaald. Iedere verdachte die geen verlof heeft gekregen voor hoger beroep kan nu een klacht indienen in Genève, omdat een klachttermijn ontbreekt.'

Tweede Caravana Colombia voor vervolgte advocaten

Mooie woorden, beetje hoop

Een groep van 56 advocaten uit 13 landen van over de hele wereld bezocht eind augustus Colombia in het kader van de Second International Lawyers' Caravana. Men vroeg aandacht voor de moeizame omstandigheden waaronder Colombiaanse advocaten hun werk doen.

.....
Tatiana Scheltema
journalist
 .....

De groep wil ook druk uitoefenen op de Colombiaanse overheid. Ook Adrie van de Streek en Marina Brilman van de stichting Advocaten voor Advocaten staken Colombiaanse collega's een hart onder de riem. De reis was een vervolg op een bezoek in 2008 aan Colombia, toen de internationale advocatengemeenschap werd opgeschrikt door berichten over omgebrachte advocaten in het Zuid-Amerikaanse land. Colombia wordt al decennialang geteisterd door drugsoorlogen, en de juridische infrastructuur staat vooral in dienst van de overheid, die de strijd tussen drugsbendes, paramilitaire organisaties en de FARC probeert de kop in te drukken. Colombiaanse advocaten zijn hun leven niet zeker: ze worden geïntimideerd, afgeluisterd, ontvoerd en gemarteld, of erger. Alleen al in 2009 werden 65 juristen (rechters en advocaten) vermoord, meldde het Colombian Institute voor Forensic Medicine onlangs, en volgens de speciale VN-mensenrechten-

rapporteur werden in de afgelopen vier jaar meer dan 700 rechters met de dood bedreigd. De daders, zegt de regering, moeten worden gezocht bij de rebellen of drugshandelaren. Maar advocaten hebben ook te vrezen van de overheid zelf, zegt Van de Streek. Vooral advocaten die mensenrechtenschendingen door militairen aankaarten moeten het ontgelden. 'Advocaten hebben een paar jaar geleden hoge militaire functionarissen voor de rechter gesleept. Sindsdien worden ze steevast afgeschilderd als een "bedreiging voor de democratische veiligheid.'" In een reactie op die processen verklaarde ex-president Uribe publiekelijk dat hij vond dat 'mensenrechten niet zijn bedoeld om te 'misbruiken tegen de veiligheidstroepen. Met verdriet constateer ik dat dit de Colombiaanse troepen demoraliseert.'

Alsof hij het meent

Na aankomst in Bogota splitste de karavaan zich op in groepen die verschillende delen van het land bezochten. De groep van Van de Streek en Brilman reisde af naar de provincie Nariño aan de Colombiaanse westkust. Het gebied is strategisch van belang

voor drugstransporten naar de Verenigde Staten, Japan, Europa, en buurland Ecuador. Vanwege de veiligheidssituatie kon de delegatie het hotel nauwelijks verlaten. Om toch mensen te spreken te krijgen werd een bijeenkomst georganiseerd waar mensen hun verhaal konden doen. Van de Streek: 'Alle individuele problemen zijn terug te voeren op grondproblematiek. Zo worden inheemse boeren van hun grond verdreven, of door cocaplantages, of door palmplantages. Mensen kwamen van heinde en verre naar ons toe. Ze waren dolblij eindelijk met iemand te kunnen spreken die naar ze luisterde, zeiden ze. Cocavelden in de regio worden besproeid met gif. Dat gif trekt in de bodem, in de voedselketen. We zagen een kind van vier dat was besproeid: helemaal wit uitgeslagen als gevolg van brandwonden. Maar ze kunnen nergens verhaal halen.' Ook bezochten ze een gevangenis. Van de Streek: 'Een onbeschrijfelijk smerige bende, veel te vol. Iedereen wordt erin gestopt zonder enige vorm van proces. De directeur zelf gaf een voorbeeld van een geval van rechteloosheid: er zat een man die bij verstek was

veroordeeld tot dertig jaar cel voor een moord, op basis van de getuigenis van één man. De verdachte was bij een wegversperring aangehouden, kreeg te horen dat zijn voormalige werkgever dood was, en dat hij van de moord werd beschuldigd. Deze man heeft nooit een advocaat gezien. Niemand heeft überhaupt onderzocht of hij de moord had gepleegd. We hebben de informatie maar doorgegeven aan het plaatselijke advocatencollectief.' Toch lijkt de situatie enigszins te verbeteren. Van de pas agetreden nieuwe president Juan Manuel Santos wordt verwacht dat hij de hetze tegen advocaten zal temperen. Terug in Bogotá spraken de advocaten met de kersverse vice-president, Angelino Garzón, voorheen journalist, vakbondsleider, en gouverneur. Van de Streek: 'Garzon zei ons: "het is belangrijk dat we niet onverantwoordelijk zijn met onze tong.'" Daarmee bedoelde hij dat ze niet net als Uribe publieke stigmatisering van advocaten zullen nastreven. Je loopt naar buiten en je denkt: het lijkt net alsof hij het meent.'

• Op 10 december, de Dag van de rechten van de Mens, verschijnt een rapport over de Caravana.

Van de 1900 Nederlandse advocaten tijdens de Duitse bezetting waren er 200 Joods en een kleine 100 fout, aldus historicus Meihuizen. De andere 1600 bogen met de Duitsers mee, en hadden als advocaat niet veel keus. Er waren uitzonderingen. Maar er was de landsadvocaat – én er waren nare discussies in dit blad.

‘Voor principiële verwerpen was vrijwel geen ruimte’

Joggli Meihuizen presenteerde langjarig onderzoek naar Nederlandse balie in WO II

.....
Jan Dirk Snel

historicus en journalist
.....

‘In het algemeen heeft men bij een advocaat toch het beeld van een ietwat ijdele persoonlijkheid. Ijdele mensen, die willen ook na hun dood nog graag voortleven. Hoe doe je dat? Door boeken te schrijven, door documenten achter te laten en aan een archief te geven. Niet dus, advocaten doen dat juist niet.’

Aan het woord is dr. Joggli Meihuizen. In zijn werkkamer hoog in het gebouw van het NIOD laat hij de bezoeker zo plaatsnemen dat die het mooiste uitzicht over de Herengracht heeft. Anders dan je zou verwachten, laten advocaten weinig sporen na, legt Meihuizen uit. Na tien of twintig jaar worden de dossiers vernietigd. Bij zijn onderzoek naar de Nederlandse ad-

vocatuur tijdens de Tweede Wereldoorlog vond hij slechts twee complete advocatenarchieven. Zijn bronnenmateriaal moest hij bijeenprokkelen. Maar het is Meihuizen gelukt om in *Smalle marges* een levendig en uiterst afwisselend verhaal te vertellen.

Advocatenblad: ‘Wering van vreemde advocaten’

Enige tijd nadat Meihuizen in 2003 zijn proefschrift *Noodzakelijk kwaad* (‘mijn levenswerk’), over de bestraffing van economische collaboratie na de Tweede Wereldoorlog, voltooid had, bereikte hem het verzoek een onderzoek te verrichten naar het gedrag van Nederlandse advocaten tijdens de bezetting. Het idee voor de opdracht ontstond naar aanleiding van de tentoonstelling *Anwalt ohne Recht* die rond de eeuwwisseling door Duitsland reisde. Zij gaat over de lotgevallen van Joodse advocaten tussen 1933 en 1945. Nadat een

afvaardiging van de Nederlandse advocatuur de tentoonstelling had bezocht, rees de vraag hoe het in Nederland was gegaan.

Meihuizen: ‘Aanvankelijk zou het alleen over Joodse advocaten gaan. Dat leek echter niet de goede benadering, want dat is een betrekkelijk kort verhaal op zichzelf. Het eerste beroepsverbod betrof Duitse Joodse advocaten al in april 1933.’ Na de *Reichskristallnacht* eind 1938 volgde een taalverbod. ‘Het beroepsverbod voor Joodse advocaten in Nederland heeft natuurlijk zijn wortels in nazi-Duitsland.’

‘De houding van veel Nederlandse advocaten over dat beroepsverbod kwam reeds in de jaren dertig tot uitdrukking in het *Advocatenblad*. Er werd daar destijds druk gediscussieerd over de “wering van vreemde advocaten”, dat wil zeggen wering van gevluchte Duitse – Joodse – advocaten dus. Hoofdredacteur jonkheer G.W. van der Does, vanaf 1936 landsadvocaat, bepleitte van meet af aan om vreemde,

Foto: Emilie Hudig

.....
 'Ze hebben allemaal
 gecapituleerd: waarom
 zouden wij, advocaten,
 dat dan niet doen? Dat
 was de stemming'
 .....

.....
 'Advocaten laten weinig
 sporen na, na tien of
 twintig jaar vernietigen
 ze de dossiers'
 .....

waren ongeveer 200 Joodse advocaten en een kleine 100 'foute' advocaten. 'Dan houd je ongeveer 1600 "gewone" advocaten over. Om die te bespreken, moet je keuzes maken. Ik heb mij onder meer gericht op advocaten die voor de Duitse gerechten optraden. Dat waren vooral jonge advocaten, omdat de ouderen er tegenop zagen in het Duits te pleiten of er geen zin in hadden. Als je voor de Duitse gerechten pleitte, speelde je immers het Duitse spelletje mee. Vanaf de Hongerwinter zijn jongere advo-

Joodse advocaten daadwerkelijk te weren en in 1938 werd hun inderdaad de toegang tot de balie ontzegd.

In mei 1941 werd een beroepsverbod voor Joodse advocaten uitgevaardigd. Na die datum mochten ze alleen optreden voor Joodse cliëntèle. Dat betekende voor de meeste Joodse praktijken de doodsteek. De Joodse advocatuur eindigde praktisch in mei 1941. Mijn onderzoeksopdracht werd uitgebreid: de nationaal-socialistische

advocaten werden mede onderwerp van onderzoek en uiteindelijk werd het een onderzoek naar de hele Nederlandse advocatuur met de nadruk op de Joodse advocaten.'

Het boek vertelt vele persoonlijke verhalen en wederwaardigheden. Het is echter onmogelijk, legt Meihuizen uit, om alle 1900 advocaten die Nederland destijds kende op die manier in beeld te krijgen. Hij onderscheidt daarom drie groepen. Er

waren overigens bijna allemaal ondergedoken om aan de *Arbeitseinsatz* te ontkomen. Behalve aan de genoemde drie groepen van advocaten en aan individuele representanten uit die drie groepen, heb ik aandacht besteed aan de negentien orden. De orden waren destijds zelfstandige koninkrijkjes, die alle een deken en een raad van toezicht en discipline hadden: de leidinggevende figuren. Uit mijn onderzoek komt een beeld van de opstelling van de orden naar

voren en als je de orden samenneemt, had je destijds de balie.’

Meebuigen

Er waren qua opstelling en houding zelfs de Duitsers en hun maatregelen maar drie mogelijkheden: meebuigen, verzet of collaboratie. Meihuizen haalt Lange-meijer aan, de oud-P-G bij de Hoge Raad die schreef dat je alleen door zelfmoord te plegen, kon ontkomen aan meedoen. ‘De meeste advocaten bogen mee en kregen te maken met het feit dat de Duitsers het voor het zeggen hadden. Gegeven de maatregelen die de bezetter uitvaardigde, begaf men zich op het hellende vlak, zo simpel is het. Er is geen scherpe grens tussen meebuigen en collaboratie.’

In de jaren '40 telde een groot kantoor ongeveer vijf mensen. Er waren veel eenpitters met een algemene praktijk. ‘Een groot deel van de reguliere praktijk ging “gewoon” door. Het is lastig die in kaart te brengen, omdat er nauwelijks archieven zijn. Er is overigens geen reden om te denken dat er grote verandering in de reguliere praktijk kwam tijdens de bezetting.’ Meihuizen heeft wel de indruk dat de civiele praktijk afnam, terwijl de strafrechtpraktijk toenam. ‘Er waren steeds meer mensen die zich schuldig maakten aan economische delicten, omdat de meest onschuldige dingen immers strafbaar werden gesteld: bijvoorbeeld dat je clandestien een kip slachtte. Daarnaast was er de Duitse strafrechtspraak met eigen Duitse gerechten. Steeds meer mensen pleegden verzet, werden opgepakt en kwamen voor de rechter. Dus daar was een toename en daar waren honderden advocaten mee bezig.

Er was een zekere leegloop in de advocatuur. Joodse advocaten kregen een beroepsverbod. De Duitsers en de NSB hebben voor het overige nooit echt greep gekregen op de advocatuur. Er was een ontzettend tekort aan intellectuelen onder de NSB'ers. De weinige advocaten die NSB'er waren, werden rechter of burgemeester. En omgekeerd waren er die om principiële redenen uit de rechterlijke macht of het openbaar bestuur stapten en advocaat werden. Dat doe je niet als het daar een en al collaboratie is.’

Men kan moeilijk zeggen dat de advocatuur veel anders had gekund – bijvoorbeeld door principiële verweren te voeren – dan ze heeft gedaan. Er was vrijwel geen

Landsadvocaat niet werkelijk gezuiverd

De handel en wandel van toenmalig landsadvocaat, en eerder hoofdredacteur van het *Advocatenblad*, G.W. van der Does kwam na de oorlog ter sprake bij zijn ‘zuivering’. Meihuizen ontdekte: ‘Hij is door twee commissies bestaande uit allemaal vooraanstaande mensen voorgedragen voor ongevraagd eervol ontslag. En de minister van Financiën, onder wie hij viel, moest dat effectueren. Lief tinck heeft aan de ministerraad gevraagd naar eigen bevind te mogen handelen. Hij vond dat Van der Does niet ontslagen moest worden. De reden kan zijn geweest dat Van der Does adviezen gaf aan de secretarissen-generaal. Lief tinck vreesde wellicht het domino-effect: als hij Van der Does liet vallen, rolden er meer koppen. Van der Does werd gezuiverd, onder meer wegens zijn lidmaatschap van het Rechtsfront en wegens de adviezen die hij had gegeven aan de secretarissen-generaal. Die kwamen neer op de ultieme vrijbrief voor economische collaboratie. Zijn lidmaatschap van het Nationaal Front, een fascistische organisatie, sinds juli 1940 was ook niet echt een brevet van goed vaderlanderschap. Van der Does heeft steeds als reden gegeven dat hij getrouwd was met een Joodse vrouw. Daardoor zou hij in een kwetsbare positie hebben verkeerd en dat was ook wel zo. Maar mijn onderzoek bracht aan het licht dat Van der Does zich al in 1933 uitsprak voor het weren van gevluchte Duitse Joodse advocaten. Tevens bleek mij dat hij in die tijd werd gevraagd een brochure voor de NSB te schrijven en dat heeft hij ook gedaan. Lief tinck verklaarde nader onderzoek nodig te vinden. Er is geen document te vinden waaruit blijkt dat dergelijk onderzoek daadwerkelijk is gedaan, noch een waarin Lief tinck verklaart waarom hij Van der Does niet ontsloeg. Andere ministers hebben ook niet gevraagd wat voor onderzoek Lief tinck dan wel had verricht.’

ruimte. Het was de rechterlijke macht die het Duitse recht accepteerde. Advocaten, betoogt Meihuizen, behartigen de belangen van de cliënt. ‘De advocaat werkt daarom binnen smalle marges. Hij mag immers niets doen dat de belangen van zijn cliënt schaadt. De marges werden nog smaller door de houding van de rechter-

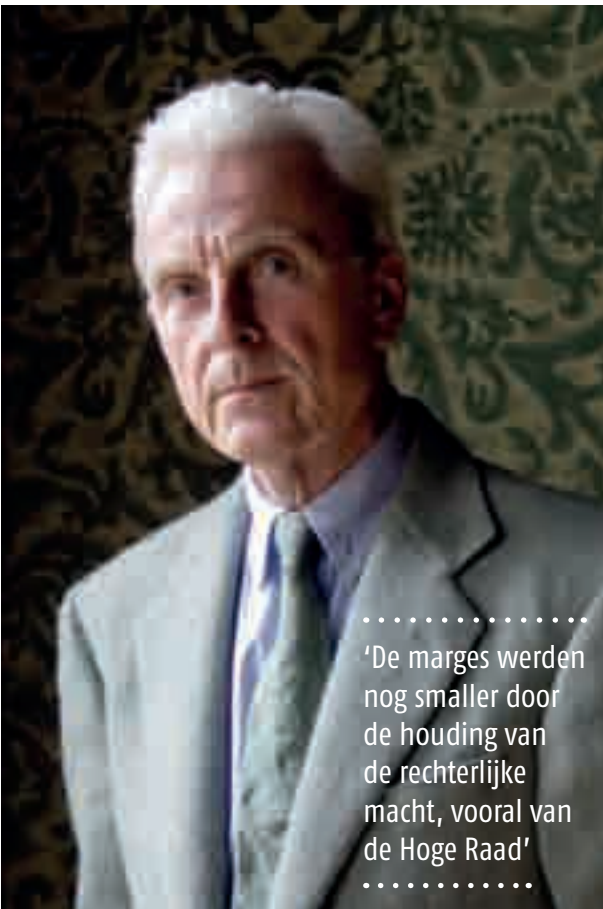
In het *Advocatenblad* werd in de jaren dertig druk gediscussieerd over het daadwerkelijk weren van gevluchte Duitse Joodse advocaten

lijke macht, vooral van de Hoge Raad. Het begon er in november 1940 mee dat de Hoge Raad de eigen Joodse president, L.E. Visser, als een baksteen liet vallen. Het was werkelijk het hoogste rechtscollege onwaardig. De president van de Raad, hoog geschat, zeer gewaardeerd, zeer gezien, op wie niets aan te merken viel! En pal daarna is dat beroepsverbod gekomen.

Wat wil je nou als advocatuur nog protesteren, als de hele rechterlijke macht en de ambtenarij al de ariërverklaring heeft getekend? Voor de Joodverklaring van 5 februari 1941 geldt inhoudelijk hetzelfde: de bedoeling was de Joden eruit te halen. Iedere advocaat kreeg dat formulier, ondertekend door de secretaris-generaal van Justitie Tenkink. Op grond van die verklaring is door justitie de lijst samengesteld van 30 april 1941. Daar stonden alle Joodse advocaten op die onder het beroepsverbod vielen, dat een dag later van kracht werd. De Nederlandse Advocatenvereniging heeft daarover vergaderd en men heeft besloten niet te protesteren. Wat viel er nog te protesteren? De secretarissen-generaal voorop, de hele ambtenarij, de rechterlijke macht, ze hebben allemaal gecapituleerd: waarom zouden wij, advocaten, dat dan niet doen? Dat was de stemming. Protest zou ten nadele van de Joodse advocaten uitpakken, zo verwachtte men.’

Voortraject van ontmenselijking

Van de 200 Joodse advocaten is de helft vermoord, de andere helft overleefde. ‘Een paar konden nog vrij lang doorwerken omdat ze half Joods waren of gemengd gehuwd. Uiteindelijk is bijna iedereen

.....
 'De marges werden
 nog smaller door
 de houding van
 de rechterlijke
 macht, vooral van
 de Hoge Raad'
 .....

Ten slotte de 'foute' advocaten. Het nationaal-socialistische Rechtsfront speelt een ondergeschikte rol in Meihuizens studie. Waarom? 'Dat Rechtsfront was de juridische club van alle nationaal-socialisten die maar enigszins met rechtshandhaving te maken hadden. Verreweg de meeste leden waren overigens politiemensen. Er waren heel weinig advocaten lid: ongeveer zeventig. En dat waren over het algemeen derde-rangsadvocaten.'

Zwarte bladzijden

Een van de belangrijkste zaken waarover het boek van Meihuizen onthullingen doet, is de affaire-Van der Does, de landsadvocaat (zie kader). 'Hetgeen u in het boek kunt lezen over zijn zuivering is echt helemaal nieuw. Door onderzoek dat ik in het verleden heb gedaan, ben ik goed op de hoogte over de bijzondere rechtspleging en de zuivering. Mij is geen zaak bekend die zo goed is geheimgehouden. Vrijwel niemand wist

van de zuivering van Van der Does af, laat staan dat men wist hoe die was verlopen. Ik heb het dossier gevonden.

Ook nieuw is het licht dat mijn onderzoek werpt op de rol die vele advocaten hebben gespeeld in het verzet. In dat verband wil ik wel wijzen op E.H. von Baumhauer, die de initiator is geweest van het ondergrondse Verborgene Dorp op de Veluwe. Ongelooflijk wat die man gedaan heeft. Maar hij was heus niet de enige. Ik heb ook een lijst opgenomen van in het verzet omgekomen advocaten. Daar zitten nogal wat Joodse advocaten bij.'

Aan het eind van zijn boek haalt Meihuizen Bordewijk aan over de 'zwarte bladzijden' waarmee de geschiedschrijving over die periode 'doorschoten' is. Als ik suggereer dat het daarmee eigenlijk wel meevalt, reageert hij licht verstoord. 'Nee, er waren vele zwarte bladzijden', repliceert hij. Maar daar stond wel wat tegenover: vrij veel advocaten gingen in het verzet en sommigen hebben dat met hun leven moeten bekopen. Inderdaad, de marges waren smal en wat men kon doen was buitenjudeel: het 'ariseren' van Joden bijvoorbeeld. 'Dat was een en al leugen en bedrog en dat staat op zich haaks op de beroeps-

ondergedoken. Vanaf mei 1941 kon men alleen nog voor Joodse cliëntèle werken en pal daarna moesten de meesten vrezen voor eigen leven.' Als ik Meihuizen vraag wat hem het meest getroffen heeft, antwoordt hij: 'De vernedering. Wat ik nooit zo indringend heb beseft: het voortraject dat leidde tot de gewelddadige dood in Auschwitz en al die andere kampen; dat voortraject van totale ontmenselijking, ontrecting. De contouren daarvan, de dagelijkse, menselijke details waren nooit zo tot mij doorgedrongen. Die kwamen door documenten die mij werden toegespeeld, door levensverhalen, maar zeker ook door brieven en gesprekken aan de oppervlakte. Verschrikkelijk, tot op het bot werden ze ontmenselijkt.

Meer dan de helft van de Joodse advocaten heeft het overleefd. Dat is relatief een hoog percentage. Ze hoorden voor een belangrijk deel tot de intellectuele bovenlaag van Nederland en zagen de bui sneller hangen dan anderen. Bovendien waren velen geassimileerd. En ten slotte hadden ze geld om een onderduikadres te regelen. Kortom, het ging hier niet om een dwarsdoorsnede van het Joodse deel van de bevolking.'

.....
 'De traditionele beroeps-
 ethiek is verwaterd –
 en de ruimte voor lessen
 uit kritische distantie
 kleiner geworden'
 .....

ethiek: liegen en bedriegen behoorde je als advocaat niet te doen. Maar men deed het gewoon, men zag het als een plicht om die anti-Joodse maatregelen te ontcrachten. Dat kon niet op een judiciële, maar wel op een buitenjudiciële wijze.'

Verwatering

De vraag kan niet uitblijven: kunnen hendaagse advocaten iets leren van het verhaal van hun confrères in de oorlog? Meihuizen haalt de schouders op. 'Mensen leren niet van de geschiedenis: *l'histoire se repète*. Die illusie moet je helemaal niet hebben als je een historische verhandeling schrijft. Ik denk bovendien dat de kritische distantie in de advocatuur kleiner is geworden en dat er zo beschouwd minder ruimte is voor de lessen die men zou kunnen trekken. Door de commercialisering is er sprake van een verwatering van de traditionele, ambachtelijke beroepsethiek.' Lachend: 'Ik maak bijna reclame voor het corpsslidmaatschap, want dat waren advocaten toen bijna allemaal geweest. De beroepsethiek werd er als het ware met de paplepel ingegoten, van vader op zoon. Daarom voelden velen de plicht zich te verzetten, dat hoor je van alle advocaten uit die tijd die nog leven. Men voelde een plicht om tegen het nazisme te zijn. De beroepsethiek raakte de hele persoon en alle facetten van het leven – ze bepaalde hoe die mensen in elkaar zaten. Ik heb geen fiducia dat het nu beter zou uitpakken dan toen.'
 <<

Indien ooit de geschiedenis van onze confrérie zal worden te boek gesteld, dan zal de wedergave van deze periode met zwarte bladzijden doorschoten zijn.

(F. Bordewijk, *Geachte confrère*, over de advocatuur in WO II)

Boekbespreking *De Nederlandse advocatuur in de Tweede Wereldoorlog*

Solide bouwwerk over smalle marges voor advocatuur

Piet Wackie Eysten

oud-algemeen deken te Den Haag

Laat ik het maar meteen bekennen: mijn naam komt voor in het register van geïnterviewden en correspondenten. Betekent dit dat ik niet vrij sta Joggli Meihuizens *Smalle marges. De Nederlandse advocatuur in de Tweede Wereldoorlog* te bespreken? Ik meen van niet. Ik heb immers niet veel meer kunnen doen dan doorverwijzen naar mogelijke bronnen voor zijn onderzoek elders. Maar het illustreert wel de relevantie van Meihuizens verzuchting in de inleiding tot zijn boek, dat advocaten ‘weinig tot geen sporen’ nalaten. Om die reden heeft hij – naast zijn archiefonderzoek – een beroep moeten doen op tientallen familieleden, vrienden en collega’s van inmiddels overleden advocaten. Materiaal uit (minstens) de tweede hand dus. En ook kantoorarchieven uit de relevante periode ‘ontbreken nagenoeg’. Betekent dit dat behalve de door Meihuizen beschreven marges ook de basis van zijn boek smal is? Geenszins. Dat zou ook niet kunnen: daarvoor is het daarop gegroundveste bouwwerk te zwaar en solide.

Dit imposante bouwwerk bestaat uit vijf gedeelten. Na de inleiding volgt allereerst

een hoofdstuk over ‘de Nederlandse advocatuur in de schaduw van het Derde Rijk’. Het tweede hoofdstuk behandelt de ‘Nederlandse balie en de Tweede Wereldoorlog’, waarna het werk zich toespitst op de ‘Joodse advocaten tijdens de Duitse bezetting’ (hoofdstuk 3) en de ‘Nationaal-socialistische en pro-Duitse advocaten’ (hoofdstuk 4), om te worden afgesloten met een beschouwing over ‘de nasleep van de Tweede Wereldoorlog’ en een conclusie. Alles bij elkaar ruim 400 bladzijden, exclusief bijlagen en (gelukkig!) een personenregister.

‘Overwegingen van opportuniteit’

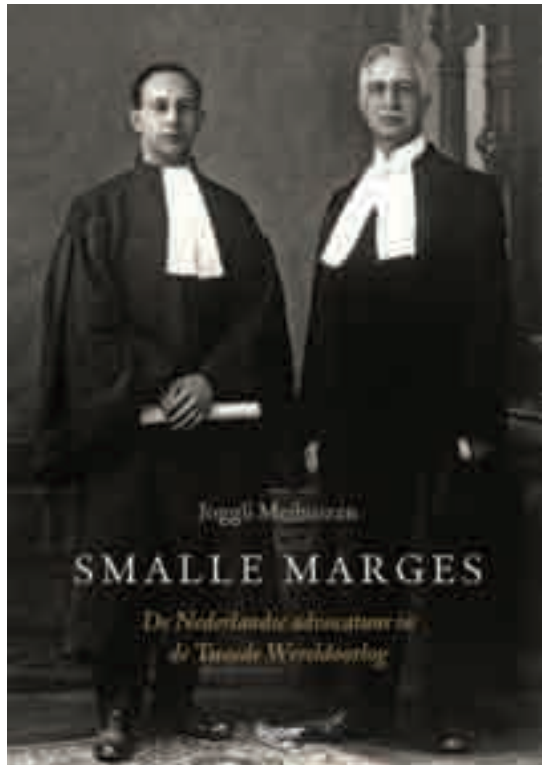
Al in het eerste hoofdstuk, waarin het Derde Rijk zijn schaduw over de Nederlandse advocatuur werpt, zijn, zoals dat een ouvertuure betaamt, enkele hoofdthema’s te herkennen. Ik doel in het bijzonder op het thema van de slappe knieën en dat van de rechte ruggen. Ook frappeert de actualiteit van het onderwerp, nu ook wij, decennia later, in een discussie verzeild zijn geraakt over de vraag of zoiets bestaat als een Nederlandse identiteit die bedreigd wordt door immigratie van ‘andersdenkenden’. Tóén Duits-Joodse vluchtelingen, nu moslims. Illustratief in dit opzicht is de discussie in de Nederlandsche Advocaten-Vereeniging (NAV) over het KB waarbij vanaf 1 september 1938 aan vreemdelingen de toegang tot de balie werd ontzegd.

Het tweede hoofdstuk, dat zich laat lezen als een jongensboek, bevat een schat aan bijzonderheden over vaak dramatische gebeurtenissen. De inzet van mr. Theo Bakker (een inzet ‘als gold het zijn naaste familie’, aldus Meihuizen), advocaat in Den Haag, voor de door het *Reichskriegsgericht* in Berlijn wegens spionage ter dood veroordeelde leden van de Stijkelgroep, is slechts één voorbeeld uit vele. Bakkers niet-aflatende inspanningen in de jaren 1941-1943, zijn interventies bij Duitse instanties en reizen naar Berlijn en Stockholm, mochten uiteindelijk niet baten: 32 leden van de Stijkelgroep werden op 4 juni 1943 in Berlijn gefusilleerd. Het ‘was voor Bakker het dieptepunt in zijn advocatenbestaan. Nooit heeft hij er met zijn kinderen over willen spreken’, schrijft Meihuizen. Maar er worden in dit hoofdstuk ook luchtiger details aan de vergetelheid ontrukkt, zoals het avontuur dat mr. Wijckerheld Bisdom beleefde toen hij met een zwaarbeladen fiets op een voedseltocht uit Delden (Twente!) terugreed naar Den Haag en bij Eembrug moest uitwijken voor een Duitse patrouille, waardoor hij ‘met zijn hele hebben en houden in een sloot belandde’ waar hij met moeite uit werd ghesen.

Maar Meihuizen beperkt zich niet tot het persoonlijke en incidentele. Hij geeft ook interessante beschrijvingen van onder andere het herstel van het door het bom-

.....
De Nederlandsche Advocaten-
Vereeniging oordeelde dat alle
Joodse leden automatisch hun
lidmaatschap hadden verloren
.....

bardement in mei 1940 lamgelegde Rotterdamse rechtsleven, de (re)organisatie van de balie, het noodzakelijke schipperen tussen ethische en pragmatische argumenten bij de verdediging van verdachten voor de Duitse gerechten, terwijl ook de humor (Willem Spark in Sint-Michielsgestel) niet ontbreekt.

Het derde hoofdstuk beschrijft de uitstoting van Joden uit openbare ambten per 30 november 1940 en het beroepsverbod voor Joodse advocaten met ingang van 1 mei 1941. De 'Verjudung des niederländischen Rechtslebens' was de bezetter een doorn in het oog. Helaas moet men vaststellen dat 'overwegingen van opportuniteit of formalisme', waartegen B.M. Telders zo klemmend had gewaarschuwd, voor velen, óók voor het bestuur van de NAV, kennelijk de doorslag gaven: van die kant kwam geen protest. Sterker nog: dit bestuur concludeerde dat ingevolge Seyss-Inquarts Verordening van 22 oktober 1941 alle Joodse leden automatisch per 1 november 1941 hun lidmaatschap hadden verloren. De gevolgen van deze en andere anti-Joodse maatregelen worden met tal van aangrijpende voorbeelden beschreven. Daarbij speelde dikwijls vuig verraad, ook door vakbroeders, een rol. Daar staan door hun beroepsethiek ingegeven verzetsdaden van anderen tegenover.

Interessant zijn de in hoofdstuk 4 beschreven pogingen om de advocatenorgani-

satie op nationaal-socialistisch corporatieve leest te schoeien. De naam van de in 1952 in het leven geroepen Nederlandse Orde van Advocaten blijkt een wat bedenkelijke herkomst te hebben.

Schuivende gijzelaar

Nadat hij in het vijfde hoofdstuk nog aandacht geeft aan de nasleep van de oorlog (de zuivering!), bereikt Meihuizen in een slotparagraaf de conclusie dat geen eenduidig antwoord mogelijk is op de vraag of de advocatuur heeft 'meegebogen, gecollaboreerd of verzet gepleegd'. Vaststaat alleen dat de omstandigheden 'slechts smalle marges lieten'.

De hoeveelheid details die Meihuizen heeft weten te achterhalen is indrukwekkend. In een formidabel notenapparaat (1431 noten, vaak met saillante bijzonderheden) legt hij nauwgezet verantwoording af. Hij heeft dit omvangrijke materiaal we-

ten samen te voegen tot een geschakeerd en evenwichtig geheel. Dat is geen geringe prestatie, zeker nu dat geheel geschreven is in een prettig leesbare, genuanceerde, persoonlijke stijl – een enkel slordigheidje daargelaten ('aantal' en 'reeks' zijn volgens mij enkelvoud, 'mores' meervoud). Slechts een enkele maal heeft de auteur het risico van loutere anekdotiek (bijvoorbeeld de afgezaagde stoelpoten in het gemeentehuis van Meppel) niet weten te vermijden. Ook elders gaat de detailleringssdrift soms wat ver, bijvoorbeeld wanneer ons het merk wordt medegedeeld van de tijdens het bombardement van Rotterdam beschadigde brandkast van mr. Schilthuis, of dat de wisselprijs van de schaakclub 'De schuivende gijzelaar' in het gijzelaarskamp Beekvliet een kat van Makkums aardewerk was én bij wie die prijs uiteindelijk belandde. Toch dragen ook die details bij aan de kracht en het karakter van dit monumentale werk. <<

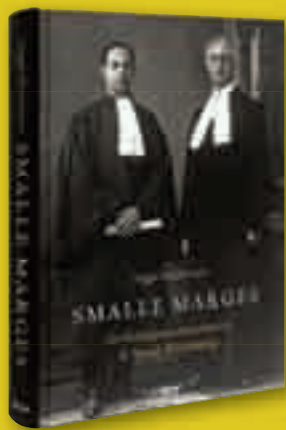
Koop *Smalle marges* tijdelijk met korting!

Boom

Smalle marges. De Nederlandse advocatuur in de Tweede Wereldoorlog

Joggli Meihuizen besteedt in dit boek veel aandacht aan de dilemma's waarvoor advocaten tijdens de bezetting kwamen te staan. Van cruciaal belang daarbij waren de anti-joodse maatregelen, zoals de uitschakeling van de joodse advocaten. In zijn scherpe analyse gaat Meihuizen, zonder zich aan moralisme te bezondigen, uitvoerig in op de ethische aspecten die verbonden zijn aan het optreden van de advocatuur.

Met deze bon krijgt u korting op het boek *Smalle marges* van Joggli Meihuizen (ISBN 9789085069416 | 504 pagina's | gebonden | rijk geïllustreerd). U betaalt slechts € 25,- (i.p.v. € 29,90). U kunt deze bon inleveren bij de boekhandel of het boek bestellen via www.uitgeverijboom.nl. Deze actie is geldig tot 1 december 2010. Actienummer 90179969.

Eén aanvraag bij één loket, waarop één besluit volgt: dat is het uitgangspunt van de nieuwe Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) die op 1 oktober in werking treedt.

Minder vergunningen

Wet algemene bepalingen omgevingsrecht

C.D.A. Bos en T.E.P.A. Lam
advocaten te Nijmegen¹

Tot viermaal toe is de inwerkingtreding van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) uitgesteld, maar met ingang van 1 oktober 2010 is het zover. De Wabo treedt in werking en de omgevingsvergunning doet zijn intrede. Door middel van de Wabo wordt de integratie van diverse omgevingsrechtelijke vergunningsstelsels in één wet een feit. Het betreft louter procedurele integratie. De thans bestaande toetsingskaders worden opgenomen in de Wabo, maar blijven inhoudelijk in stand.

Kortere procedures

Stel, een projectontwikkelaar is voornemens een woningbouwlocatie te realiseren. Voor het bouwen van de woningen is een bouwvergunning vereist op grond van de Woningwet. Wanneer daarvoor bomen gekapt moeten worden, is tevens een kapver-

gunning vereist op grond van de Algemene Plaatselijke Verordening (verder: APV). Bevindt zich op de beoogde locatie een nest van een steenuil, dan zal bovendien een ontheffing op grond van de Flora- en faunawet moeten worden aangevraagd. Het is niet moeilijk deze lijst verder aan te vullen. Elke vereiste toestemming kent een eigen wettelijke regeling met eigen procedureregels. Bovendien krijgt de projectontwikkelaar in voornoemd geval met verschillende bestuursorganen als bevoegd gezag te maken. De Wabo beoogt aan deze situatie een einde te maken. Eén aanvraag bij één loket, die één (voorbereidings)procedure doorloopt en waarop één besluit van één bevoegd gezag volgt, is het uitgangspunt.² Dit moet leiden tot kortere procedures en een vermindering van de lasten voor de burger en de overheid.³ Dat het systeem minder eenvoudig is dan het lijkt, blijkt onder meer uit het feit dat de Wabo twee voorbereidingsprocedures kent: een reguliere en een uitgebreide. Bovendien is naast het bevoegde bestuursorgaan in sommige gevallen een ander bestuursorgaan bij de besluitvorming betrokken via de in de Wabo geïntroduceerde ‘verklaring

van geen bedenkingen’. Van een integraal toetsingscriterium is geen sprake, zodat een vergunningaanvraag in voorkomende gevallen aan verschillende, naast elkaar bestaande, kaders moet worden getoetst.

Volledig of incidenteel

In de Wabo worden ongeveer 25 ‘toestemmingen’ (waaronder vergunningen) samengevoegd tot één omgevingsvergunning. Een aantal toestemmingen gaat volledig op in de omgevingsvergunning en wordt bij de inwerkingtreding van de Wabo uit de bijzondere wetten geschrapt. Voorbeelden hiervan zijn de bouwvergunning, de milieuvergunning, de monumentenvergunning, de sloopvergunning en ontheffingen van het bestemmingsplan.⁴ Daarnaast zijn er toestemmingen die aan de omgevingsvergunning worden ‘aangehaakt’ voor zover sprake is van samenloop met omgevingsvergunningplichtige activiteiten. Dit wordt wel incidentele integratie genoemd. Het gaat om de vergunning op grond van art. 19d Nbw 1998, de vergunning op grond van art. 16 Nbw 1998, de ontheffing op grond van art. 75 lid 3 Flora- en faunawet en

¹ Advocaten bij Hekkelman Advocaten en Notarissen te Nijmegen.

² TK 2006-2007, 30 844, nr. 3, p. 3.

³ TK 2006-2007, 30 844, nr. 3, p. 3.

⁴ De binnenplanse ontheffing, de buitenplanse ontheffing en het projectbesluit.

de ontheffing van regels uit de provinciale milieuvordering als bedoeld in art. 1.3 lid 1 Wet milieubeheer. Deze toestemmingen behouden hun grondslag in de bijzondere wet.

Bijzondere wetten

Een project is omgevingsvergunningplichtig voor zover het geheel of gedeeltelijk bestaat uit activiteiten die plaatsgebonden zijn en die van invloed kunnen zijn op de fysieke leefomgeving. De vergunningplicht is verankerd in artt. 2.1 en 2.2 van de Wabo. Art. 2.1 lid 1 Wabo bevat in het eerste lid een opsomming van omgevingsvergunningplichtige activiteiten (onderdelen a tot en met i). Voor sommige activiteiten geldt dat deze bij Algemene Maatregel van Bestuur nader worden geconcretiseerd (art. 2.1 leden 2 en 3 Wabo). Dit is gebeurd in hoofdstuk 2 van het Besluit omgevingsrecht (verder: Bor). Daarbij gaat het bijvoorbeeld om omgevingsvergunningvrij bouwen (art. 2.3 jo. bijlage II Bor). Art. 2.1 lid 1 Wabo ziet op de activiteiten die thans vergunningplichtig zijn op grond van een bijzondere wet, zoals de Woningwet, de Wet ruimtelijke ordening of de Wet milieubeheer, maar die volledig in de omgevingsvergunning zullen worden geïntegreerd.

De bijzondere wetten blijven onder de Wabo wel degelijk van belang. Zo stelt art. 2.1 onder c Wabo de vergunningplicht afhankelijk van hetgeen is toegestaan in planologische regelingen: een activiteit is vergunningplichtig voor zover deze in strijd is met een bestemmingsplan, een beheersverordening, een exploitatieplan of een andere planologische regeling. Als bijvoorbeeld een pand in het bestemmingsplan is bestemd voor woondoelinden en het gebruik ten behoeve van een kantoor niet is toegestaan, vereist art. 2.1 onder c Wabo een omgevingsvergunning voor het houden van een advocatenpraktijk op de benedenverdieping van dat pand.⁵ Deze omgevingsvergunning kan overigens alleen worden verleend voor zover is voldaan aan de eisen die art. 2.12 Wabo stelt. Zo bepaalt art. 2.12 lid 1 onder a Wabo dat een omgevingsvergunning voor een activiteit die in strijd is met het bestemmingsplan, alleen kan worden verleend indien in het bestemmingsplan een afwijkingsbevoegdheid is opgenomen, in de bij Algemene Maatregel van Bestuur aangewezen ge-

vallen, of wanneer de activiteit niet in strijd is met een goede ruimtelijke ordening.

Art. 2.2 Wabo bevat in het eerste lid eveneens een opsomming van omgevingsvergunningplichtige activiteiten (onderdelen a tot en met k). De vergunningplicht geldt alleen voor activiteiten waarvoor op grond van een provinciale of gemeentelijke verordening een vergunning of ontheffing vereist is. Tot op zekere hoogte zijn gemeenten en provincies immers autonoom als het gaat om het stellen van regels. Als bijvoorbeeld de APV van een gemeente geen vergunning vereist voor het maken van een uitweg, is de vergunningplicht als bedoeld in art. 2.2 lid 1 onder e Wabo niet van toepassing. Is op grond van de APV wél een uitwegvergunning vereist, dan is daarop de Wabo verplicht van toepassing. De uitwegvergunning wordt aldus in de omgevingsvergunning geïntegreerd.⁶ <<

5 A.G.A. Nijmeijer, S. Hillegers en T.E.P.A. Lam, *Bouwen en ontwikkelen met de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht*, Kluwer 2010.

6 Op grond van art. 2.2 lid 2 Wabo kunnen gemeenten, provincies en waterschappen bij verordening ook nog andere toestemmingen aanwijzen waarop de Wabo van toepassing is. In dat geval is sprake van facultatieve integratie.

EEEEEEEEEEEEEEEEEEEE EEEEEEEEUUUUUUUUUU UUUUUUUUUUUUUUUUUU UUUUUUUUUUUUUUUUUU UUUUUUUUUUUUUUUUUU

Twijfel kostte u
al 10.000 euro
...

Zonde om aan M te twijfelen

Als u al drie jaar twijfelt om over te stappen naar een M Arbeidsongeschiktheidsverzekering dan heeft dat u al veel geld gekost! Afhankelijk van wat u verzekerd heeft, kan dat makkelijk meer dan 10.000 euro zijn. En wist u ook dat we speciaal voor advocaten en notarissen een overlijdensrisicoverzekering, een beroepsaansprakelijkheidsverzekering en een hypotheek hebben ontwikkeld. Allen met de insteek van M: betrouwbaar, uitgebreide dekking, transparant en een scherpe prijs.

KENMERKEN M-ARBEIDSONGESCHIKTHEIDSVZERKERING

- beroepsarbeidsongeschiktheid gedurende de hele looptijd
- gerenommeerde verzekeraar
- zowel individueel mogelijk als op collectieve basis voor de hele maatschap
- hoge verzekerde bedragen mogelijk (maximaal 350.000 euro op jaarbasis)

KENMERKEN M-OVERLIJDENSRISSICOVERZEKERING (OOK VOOR ADVOCATMEDEWERKERS)

- leeftijdsafhankelijke premie
- rokers/niet rokers
- zowel individueel mogelijk als collectief
- eenvoudig jaarlijks aan te passen

KENMERKEN M-BEROEPSAANSPRAKELIJKHEIDSVZERKERING

- volledige inloopdekking beroepsfouten voor ingangsdatum verzekering
- gerenommeerde verzekeraar
- nieuwe toetredende partners automatisch meeverzekerd zonder aanmelding
- uittredende partners en werknemers verzekerd voor meldingen die nog binnenkomen

KENMERKEN M-HYPOTHEEK

- gerenommeerde bank/pensioenfond
- voor hypotheekbedragen van € 500.000 tot € 6.000.000
- transparante kostenstructuur
- scherpe rente

“M is drie jaar ontstaan omdat er behoefte is aan adviseurs die de doelgroep kennen en weten in welke situatie bepaalde risico's afgedekt dienen te worden. M ontwikkelt en verzorgt voor u verzekeringen die u bij een andere verzekeraar niet kunt krijgen en u substantiële voordelen kunnen bieden. Wij realiseren deze voordelen doordat wij weten wat in uw branche leeft en geen genoegen nemen met standaardoplossingen die verzekeraars en geldverstrekkers u voorschotelen.”

Mr. Viktor Kühne

M-VERZEKERINGEN

PRODUKTEN VAN MUTSAERTS • SINDS 1926

M is een produkt van Mutsaerts BV
Ringbaan West 240 • Tilburg
Postbus 9102 • 5000 HC Tilburg
T 013 594 28 28
www.m-verzekeringen.nl

Van rechtswege

Hoofregel is dat een aanvraag voor een omgevingsvergunning volgens de reguliere voorbereidingsprocedure wordt voorbereid (art. 3.7 Wabo). Art. 3.10 van de Wabo bepaalt in welke gevallen afdeling 3.4 van de Awb van toepassing is op de voorbereiding van de beslissing op de aanvraag. Dit is de uitgebreide voorbereidingsprocedure. Voor zover de reguliere voorbereidingsprocedure van toepassing is, wordt de omgevingsvergunning van rechtswege overeenkomstig de aanvraag verleend indien het bevoegd gezag niet binnen de termijn van acht weken (met de mogelijkheid van zes weken verlenging) beslist op de aanvraag (art. 3.9 lid 3 Wabo). Anders dan thans het geval is, moet de van rechtswege verleende omgevingsvergunning door het bevoegd gezag worden bekendgemaakt (art. 3.9 lid 5 Wabo). Met een van rechtswege verleende omgevingsvergunning beschikt de aanvrager nog niet over een geldige titel om met de aangevraagde activiteiten aan de slag te gaan. Op grond van art. 6.1 lid 4 Wabo wordt de inwerkingtreding van een van rechtswege verleende vergunning opgeschort totdat de bezwaartermijn is verstreken dan wel op het bezwaar is beslist.⁷ Eerst dan verkrijgt de van rechtswege verleende vergunning rechtskracht. Tot slot: een van rechtswege verleende vergunning kan ambtshalve of op verzoek worden gewijzigd dan wel ingetrokken (art. 2.31 lid 1 onder c respectievelijk art. 2.33 lid 1 onder e Wabo).

Deelvergunning en gefaseerde vergunning

Als een project bestaat uit meerdere vergunningplichtige activiteiten, dan kan voor dat project één omgevingsvergunning worden aangevraagd. Een aanvrager kan er echter ook voor kiezen voor de activiteiten afzonderlijk een omgevingsvergunning aan te vragen. In dit kader wordt wel gesproken van *deelvergunningen*. Het moet dan wel gaan om activiteiten die in fysieke zin van elkaar gescheiden kunnen worden. Scheiding is niet mogelijk indien sprake is van onlosmakelijke samenhang tussen de activiteiten. Dit volgt uit art. 2.7 lid 1 Wabo. Daarin is bepaald dat een aanvraag om een omgevingsvergunning die betrekking heeft op een activiteit die behoort tot verschillende categorieën activiteiten als bedoeld in de

artt. 2.1 en 2.2 Wabo, betrekking moet hebben op elk van die activiteiten. De memorie van toelichting noemt als voorbeeld de realisering van een varkensstal waarvoor een omgevingsvergunning voor het bouwen, alsmede voor het oprichten van een inrichting vereist is.⁸ Deze activiteiten kunnen niet worden gesplitst, zodat daarvoor één omgevingsvergunning moet worden aangevraagd. Voor bijvoorbeeld het bouwrijp maken van een perceel, het slopen van aanwezige opstallen en het bouwen van een woning op dat perceel, kunnen wel deelvergunningen worden aangevraagd.

Reden voor het aanvragen van een deelvergunning kan zijn dat bij aanvang van het project nog niet precies duidelijk is welke omgevingsvergunningplichtige activiteiten nog meer deel zullen uitmaken van het project. Het aanvragen van een deelvergunning kan ook een manier zijn om zekerheid te verkrijgen omtrent het realiteitsgehalte en de juridische haalbaarheid van een project.⁹ Nadeel van het opsplitsen van een project is dat er meerdere deelvergunningen nodig zijn en er dus meerdere procedures moeten worden doorlopen. Dit druist in tegen het doel en de systematiek van de Wabo. Bovendien garandeert de verlening van een deelvergunning niet dat het gehele project kan worden uitgevoerd.

Een andere variant op de integrale omgevingsvergunning is de *gefaseerde vergunning*. Op verzoek van de aanvrager wordt de omgevingsvergunning in twee fasen verleend. De eerste fase heeft slechts betrekking op de door de aanvrager aan te geven activiteiten (art. 2.5 lid 1 Wabo). Op grond van art. 2.5 lid 8 Wabo gelden de beschikkingen, waarbij positief is beslist op de aanvragen met betrekking tot de eerste en tweede fase, tezamen als omgevingsvergunning. Ingevolge art. 6.3 lid 1 Wabo treden de beschikking eerste fase en de beschikking tweede fase op hetzelfde moment in werking. Anders dan bij een deelvergunning is een aanvrager die in het bezit is van een (positieve) beschikking eerste fase dus nog niet gerechtigd om de vergunde activiteiten uit te voeren.

Voordeel van het aanvragen van een omgevingsvergunning in twee fasen is dat reeds in de eerste fase zekerheid kan worden verkregen over een deel van het project, zonder dat de aanvrager tijd en geld moet

investeren in het indienen van een volledige aanvraag. Nadeel is dat per fase een voorbereidingsprocedure moet worden doorlopen en dat beide beschikkingen apart appellabel zijn.¹⁰

Beroep en overgangsrecht

Ten aanzien van besluiten die met toepassing van afdeling 3.4 Awb worden voorbereid, bestaan thans twee verschillende rechtsbeschermingsprocedures, te weten beroep bij de rechtbank en hoger beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, dan wel beroep in eerste en enige aanleg bij de Afdeling. In het laatste geval gaat het met name om de milieuvergunning (art. 20.1 lid 1 Wet milieubeheer). Omdat de Wabo uitgaat van één integrale omgevingsvergunning, is ook de rechtsbescherming gestroomlijnd. Gekozen is voor beroep in twee instanties als uitgangspunt.

De Invoeringswet Wabo (verder: Invoeringswet)¹¹ regelt de gevolgen van de invoering van de Wabo voor tal van wetten binnen het omgevingsrecht. Met deze Invoeringswet worden de bestaande procedureregels in de bijzondere wetten geschrapt. Bovendien is in de artt. 1.2 tot en met 1.10 van de Invoeringswet het overgangsrecht neergelegd. Art. 1.2 lid 1 Invoeringswet bepaalt dat vergunningen of ontheffingen met betrekking tot een activiteit, die onherroepelijk zijn op het moment van inwerkingtreding van de Wabo, gelijkgesteld worden met een omgevingsvergunning voor die activiteit (uiteraard voor zover daarvoor een omgevingsvergunning vereist is). Lopende aanvragen worden volgens het 'oude' recht afgehandeld. Zo wordt voorkomen dat betrokkenen hangende de procedure met een wijziging van het rechtsregime worden geconfronteerd. Ook lopende handavingsprocedures worden volgens het oude recht afgehandeld. Ten aanzien van de bepalingen van provinciale of gemeentelijke verordeningen is geen specifiek overgangsrecht opgenomen. Het is aan de betrokken bestuursorganen overgelaten hun verordeningen tijdig aan te passen. <<

⁷ In afwijking van de hoofdregel van art. 6:16 Awb heeft het maken van bezwaar dus schorsende werking.

⁸ TK 2006-2007, 30 844, nr. 3, p. 38.

⁹ A.G.A. Nijmeijer, S. Hillegers en T.E.P.A. Lam, t.a.p.

¹⁰ Indien tegen zowel de beschikking eerste fase als tegen de beschikking tweede fase tegelijkertijd bezwaar of beroep aanhangig is, worden die beschikkingen voor de behandeling van het bezwaar of beroep als één besluit aangemerkt. Dit volgt uit art. 6.3 lid 2 Wabo.

¹¹ Stb. 2010, 142.

‘Claimcultuur’ is onderwerp van het komende Jaarcongres. Dan gaat het zeker ook over ‘Amerikaanse toestanden’. Een verslag van een groot Amerikaans letselschadecongres doet vermoeden dat die toestanden minder ondoordacht zijn dan vaak gesuggereerd.

Jaarcongres American Association for Justice

Tegenover de lobby van

Antoinette Collignon, John Beer en Evert Wytema
advocaten te Amsterdam¹

Van 10 tot 15 juli jl. werd in Vancouver, Canada, het jaarcongres van de American Association for Justice gehouden. Het congres bood zoals elk jaar zeer diverse bijeenkomsten. Verschillende aspecten van het aansprakelijkheids- en schadevergoedingsrecht en de juryrechtspraak kwamen aan de orde. Tevens onderwerpen zoals het opzetten van een advocatenkantoor, marketing en zo meer. Er waren 49 seminars, diverse bijeenkomsten van *litigation groups* en *business meetings* met de diverse groepen. Het overgrote deel van de 1200 deelnemers is op de Amerikaanse rechtspraktijk gericht. Een uitzondering vormt de *international practice section* waarin ondergetekenden een actieve rol vervullen.

¹ Allen werkzaam bij Beer Advocaten.

AAJ: American Association for Justice

De American Association for Justice (AAJ, zie www.justice.org), tot 2006 de Association of Trial Lawyers of America (ATLA) genaamd, is een vereniging van vooral letselschadeadvocaten die uitsluitend voor slachtoffers optreden. Het lidmaatschap van AAJ staat ook open voor andere dan Amerikaanse slachtofferadvocaten. De Association werd in 1946 opgericht en is nu met ruim 30.000 leden de grootste vereniging van slachtofferadvocaten in de wereld. Ze wil bereiken dat iedereen ‘who is injured by the misconduct or negligence of others can obtain justice in America’s courtroom, even when taking on the most powerful interests’. Daartoe vindt vanuit AAJ ook het nodige lobbywerk in Washington plaats. Onder andere hierdoor vormt AAJ een tegenwicht voor de lobby van big business en verzekeringsmaatschappijen.

De AAJ kent secties voor onder meer *civil rights*, *aviation law*, *criminal law*, *employment rights*, *family law*, *international practice*, *products liability* en *professional negligence*.

Er waren diverse werkgroepen (*groups*) waar wij in Nederland weinig of geen ervaring mee hebben, bijvoorbeeld de *nursing home litigation group* (aansprakelijkheid van verpleeghuizen), de *interstate trucking litigation group* (verkeersaansprakelijkheid vrachtwagens) en de *eye refractive surgery litigation* (medische aansprakelijkheid bij oogoperaties). Elk AAJ-lid zit bij een of meerdere litigation groups. Wij, buitenlanders, zijn automatisch lid van de *international practice section*, samen met een aantal andere Europese (vooral Engelse), Canadese en Australische advocaten.

Met vrouw en kinderen

Echt Amerikaans zijn de *awards*, uitgereikt tijdens een aantal bijeenkomsten. Deze awards worden toegekend aan advocaten die zich positief hebben onderscheiden. Zo werd tijdens het jaarlijkse Public Justice dinner een Texaanse advocaat geëerd die de familie vertegenwoordigde van een gedetineerde die vlak voor zijn vrijlating uit een gevangenis in Texas door zijn medegedetineerden gedurende twintig minuten in elkaar was geslagen, waardoor hij overleed. De familie kwam erachter dat dit een al langer bestaande gewoonte was binnen deze gevangenis. De bewakers waren op de hoogte en knepen een oogje dicht.

big business

Deze advocaat nam het op tegen de gevangenis die zich liet vertegenwoordigen door maar liefst 25 advocaten. Hij won en de familieleden ontvingen een vergoeding voor affectieschade. In deze zaak werd ook een bedrag voor *punitive damages* toegekend. Tijdens een imposant galadiner in Vancouver nam deze advocaat in aanwezigheid van vrouw en kinderen met trots zijn award in ontvangst.

In de Verenigde Staten wordt veel geprocedeerd over de ondeugdelijkheid van farmaceutische producten zoals medicijnen en medische hulpmiddelen (hartkleprotheses en pacemakers). Het begrip 'preemption' is daarbij van groot belang: staat federale goedkeuring voor het op de markt brengen van een farmaceutisch product er aan in de weg dat in *state court* een schadevergoedingsprocedure tegen de fabrikant wordt ingesteld als het product toch schade aan een patiënt heeft toegebracht? Het Amerikaanse *Supreme Court* heeft op dit punt geoordeeld dat productaansprakelijkheidszaken in een aantal gevallen inderdaad niet mogelijk (*preempted*) zijn.

Het verdriet, de pijn

Een jaarlijks terugkerend onderwerp is de toelaatbaarheid van verklaringen van deskundigen. Amerikaanse rechters hebben zich de laatste jaren toenemend kritisch getoond tegenover *junk science in the court room*. Het Amerikaanse *Supreme Court* heeft in dit opzicht regels gesteld die door de rechters moeten worden gehandhaafd. Het gaat dan vooral om de wetenschappelijke kwaliteit en geloofwaardigheid van verklaringen van medisch deskundigen.

Het opleidingsprogramma van de international practice section bestond dit jaar uit inleidingen over het claimen van schadevergoeding voor slachtoffers van oorlog en terrorisme. Onder deze was een zeer indrukwekkende voordracht van een advocaat die had gewerkt aan de afwikkeling voor de slachtoffers van de Lockerbie-aanslag uit 1988 die uiteindelijk leidde tot een politiek getinte schaderegeling waarbij de Libische regering betrokken was. Een andere spreker hield een doortimmerde inleiding over schadevergoedingsregelingen voor Holocaustslachtoffers.

Er werd in Vancouver een volledige *jury trial* nagespeeld. Voor Europese toeschou-

Amerikaans systeem

Omdat Amerikaanse letselschadeadvocaten de federale wetgeving en rechtspraak over het algemeen als conservatief (= niet slachtoffervriendelijk) beschouwen, proberen ze zaken zo veel mogelijk in het *state court* te laten behandelen. Advocaten worden opgeleid in de diverse technieken van juryselectie en om overtuigend te zijn voor de juryleden. Letselschadeadvocaten behandelen nagenoeg alle zaken op basis van een *no cure no pay*-contract. De percentages variëren meestal van 30 tot 50. In de VS bestaat overigens geen effectief systeem van door de overheid gefinancierde rechtshulp.

In uitzonderlijke gevallen kunnen naast de gewone schadevergoeding *punitive damages* worden gevorderd, vooral in zaken waarin het gedrag van de schadeveroorzaker opzettelijk, of met aan opzet grenzende onzorgvuldigheid, heeft plaatsgevonden. Met de verplichting om zogeheten *puni's* te betalen, wordt de gedaagde dan gestraft. Denk bijvoorbeeld aan een producent die met open ogen onveilige producten op de markt bracht, terwijl voor iets meer geld een veilig product mogelijk was geweest. De gelden gaan naar de partij die de civiele vordering had ingesteld. Het kan om grote bedragen gaan, die dan alle media halen.

wers was het bijzonder te zien hoe goed Amerikaanse advocaten in staat zijn om de persoon van een slachtoffer voor een jury te presenteren. Alle aspecten van het leven komen daarbij naar voren. Zoals bijvoorbeeld het verdriet, de pijn, de gevolgen voor het dagelijks leven, de impact op de directe omgeving. <<

Tijdens het Jaarcongres van de Orde op 24 september a.s. in Rotterdam zal de Amerikaanse advocaat Anthony Taricone een lezing houden. Hij is de *immediate past President* van AAJ.

Adviseurs van scheidende echtgenoten kijken maar zelden naar de vele verrekenbedingen in huwelijkse voorwaarden. Wie zou dat wel moeten doen, en zou er bij foute adviezen niet iemand aansprakelijk moeten worden gesteld?

Adviseurs schieten tekort

Verrekenbedingen in huwelijkse voorwaarden

ing. Arnoud P.H. Oostveen

oprichter De Scheidingsplanner

Als bij de scheiding na een jarenlang huwelijk de huwelijkse voorwaarden uit de la worden gehaald en afgestoft, zijn ze vaak weer ‘de weg en de waarheid’ voor ten minste één partij. De advocaat wordt dan veelal geconfronteerd met voorwaarden die de aard en intentie niet goed weergeven, en eerder een struikelblok vormen dan een hulpmiddel bij het uit elkaar gaan.

Voor het maken van de huwelijkse voorwaarden is het van belang te weten wat de cliënten hiermee beogen. Niet zelden zal het gaan om bescherming tegen ondernemingsrisico's. Als de in gemeenschap van goederen gehuwde ondernemende partner failliet gaat, wordt de andere partner hierin meegetrokken met zijn of haar vermogen. Ook gaat het nogal eens om bescherming van het privévermogen, om voorkoming van deling van inkomen en om fiscale bescherming van vermogens bij vroegtijdig overlijden van een partij.

Als de bedoelingen van de echtgenoten zorgvuldig en in begrijpelijke taal omschreven worden, voorkomt dit uitlegproblemen bij scheiding of overlijden. Als de cliënt de onderneming buiten de gemeenschap wil laten vallen, zou men bijvoorbeeld ook geen periodieke verrekenbedin-

gen moeten afspreken; dat trekt de onderneming of de opgepotte winsten juist weer deels naar de andere partner. Als de cliënt alleen het persoonlijke faillissementsrisico ten opzichte van zichzelf en zijn partner wil beperken, volstaat een koude uitsluiting met een finaal verrekenbeding bij echtscheiding. Eenvoudig, doeltreffend en uiterst helder – in de praktijk blijken makkelijke dingen vaak moeilijk gemaakt.

Advocaat of notaris

Wanneer iemand gaat trouwen, is het vaak de omgeving die adviseert om huwelijkse voorwaarden te laten maken. De (veelal jonge) cliënt gaat vervolgens op zoek naar de goedkoopste notaris om even huwelijkse voorwaarden te laten maken, zonder dat de aanstaande echtgenoten weten wat ze nu daadwerkelijk willen en beogen. De notaris wil efficiënt werken en stelt een aantal vragen en destilleert daaruit model A of B. De conceptakte wordt niet veel later nauwelijks aangepast door de cliënten geaccepteerd. De notabele zal het wel weten, toch? Ook het ouderwetse taalgebruik in de aktes leidt niet bepaald tot meer begrip.

De notaris heeft bovendien vaak de neiging om voor beide partners een gelijke vermogensopbouw te bewerkstelligen. Daarom staan veel huwelijkse voorwaarden bol van allerlei exotische verrekenbedingen. Maar huwelijkse voorwaarden zijn er juist voor om de partijen vermogensrechtelijk gezien ongelijk te behandelen. Als dit niet de bedoeling zou zijn, dan waren de partners wel in gemeenschap van goederen gehuwd.

Verrekenbedingen zijn er in alle soorten en maten, maar het nadeel van verrekenbedingen die zijn opgemaakt door een notaris, is, dat deze in het algemeen niet zijn getoetst aan het actuele procesrecht. Is de notaris dan wel de aangewezen partij om huwelijksvoorwaarden op te stellen? De familierechtadvocaat weet uit de dagelijkse praktijk wat verschillende huwelijkse voorwaarden betekenen bij echtscheiding. Hij kent de processen en de jurisprudentie. Hij weet dat de rechter zal vragen wat er met de huwelijkse voorwaarden is beoogd.

Kleine moeite

Tijdens het huwelijk worden partijen bijgestaan door adviseurs, zoals de accountant, de fiscalist, de bankier en de financieel adviseur. Meestal vraagt geen van hen naar de inhoud van de huwelijkse voorwaarden, laat staan dat met die huwelijkse voorwaarden rekening wordt gehouden. Wat moet de familierechtadvocaat bij de echtscheiding dan denken van een koude uitsluiting, waarbij cliënten samen een vennootschap onder firma zijn aangegaan, omdat dit fiscaal zo lucratief zou zijn? Of wat dacht u van de bankier, die een hypothecaire lening op naam van beide echtelieden verstrekt voor het huis van één van hen, waarbij de aflossingspolis op naam van beide echtgenoten staat (zie bijvoorbeeld: LJN: AZ5667, Gerechtshof Amsterdam 9 november 2006, zaaknr. 05/01979)? En wat te denken van de ondernemer die onder ‘koude uitsluiting’ is getrouwd, wiens onderneming in zwaar weer komt en

Illustratie: Dmitry de Bruin

een aanvullend krediet nodig heeft, waar bij de bank een persoonlijke borgstelling vereist en de partner terloops laat meekijken? Of die verkregen schenking zonder uitsluitingsclausules, door de schenker overgeboekt naar de en-ofrekening met als kenmerk: 'schenking 2006, geniet er van'? Allemaal praktijkvoorbeelden die worden veroorzaakt door onvoldoende kennis van de huwelijkse voorwaarden van cliënten.

En dan nog de verrekenbedingen. Omdat ongeveer driekwart van de huwelijkse voorwaarden verrekenbedingen kennen, is het verwonderlijk dat hierop door adviseurs nauwelijks wordt gelet. Het is toch een kleine moeite voor de belastingadviseur om de cliënten te attenderen op het feit dat zij een verrekening over het voorgaande jaar moeten uitvoeren. Of voor de notaris om bij het transport van een nieuwe woning de cliënten te vragen of het transport en de inrichting van de financiering wel bij de huwelijkse voorwaarden passen. En dan nog de accountant, voor veel ondernemers steun en toeverlaat: zeer weinigen kijken naar de huwelijkse voorwaarden.

Zes pijnpunten

Samengevat zijn er bij de huwelijkse voorwaarden zes grote pijnpunten.

- De inhoud van de huwelijkse voorwaarden sluit niet aan bij de bedoelingen van cliënten.
- De inhoud van de voorwaarden wordt onvoldoende getoetst aan het procesrecht in het kader van een mogelijke echtscheiding.
- De huwelijkse voorwaarden zijn te complex vormgegeven en verwoord, waardoor cliënten niet begrijpen hoe zij met die voorwaarden moeten omgaan.
- De verrekenbedingen in de huwelijkse voorwaarden worden nauwelijks uitgevoerd.
- De huwelijkse voorwaarden en de uitvoering daarvan worden gedurende het huwelijk vrijwel nooit getoetst aan de (mogelijk gewijzigde) bedoelingen.
- De huwelijkse voorwaarden worden door adviseurs nauwelijks geïmplementeerd in hun adviezen.

Scheiding van tevoren regelen

Om te beginnen is het verstandig, dat aanstaande bruidsparen die hun (toekomstige)

Adviseurs moeten achteraf aansprakelijk zijn voor verkeerde adviezen, anders blijven ze onverschillig ten aanzien van huwelijkse voorwaarden

vermogen niet willen laten samensmelten, of toekomstige faillissementsrisico's in privé willen beperken, zich laten adviseren en begeleiden omtrent de huwelijkse voorwaarden door een familierechtadvocaat én een notaris – dus de scheiding nu alvast regelen in overleg met de advocaat en de erfrechtelijke aspecten regelen met de notaris. Het is niet erg romantisch, maar wel de beste oplossing, omdat zo de meeste pijnpunten kunnen worden voorkomen. De cliënten worden namelijk gedwongen om goed na te denken over hun wensen en doelen met de huwelijkse voorwaarden.

Bovendien moeten adviseurs verantwoordelijkheid krijgen voor het op juiste wijze toepassen van de huwelijkse voorwaarden in hun advisering. Immers, zolang de verantwoordelijkheid en de consequenties daarvan bij de cliënten blijven liggen, zal er niets veranderen aan de werkwijze van adviseurs. Zij moeten, kortom, aansprakelijk kunnen zijn voor verkeerd gegeven adviezen, ook wanneer dit pas zichtbaar wordt in het kader van een echtscheiding. Als bijvoorbeeld door het verkeerde advies van de hypotheekbank de cliënt toch de meerwaarde van zijn woning moet verrekenen, dient de hypotheekadviseur daarvoor te worden aangesproken, omdat zijn advies de aard en intentie van de huwelijkse voorwaarden heeft doorkruist. <<

Dag van de Vrede: duidelijk. Dag van de Architectuur: oké. Maar een Dag van de Scheiding, wie verzint dat? Dat doet de vereniging van Familierecht Advocaten Scheidingsmediators. Vicevoorzitter **Diny Hompus** vertelt over het initiatief, de vereniging en het mooie van haar vak.

‘Een respectvolle scheiding,

vFAS organiseert Dag van de Scheiding op 15 september

.....
Trudeke Sillevius Smitt
redacteur
.....

Negenhonderd leden telt de vereniging van Familierecht Advocaten Scheidingsbemiddelaars (vFAS, spreek uit: ‘fas’, niet ‘veefas’), en ze moeten allemaal een bijdragen aan de Dag van de Scheiding. Waarom pakt de vereniging zo uit? Wil men de concurrentie pareren, die op internet ‘all-in echtscheidingen’ aanbiedt voor een paar honderd euro? Diny Hompus, vicevoorzitter: ‘Dat is niet onze insteek, maar we maken ons best zorgen over die ontwikkeling in de markt. Met name op het gebied van mediation zijn er een heleboel aanbieders van wie je niet weet hoe ze werken. Wij willen met de Dag van de Scheiding aandacht vragen voor de kwaliteit van de dienstverlening bij de scheiding. Die kwaliteit heb je nodig om te komen tot een respectvolle scheiding, en dat is zó belangrijk. We willen zorgen dat we net zo laagdrempelig zijn als andere aanbieders, zodat mensen die erover denken

te gaan scheiden in elk geval bij een goede dienstverlener terechtkomen.’ En een goede dienstverlener is niet in alle gevallen een mediator, vindt Hompus. ‘Je kunt een scheiding heel goed afwikkelen als je allebei je eigen advocaat hebt, zolang die advocaten maar een constructieve houding hebben. De cliënten hebben dan het gevoel goed vertegenwoordigd te zijn. De advocaten van de vFAS zijn erop getraind om dergelijk overleg te voeren – ze hebben immers ook een mediationopleiding – en kennen het belang daarvan

voor de partijen. Dat levert dus geen extra strijd op. Uiteindelijk kun je dan alsnog met twee advocaten een gemeenschappelijk verzoek indienen.’

Hoe belangrijk goed overleg is, blijkt bijvoorbeeld uit de impact van het ouderschapsplan, dat op 1 maart 2009 werd ingevoerd. Sinds scheidende ouders verplicht zijn afspraken te maken over de verdeling van de zorg- en opvoedingstaken, de omgang, de communicatie over de kinderen en de kinderalimentatie, is het aantal echtscheidingen waar de Raad voor de Kinderbescherming zich mee moet bemoeien gedaald. Hompus: ‘Ik denk dat het ouderschapsplan daar zeker aan bijgedragen heeft. Ouders worden nu gedwongen hierover in een vroeg stadium na te denken. Praten is moeilijk, maar nog altijd beter dan niet praten. Als het nodig is met een mediator erbij. En ook voor de professionals is het goed dat ze ervan doordrongen zijn: afspraken maken over de kinderen, daar ontkomt u niet aan. Vroeger wilde je er nog weleens een beetje in meegaan als de vrouw zei: “Ik wil geen omgangsregeling”. Nu kun je de andere gezagsouder geen omgang meer ontzeggen, het contact kan hoogstens een jaar geschorst worden.’

Eerste Nederlandse scheiding

Op 15 september 1796 werd in Maastricht de eerste Nederlandse echtscheiding ingeschreven. Vandaar ook die datum voor de Dag van de Scheiding. Het waren de Fransen die de echtscheiding hier introduceerden. Nadat zij Limburg hadden veroverd, kondigden ze op 12 juli 1796 in Maastricht een zeer liberale wet op de echtscheiding af. De eerste gelukkigen waren Wilhelmus Meers en Agatha Lenaerts. Ze hadden acht kinderen, van wie er twee waren gestorven. De echtelieden waren door de officiaal van de aartsdiaken van Haspengouw al gescheiden van tafel en bed. De nieuwe wet bood de mogelijkheid een scheiding simpelweg door registratie bij de ambtenaar van de burgerlijke stand te bewerkstelligen. En van die mogelijkheid maakte het echtpaar gebruik. Agatha althans, want 'meneer komt niet opdagen'.

Dat men al die eeuwen zonder de echtscheiding heeft overleefd, mag een wonder heten. Misschien hadden de Batavieren wel degelijk een zorgvuldig bijgehouden echtscheidingsregister, maar is dat in de loop der geschiedenis verloren gegaan.

dat is zó belangrijk'

En er zijn meer positieve ontwikkelingen, vindt Hompus. 'Sinds september vorig jaar kun je bijvoorbeeld ook de partneralimentatie via het Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen laten lopen. Vrouwen, of beter gezegd alimentatiegerechtigden, kunnen daar hun vordering zonder kosten uit handen geven. En er zijn plannen in de Tweede Kamer om de kinderalimentatie te vereenvoudigen. Bij al die onderwerpen zitten wij als vFAS bij de politieke partijen aan tafel om mee te

praten. Maar we hebben ook regelmatig overleg met de rechtspraak, het ministerie van Justitie, en we zijn een aanspreekpunt voor de media.'

Spiegel

Diny Hompus is al veertig jaar verbonden aan Van den Herik & Verhulst Advocaten in Rotterdam. Ze begon er ooit als secretaresse – en in 1992 werd ze beëdigd als advocaat. Familierecht heeft haar hart: 'Je staat heel dicht bij mensen, je kunt

.....
'Bij mediation zijn er veel aanbieders van wie je niet weet hoe ze werken'
.....

heel veel voor ze betekenen, niet alleen juridisch, maar ook praktisch, onder meer door ze een spiegel voor te houden.' Al die aspecten zijn terug te vinden in de opleiding die familierechtadvocaten moeten volgen voordat ze lid mogen worden van de specialisatievereniging vFAS. Een advocaat moet zijn stageverklaring hebben, drie jaar onafgebroken advocaat zijn geweest en minimaal 736 uur per jaar aan familierecht besteden. Dan volgen drie opleidingen: een juridische specialisatieopleiding familierecht, een cursus basisvaardigheden scheidingsmediation en een specialisatiecursus scheidingsmediation. En ben je eenmaal lid, dan moet je elk jaar 8 juridische opleidingspunten personen- en familierecht en 12 punten voor scheidingsmediation halen.'

Eerste Dag van de Scheiding

De leden van de vFAS zitten op 15 september klaar om gratis advies te geven aan mensen die vragen hebben over scheiden. Iedereen kan langskomen op de advocatenkantoren, maar men kan ook vragen stellen via de website Verder-online.nl, aan een telefoonpanel of op Twitter. De vereniging brengt een speciale editie van het consumentenmagazine van de vFAS genaamd *VERDER*. Er komen posters op een aantal treinstations, spotjes op Sky Radio en een massa interviews in regionale bladen, lezingen en seminars.

Caffè della dolce Vita

Elk kopje... Italiaans genieten!

De beste espresso ook bij u op kantoor? Wie wil dat nu niet? U heeft al een eersteklas kwaliteitsmachine voor € 299,- En de eerste 150 kopjes Italiaanse koffie krijgt u van ons cadeau*!

ItaliëKoffie
Gebrand op kwaliteit

www.italiekoffie.nl/office

* kijk online voor onze leveringsvoorwaarden

'Just divorced'

In 2009 is het aantal scheidingen gedaald. Hoe verklaard Hompus dat? 'Het was maar een kleine daling, van 33.400 naar 32.000. Ik denk dat die voornamelijk te wijten is aan het feit dat veel mensen noodgedwongen bij elkaar zijn gebleven, bij voorbeeld om de simpele reden dat ze hun huis niet verkocht kregen.' Hompus merkt in haar eigen praktijk niets van een trend naar minder 'scheidingsbereidheid'. 'Op dit moment is het erg druk met scheidingen, maar ja, dat is standaard na de zomer- en de kerstvakantie. Aan het einde van 2010 zullen we zien of het aantal scheidingen dit jaar weer is toegenomen.' Nederland blijft dus waarschijnlijk vrolijk doorscheiden, maar zo vrolijk als in Engeland – dat nou ook weer niet. Volgens een recent artikel in *NRC Handelsblad* gaat bij Britten de vlag uit als de scheiding erdoor is. Men rijdt rond met 'just divorced'-nummerplaten, bij een van de grote warenhuizen kan men een scheidingscadeaulijst neerleggen en op partybox.co.uk zijn de scheidingsparafernalia een absolute hit. 'Van een dergelijke ontwikkeling hoor ik nog niet in mijn eigen praktijk,' zegt Hompus. In de Nederlandse praktijk zoekt men het meer in een symbolische afsluiting waar de ex-partners samen bij betrokken zijn. 'Soms is het voor partijen goed als zij de scheiding samen afsluiten met een ritueel. Elkaar een brief schrijven,

Eerste divortium

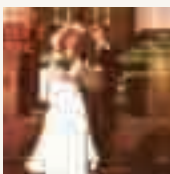
De eerste echtscheiding in Rome vond voor zover bekend plaats rond 234 voor Christus. Sp. Carvilius Ruga deed zijn vrouw weg omdat ze hem geen kinderen kon baren. Deze stap werd hem zeer kwalijk genomen. In later tijden van de Republiek en onder de keizers werd scheiden heel gewoon. Scheiden was in beginsel vormvrij. In de meeste gevallen werd de bruidsschat teruggegeven. Na de opkomst van het christendom werd scheiden lastiger: keizer Justinianus voerde duidelijk een ontmoedigingsbeleid om de gelovigen tegemoet te komen.

ven, of samen nog een keer borrelen. Als je dat kunt opbrengen met elkaar, is dat een mooi begin van het nieuwe leven na de scheiding.'

Of er volgend jaar weer een Dag van de Scheiding zal zijn, weet Hompus nog niet. 'We zouden het toejuichen, maar we moeten eerst maar eens kijken hoe dit aankomt in de maatschappij en hoe de politiek gaat reageren.' Misschien werkt de Dag van de Scheiding wel aanstekelijk en hebben we binnenkort ook een Dag van het Ontslag en een Dag van de Huurconflict. Andere specialisatieverenigingen die tips willen, kunnen bij de vFAS terecht. <<

'Elkaar een brief schrijven, als je dat kan opbrengen, is er een mooi begin van het leven na de scheiding'

Eerste Echtscheidingselpee

De Eerste Officiële Nederlandse Echtscheidingselpee kwam al uit in 1983. Deze langspeelplaat van Youp van 't Hek werd in 1984 bekroond met een Edison. Met onder andere de voltrefter 'Praten via advocaten':

PRATEN VIA ADVOCATEN

We praten via advocaten
 We praten niet meer met elkaar
 We zijn een maand of elf gescheiden

Dat is bijna nu al een jaar.
 De gemeenschap zit nog enkel in de goederen
 We hadden het toch ontroerend goed
 We hebben verdomme toch twee kinderen
 Die hebben samen toch ons bloed (...)
 Samen zijn wij ooit begonnen
 Met een knipoog en een dikke zoen
 In zo'n sfeer van woorden overbodig
 Maar die woorden moesten het ten slotte doen (...)
 Laten we nog een keer samen praten
 Lekker tijdloos, alleen over gevoel
 Want we zeggen stoer dat we elkaar haten
 Maar je weet ontzettend goed wat ik bedoel (...)

Wanneer komt de Tweede Officiële Nederlandse Echtscheidingselpee uit? Bij de tweede Dag van de Scheiding? Youp van 't Hek: 'Er komt geen tweede echtscheidingselpee, helaas. Ik heb hem indertijd met veel plezier gemaakt, maar nu ben ik weer door andere dingen geïnspireerd. Basje die op de elpee het antwoordapparaat inspreekt is inmiddels trouwens zelf een keurige advocaat.' Het zou mooi zijn als iemand van de jonge generatie zich weer door de echtscheiding zou laten inspireren, beaamt hij. Van 't Hek heeft in elk geval goed aan de elpee verdiend: 'Hij is in elk gezin twee keer verkocht.'

Krijgt uw zaak wel alle zorg die nodig is?

Mogen we ons even aan u voorstellen? De naam is Swier cs. Aangenaam. We zijn een nieuw gerechtsdeurwaarders- en incassobureau, maar bepaald geen nieuwkomers in het vak. We draaien al even mee.

Die ruime expertise gaan we wel met een nieuw en fris elan inzetten. Dat is ook goed nieuws voor u. Want daarmee komt er een energieke en enthousiaste partij bij, die u met een gerust hart uw losse opdrachten, de ondersteuning bij executie, of het hele executietraject kunt toevertrouwen. Dat is weer een zorg minder. www.swiercs.nl

swier cs
gerechtsdeurwaarders

Ervaar de heldere visie van Swier cs

C·A·R·D·E·C

centraal register declaraties
incasso en aanverwante financiële diensten

Financiële zekerheid door registratie, toetsing, factoring en incasso van debiteuren en financieren van kredietaanvragen van uw cliënten via CARDEC

Meer info op www.cardec.nl

TOGA
atelier
Schout & Katsantonis

www.toga.net

- Rijksleverancier
- Toga's op maat van eerste kwaliteit stof
- Korte levertijd
- Bief cadeau bij bestelling toga

Industrieweg 51
Tel. 010 - 245 07 66

3044 AS Rotterdam
Fax 010 - 245 07 67

Amerikaanse Advocatuur

Europees Perspectief

GUSY · VAN DER ZANDT · LLP

Corporate & Commercial Contracts | Litigation & Arbitration | IP & IT

500 Fifth Avenue, Suite 1410 • New York, New York 10110 • USA
Tel +1 (646) 502-8066 • Fax +1 (646) 536-8154
Email info@gusyvanderzandt.com
www.gusyvanderzandt.com

Roze bijstand bij witwassen?

Het was september, en die vrijdag deed de zomer zich nog Hvolop gelden. De hitte lag loom in de ouderwetse zittingszaal, waar de versleten lambrisering een muffe geur verspreidde. Drie tafelventilators probeerden de lucht in beweging te krijgen, maar het effect was nauwelijks voelbaar. Even waren de ramen opengezet; dit leverde echter zo veel verkeerslawaai op dat het gehoorapparaat van de voorzitter de diverse geluiden niet meer naar menselijke maat kon uitzuiveren. Het gezoem van de ventilators, vermengd met de discussies van de aanwezigen, was al haast te veel van het goede. De voorzitter was Thérèse Verplancke, senior raadsheer. Ze bekleedde deze functie al vele jaren en had daarin een resolute routine ontwikkeld. Twee huisregels waren van groot belang: in de microfoon spreken, en nooit door elkaar heen.

Het was halfvijf toen de laatste zaak zich aandiende. De verdachte had, naar eigen opgave aan de Belastingdienst, een jaarlijks inkomen van rond de 20.000 euro, maar de politie had hem aangehouden in een nieuwe Porsche – model Panamera – terwijl hij een *driver's watch* van Rolex droeg. Daarnaast was hij gekleed in een vuurrood *top style* maatpak uit Londen. Tijdens de huiszoeking was beslag gelegd op nog drie andere Rolex-horloges en op een Tornado-motorfiets. Het geheel was ongeveer een half miljoen euro waard. Het strafblad met diverse veroordelingen voor handel in cocaïne had de zaak de allure van een inkopper gegeven. Witwassen lag voor de hand.

Maar niet voor de verdachte. Hij had al snel door: die keurige sfeer van hoor en wederhoor, en elkaar laten uitpraten, dat was niet de ruime en ruige wereld van de Tornado's waarin hij zich bewoog. Er moest dus een hele cultuur worden uitgelegd, en daar had hij tijd voor nodig. Na een uur kwam de raadsman aan het woord. En ook die vond dat er een vertaalslag gemaakt moest worden. Elk object dat in beslag was genomen had een eigen verhaal, met een eigen wereld en eigen getuigen. Niets was wat het leek. De betovering die de raadsman probeerde op te roepen, kreeg wel greep op zijn cliënt, maar niet op alle leden van het hof. Het was halfzeven toen de meervoudige kamer zich daas en *dizzy* terugtrok. De leden waren een kleine tien uur in de zittingszaal opgesloten geweest.

'Grote God, Thérèse, had je de raadsman niet kunnen vragen om het verhaal een beetje samen te vatten?' bracht de oudste raadsheer uit. Het was meer een verwijt dan een vraag. 'Ach', zei de voorzitter, 'bij deze raadsman leert de ervaring, dat je dan nog meer tijd kwijt bent.' De anderen begonnen zich er zuchtend mee te bemoeien en al snel vulde een wirwar van stemmen de kleine raadkamer. Het ontging de voorzitter wat er werd gezegd, en ze leek enkel door eigen gedachten in beslag genomen. Toen de intensiteit van de geluiden begon weg te ebben, zei ze peinzend voor zich uit: 'En ik vind hem altijd wel een prettige man om naar te kijken. Hij is zo sympathiek, en hij ziet er zo verzorgd uit. Denken jullie dat hij homo is?' Deze wending was te veel voor de vermoeide en gepijnigde hoofden. De anders zo gevatte collega's misten de flexibiliteit om dit nieuwe gezichtspunt, na de wondere wereld van de Tornado's, in al zijn consequenties te doorzien. De stilte werd compleet. Dit gaf de voorzitter de gelegenheid haar gedachtegang af te ronden. 'Ik zal het eens navragen bij de griffie, daar weten ze zulke dingen wel.'

Zo was er een vraag toegevoegd aan de formele en materiële vragen van de zaak zelf. Of ook deze vraag binnen veertien dagen zou zijn opgelost, dat viel te bezien. <<

Bezoek onze
stand op het
Jaarcongres

**BaliePlus weet
dat uw tijd nu eenmaal kostbaar is.**

Speciaal voor startende advocaten

Handboek startersinformatie:

- Bespaart veel zoekwerk
- Helder overzicht risico's en keuzes
- Handige richtlijnen en verwijzingen
- Uitgewerkt ondernemingsplan en spreadsheet

Gratis voor BaliePlus-leden. Overige geïnteresseerden €50,-.

Een kantoor draaiende houden vereist aandacht voor andere zaken dan alleen die van uw cliënten. Van verzekeringen en P&O-advies tot kantoorautomatisering of zelfs een fietsplan voor medewerkers. BaliePlus regelt deze 'bijzaken' graag voor u. Met dezelfde passie, expertise en deskundigheid waarmee u uw vak uitoefent.

Als lid van BaliePlus kunt u veel tijd besparen. Neem nu het vergelijken van aanbieders van producten en diensten die uw bedrijfsvoering ondersteunen. Dat hebben wij al voor u gedaan. En dankzij de gebundelde onderhandelingskracht zijn onze producten zeer scherp geprijsd. Dus naast ruimte voor leukere dingen levert een lidmaatschap u ook financieel voordeel op.

BaliePlus. Maakt een zaak van uw bijzaken.

Hoe zat het ook alweer met de termijnen bij conservatoir en executoriaal beslag

Marc Padberg
redactielid

Hebt u na het leggen van conservatoir derdenbeslag en na het ontvangen van een niet acceptabele verklaring derde-beslagene ingevolge art. 476a Rv wel eens de mededeling van die derde¹ gekregen dat dé tweemaanden-termijn voor betwisting dan wel aanvulling van de verklaring na de datum vanaf het afgeven van de verklaring is verstreken? Die verklaring ingevolge art. 476a Rv dient de derde-beslagene in elk geval af te leggen nádat vier weken sedert de beslaglegging verstreken zijn.² En kwam u toen, nadat u een en ander in lichte paniek had nagekeken, tot de conclusie dat u het wel degelijk goed had gedaan?

Art. 723 Rv zegt dat de in art. 477 Rv bedoelde verplichting van de derde tot afgifte en de in art. 477a Rv bedoelde bevoegdheid van de executant tot betwisting van de verklaring van de derde niet ingaat dan nadat vier weken sedert de in art. 722 Rv genoemde betekening verstreken zijn. Art. 722 Rv zegt dan vervolgens dat de betekening aan de derde, in lid 1 van art. 704 Rv voorgeschreven, dient te geschieden binnen één maand nadat ter zake van de hoofdvordering een executoriale titel is verkregen en deze voor tenuitvoerlegging vatbaar is geworden. Blijft betekening binnen deze termijn uit, dan zijn de betalingen door de derde gedaan ‘van waarde’. Wat er staat is niet meer of anders dan dat een in het kader van een conservatoir derdenbeslag ontvangen verklaring derde-beslagene niet al direct na het ontvangen van die verklaring kan worden be-

twist. Er zal moeten worden gewacht totdat het beslag executoriaal is geworden. Betwisting kan pas plaatsvinden vier weken (zoals genoemd in art. 723 Rv) nadat betekening (binnen de maand-termijn genoemd in art. 722 Rv) van de executoriale titel is verstreken.

De beslaglegger zal het nodige geduld moeten hebben en kan niets met de verklaring derde-beslagene totdat een termijn van vier weken na betekening van de executoriale titel is verstreken.³ Geduld moet overigens niet alleen door de beslaglegger worden opgebracht, maar ook de derde-beslagene zal dat moeten hebben. Dat geldt niet alleen (zoals bij de bank) voor het gedurende die tijd moeten vasthouden van gelden, maar in voorkomende gevallen ook voor het paraat moeten blijven houden van dossiers. Bijvoorbeeld door een verzekeraar onder welke derdenbeslag wordt gelegd ten laste van een verzekerde met wie hij een polisdispuut heeft. Het komt voor dat een dergelijk polisdispuut tussen verzekeraar en verzekerde (is er dekking voor een bepaalde schade of niet?) uiteindelijk eerst in de verklaringsprocedure wordt beslecht. Het spreekt voor zich dat de executoriale titel ook daadwerkelijk binnen één maand na het verkrijgen daarvan aan de derde moet worden betekend. Gebeurt dat niet, dan zijn betalingen door die derde gedaan als aangegeven ‘van waarde’.

Over betekenen gesproken: het spreekt evenzeer voor zich dat de beslaglegger op straffe van nietigheid van het beslag verplicht is om, zo de eis in de hoofdzaak na het beslag wordt ingesteld, binnen acht dagen na het instellen een afschrift van de dagvaarding – of, zo de eis op enige andere wijze is ingesteld, van het stuk waarbij dat is geschied – aan de derde te betekenen. Ook dat wordt – helaas – nog wel eens veronachtzaamd en dat leidt ertoe dat er opnieuw beslag moet worden gelegd, met het risico dat bij

het andermaal leggen van het beslag niets (meer) wordt getroffen. Mutatis mutandis geldt dit ook voor het ongebruikt laten verstrijken van de maandtermijn van art. 722 Rv. Maar als de derde al heeft betaald alvorens herhaald derdenbeslag wordt gelegd, heeft de executant natuurlijk wel het nakijken. Het spreekt (nu) evenzeer vanzelf dat de verklaringsprocedure eerst na ommekeer van de vierwekentermijn na het betekenen van de executoriale titel aan de derde kan worden begonnen.

Speelt de tweemaanden-termijn van art. 477a lid 2 Rv dan helemaal geen rol in geval (eerst) conservatoir beslag is gelegd en dat beslag in de executoriale fase is overgegaan? De verklaring derde-beslagene ingevolge art. 476a Rv kan ten slotte al veel eerder in de conservatoire fase zijn afgelegd. Rechtsvordering geeft daar geen duidelijk antwoord op. De literatuur gelukkig wel.⁴ Om te voorkomen dat bij conservatoir derdenbeslag deze termijn, na het afleggen van de verklaring derde-beslagene, reeds lang verstreken is, zal moeten worden aangenomen dat deze pas gaat lopen nadat de termijnen van de artt. 722-723 Rv zijn verstreken. De fatale termijn van twee maanden is er uiteindelijk dus wel degelijk, met alle gevolgen van dien als deze termijn (en die van de artt. 722-723 Rv) niet in acht wordt (worden) genomen. In de conservatoire fase speelt die termijn in elk geval nog geen rol.

Kortom: betekenen van de executoriale titel binnen één maand nadat deze voor tenuitvoerlegging vatbaar is geworden; betwisten van de verklaring derde-beslagene niet eerder dan vier weken na betekening van de executoriale titel; én binnen twee maanden na afloop van die vier weken de verklaringsprocedure instellen op straffe van verval van de bevoegdheid de verklaring te betwisten. <<

1 Dergelijke mededelingen komen meestal niet uit de hoek van de banken – die zijn gepokt en gemazeld – maar verzekeraars gaan met enige regelmaat in de fout.

2 En niet binnen vier weken na het beslag; zie daarover R. de Groot, ‘Een hardnekkig misverstand’, in: *Advocaatenblad* 2007, p. 322.

3 Een kort geding tot rectificatie behoort wellicht technisch gezien tot de mogelijkheden, maar of een voorzieningenrechter daar positief op zal reageren, is gezien de capaciteit van de rechtbanken de vraag.

4 L. P. Broekveldt, *Derdenbeslag*. Serie *Burgerlijk Procesrecht in Praktijk*, p. 702. Ook bij overschrijding van deze termijn geldt overigens dat er theoretisch gezien opnieuw beslag kan worden gelegd.

Claim cultuur

Calculerende burgers en advocaten

JAARCONGRES - VRIJDAG 24 SEPTEMBER 2010 - DE DOELEN - ROTTERDAM

Programma jaarcongres

- 9.30 Ontvangst op de Parade
- 10.30 **Opening Jaarcongres** dagvoorzitter Ferdinand Grapperhaus, advocaat en partner bij Allen & Overy Amsterdam, kroonlid van de SER en hoogleraar Europees arbeidsrecht Universiteit Maastricht
- 10.45 **Welkomstwoord** Dominic Schrijer, loco-burgemeester Rotterdam
- 11.00 **Dekenrede** Jan Loorbach, landelijk deken Nederlandse Orde van Advocaten
- 11.20 **Keynote speaker** Jan Maarten Slagter, directeur VEB (Vereniging van Effectenbezitters)
- 11.40 Ferdinand Grapperhaus interviewt Jan Maarten Slagter
- 11.55 **Column** Jules Deelder, nachtburgemeester en dichter, schrijver en DJ
- 12.15 Lunch op De Parade
- 14.00 **Middagprogramma – FESTIVALFORMULE – 1^e ronde**
- 15.00 Pauze op De Parade
- 15.30 **Middagprogramma – FESTIVALFORMULE – 2^e ronde**
- 16.30 Borrel op De Parade
- 19.00 Einde Jaarcongres

De Orde nodigt u hierbij van harte uit

voor het Jaarcongres 2010, op vrijdag 24 september 2010 in
concert- en congresgebouw De Doelen in Rotterdam

Programma

Het congres is een prachtige gelegenheid om relaties te ontmoeten, maar het programma biedt ook verdieping, scherp debat en verrassende nieuwe inzichten. Het thema *Claimcultuur; calculerende burgers en advocaten* is vertaald in een hoofdprogramma, lezingen en workshops. Algemeen deken Jan Loorbach zal zijn eerste dekenrede uitspreken. Jan Maarten Slagter van de Vereniging van Effectenbezitters gaat in op de claimcultuur en Jules Deelder zorgt voor de vrolijke Rotterdamse noot.

In het middagprogramma is verder een toneelstuk te zien over slachtoffers van letselschade. Ook is er een sessie over de verschillen tussen massaschade bij de DES-dochters toen en de massaclaims over seksueel misbruik door kerkdienaren die nu worden ingediend. De succesvolle Amerikaanse letselschade advocaat Anthony Tarricone werkt samen met zijn Nederlandse collega John Beer aan de Turkish Airlines zaak en beiden zullen hun strategie prijsgeven om een zaak goed op te bouwen.

Verder is er aandacht voor het thema massahysterie en hoe dat kan leiden tot claims (denk aan Koninginnedag 2009 en de Damschreeuw). En tot slot bespreken we de rol van de calculerende burger, onder meer naar aanleiding van de Icesave-kwestie.

Jonge Balie

Extra aandacht gaat dit jaar uit naar de Jonge Balie. De Algemene Raad vindt het belangrijk dat ook de leden van de Jonge Balie het Jaarcongres bezoeken. Daarom wordt dit jaar een workshop ingericht over de do's en don'ts voor stagiaires. Verder zal een VJ op een groot scherm beelden over de claimcultuur laten zien en impressies van het congres geven. In een speciaal ingerichte loungehoek kunnen leden van de Jonge Balie tijdens lunch en borrel bijpraten. Een mooie gelegenheid om de contacten onderling te versterken.

De Algemene Raad hoopt u op vrijdag 24 september te mogen verwelkomen in Rotterdam.

Punten Vakbekwaamheid

De Orde accrediteert de sessies met een * tijdens het middagprogramma (14.00 - 16.30 uur) met één opleidingspunt per sessie. De registratie vindt plaats tijdens het congres bij de betreffende sessiezaal door middel van het invullen van een aanwezigheidskaartje. Er wordt geen punt toegekend wanneer slechts een gedeelte van de sessie is bijgewoond.

De Parade

Vorig jaar heeft de Orde het sociale programma van het Jaarcongres samengebracht onder de naam De Parade. Onder het genot van hapjes en drankjes kunt u op de Parade de gehele dag ook kennismaken met diensten en producten van verschillende organisaties, toegespitst op het zakelijke leven van de advocaat.

Aanmelden

Als u zich nog niet heeft aangemeld dan kan dat nog via www.advocatenorde.nl/jaarcongres of met de antwoordkaart in de programmagids die bij het vorige Advocatenblad is meegestuurd. Kijk op de website voor meer informatie over het Jaarcongres.

Twitter

Per 1 september vindt u het laatste nieuws over het Jaarcongres op twitter en kunt u de discussie volgen over de onderwerpen van het congres. Zie <http://twitter.com/advocatenorde> (#Jaarcongres010).

Golftoernooi

Terug van weggeweest is het jaarlijkse golftoernooi de dag voor het congres. Dit keer op de Golfbaan Delfland te Schipluiden op donderdag 23 september. De organisatie van het golftoernooi staat los van de organisatie van het Jaarcongres. U dient zich hiervoor dus apart aan te melden. Voor meer informatie en aanmelden kunt u terecht op www.advocatenorde.nl/jaarcongres

Aan wiens kant
staat het recht
als beide partijen
gelijk hebben?

Senior juridisch medewerkers sector kanton en civiel

De rechtspraak Of het nu gaat om een scheiding, een burenruzie of een zakelijk conflict: als twee partijen er samen niet uitkomen, moet iemand rechtspreken. Zorgvuldig nagaan van het voor en het tegen en vervolgens een uitspraak doen. Dat is in essentie het werk van de rechtspraak.

Uiteraard werken rechters niet alleen. Steeds vaker wordt gewerkt in teams, waarin iedereen zijn bijdrage levert aan een optimaal functionerende rechtspraak. Om dit te kunnen realiseren, heeft de rechtspraak continu behoefte aan gedreven medewerkers die oog hebben voor de mens achter het dossier.

Senior juridisch medewerkers bij de sector kanton en civiel (m/v) 32-36 uur De sectoren civiel en kanton zullen naar verwachting per 1 januari 2011 samengaan in één sector burgerlijk recht. Wij zijn op zoek naar enthousiaste collega's die vanuit deze gezamenlijkheid kunnen opereren. Als senior juridisch medewerker werkt u in een team met rechters en juridisch medewerkers. U werkt vanaf het begin tot het eind van een zaak nauw samen met rechters, en behandelt zowel bodemzaken als kortgedingen, in kanton en civiele zaken. U beoordeelt processtukken op de juridische en inhoudelijke aspecten. U fungeert als griffier ter zitting, bent een actieve

gesprekspartner in de raadkamer en u schrijft zelfstandig concept vonnissen. Het team kent een informele en open sfeer. Professionaliteit is belangrijk, wij verwachten dat medewerkers hun vakinhoudelijke kennis met elkaar delen.

Voor een goede uitoefening van de functie is het noodzakelijk dat u beschikt over een universitaire opleiding Nederlands recht en over actuele kennis van het burgerlijk recht. Enige jaren civielrechtelijke werkervaring is vereist. U beschikt tevens over een uitstekend analytisch vermogen, heldere oordeelsvorming, een goed werktempo en u bent zorgvuldig. U bent in staat om zowel mondeling als schriftelijk helder en duidelijk te communiceren. U bent betrokken bij uw werk, en u voelt het als uw verantwoordelijkheid om uw werk inhoudelijk goed en tijdig te realiseren.

Uw salaris bedraagt maximaal € 3852,- bruto per maand bij een 36-urige werkweek, exclusief eindejaarsuitkering en vakantiegeld. Tevens hebben wij uitstekende secundaire arbeidsvoorwaarden. Arnhem is uw standplaats, de mogelijkheid bestaat dat u ook zittingen bijwoont op de buitenlocaties. De aanstelling is in eerste instantie tijdelijk. Bij gebleken geschiktheid volgt een aanstelling in vaste dienst. Een schrijftest of assessment kan deel uitmaken van de procedure.

Rechtbank Arnhem De rechtbank Arnhem bestaat uit de sectoren bestuur, civiel, familie en jeugd, kanton, straf en bedrijfsvoering. De sector kanton heeft locaties in Tiel, Wageningen en Nijmegen. Het gerechtshofbestuur is verantwoordelijk voor het functioneren van de rechtbank als geheel en bestaat uit de president, de sectorvoorzitters en de directeur bedrijfsvoering. Binnen de organisatie leveren 540 gedreven medewerkers een bijdrage aan 120.000 zaken op jaarbasis. De rechtbank streeft naar voortdurende kwaliteit verbetering. Kernwaarden binnen de rechtbank zijn integriteit en samenwerken.

Uw reactie U kunt inlichtingen inwinnen over deze functie en over de selectieprocedure bij mw. mr. M.J. Blaisse en dhr. mr. R.J.B. Boonekamp, beide teamleiders in de sector kanton en civiel, (026) 359 25 69.

Voor meer informatie over de rechtbank Arnhem en de functie kunt u terecht op www.rechtspraak.nl. Uw sollicitatie kunt u voor 27 september a.s. richten aan de afdeling P&O, t.a.v. mw. mr. M.J. Blaisse en dhr. mr. R.J.B. Boonekamp, kamer E.3.21, postbus 9030, 6800 EM Arnhem. U kunt ook mailen naar sollicitaties.rb.arnhem@rechtspraak.nl.

Acquisitie naar aanleiding van deze advertentie wordt niet op prijs gesteld.

de Rechtspraak

Rechtbank Arnhem

Maak van de advocaat geen ambtenaar

Wetsvoorstel Advocatenwet

Het onlangs ingediende wetsvoorstel tot wijziging van de Advocatenwet tast volgens Richard Verkijk de onafhankelijkheid van de advocatuur ernstig aan. De toelichting erop zit vol venijn en de onafhankelijkheid wordt in feite geschrapt.

.....
Richard Verkijk
advocaat te Venlo¹ en onderzoeker Universiteit Maastricht
.....

De advocaat moet zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid nemen. Dat is een grondgedachte achter veel kritiek die de advocatuur de afgelopen tien, vijftien jaar te verduren heeft gekregen. Die kritiek treft vooral de advocaat in strafzaken, maar ook daarbuiten kan het verwijt vaak worden vernomen. De klacht komt erop neer dat de advocaat zich van niemand anders iets aantrekt dan van zijn cliënt.

Enkele jaren geleden stelde de minister van Justitie een commissie in om te voldoen aan de wens van het parlement: de positie van de advocaat eens goed doorlichten. Met het nu voorliggende wetsvoorstel zal een belangrijke aanbeveling van die commissie-Van Wijmen (Commissie Advocatuur) worden uitgevoerd, namelijk het wettelijk vastleggen van de 'kernwaarden' van de advocatuur. Over vijf daarvan bestond altijd al eensgezindheid (deskundigheid, integriteit, partijdigheid, onafhankelijkheid en vertrouwelijkheid) maar de zesde kernwaarde riep meteen weerstand op: de publieke verantwoordelijkheid van de advocatuur. 'Alsof ik naar een advocaat ga en er dan een soort klein Balkenendetje zijn kopje uit de koffer van de advocaat steekt', merkte Folkert Jensma (commentator *NRC Handelsblad*) op in een debat (voorjaar 2009) over de materie – tot licht afgrijzen van toehoorders met een sterke visuele verbeelding.

Verhullend

Binnen de balie waren er velen die niets moesten weten van een publieke verantwoordelijkheid. De advocaat is geen *officer of the court* – als advocaat heb ik enkel te maken met de belangen van mijn cliënt, zo redden zij. In belangrijke mate is dat retoriek. Advocaten die op integere wijze de be-

langen van hun cliënt behartigen, houden immers altijd rekening met de belangen van anderen. Daarom liegen en bedriegen ze niet, kopen ze geen getuigen om, respecteren ze de rechterlijke macht (ook als ze blijven zitten) en zijn ze niet bereid om hun cliënten te helpen met de voorbereiding of uitvoering van strafbare feiten. Ze houden zich aan de Gedragsregels voor advocaten. Natuurlijk zijn er wel advocaten die deze normen overtreden, maar dat neemt niet weg dat de normen gemeengoed zijn, ook bij advocaten die zeggen dat ze alleen de belangen van hun cliënten in het oog houden. Ook zij erkennen dus grenzen en gezien hun bijzondere rol in de rechtsstaat zijn zij dan ook wel degelijk te kenschetsen als *officer of the court*, een begrip dat een zekere maatschappelijke verantwoordelijkheid van de advocaat impliceert; een begrip ook dat de advocaat tekent als bemiddelaar tussen volk en recht, tussen burger en rechter.

Aanvankelijk stemde de Orde dan ook in met de zesde kernwaarde. Dat veranderde doordat een memorie van toelichting bij een eerdere, onofficiële versie van het wetsvoorstel suggereerde dat de advocaat bij elk handelen zou moeten afwegen of zijn optreden het algemeen belang wel dient. Daardoor zou de rechter dus na een klacht over een advocaat moeten toetsen of de wijze waarop de advocaat de belangen van zijn cliënt behartigde, wel het belang van een goede rechtsbedeling diende. Dat is direct in strijd met een belangrijk uitgangspunt van het tuchtrecht van de afgelopen vijftig jaar, namelijk dat de advocaat een grote beleidsvrijheid toekomt. Zonder die vrijheid kan de advocaat niet functioneren. Hij moet immers een weg zoeken in een onzekere en voor de cliënt vaak bedreigende situatie, een moeras waarin de feiten niet vast liggen en het recht vaak onduidelijk is. Hij kan dat niet, wanneer hij zich steeds moet afvragen of hij het algemeen belang wel dient.

Vanwege de kritiek van de Orde en anderen is de wetstekst met de toelichting aangepast tot het wetsvoorstel dat in mei aan de Tweede Kamer is aangeboden. Er is daarbij gekozen voor tweemaal het slechtste van

.....
¹ Advocaat bij Boels Zanders Advocaten te Venlo.

Aan wiens kant
staat het recht
als beide partijen
gelijk hebben?

Raadsheren personen- en familierecht en raadsheren handelsrecht

De rechtspraak Of het nu gaat om een scheiding, een burenruzie of een zakelijk conflict: als twee partijen er samen niet uitkomen, moet iemand rechtspreken. Zorgvuldig nagaan van het voor en het tegen en vervolgens een uitspraak doen. Dat is in essentie het werk van de rechtspraak.

Uiteraard werken rechters niet alleen. Steeds vaker wordt gewerkt in teams, waarin iedereen zijn bijdrage levert aan een optimaal functionerende rechtspraak. Om dit te kunnen realiseren, heeft de rechtspraak continu behoefte aan gedreven medewerkers die oog hebben voor de mens achter het dossier.

Raadsheren personen- en familierecht en raadsheren handelsrecht, 36 uur

Het gerechtshof 's-Hertogenbosch zoekt voor het rechtsgebied civiel recht raadsheren met brede juridische kennis en ervaring op het gebied van personen- en familierecht en op het gebied van handelsrecht. Een raadsheer heeft dagelijks te maken met tegenstellingen. In rechtzaken spelen naast de feiten ook emoties een rol. Als raadsheer weet u daar op zorgvuldige wijze mee om te gaan. U luistert, vraagt door, kent het recht, weegt alle feiten en omstandigheden en komt tot een weloverwogen beslissing. Onpartijdig en met een scherp oog en luisterend oor voor de gevolgen van uw beslissing. Als raadsheer werkt u samen met andere raadsheren in een meervoudige kamer aan de behandeling van zaken. Ook hebt u nauwe contacten met administratieve en juridische medewerkers. Bij de behandeling van zaken zijn kwaliteit en tijdigheid onze belangrijkste uitgangspunten. Door uw beslissingen levert u een bijdrage aan de rechtsontwikkeling en de rechtseenheid op uw rechtsgebied.

U hebt als rechter, advocaat, wetenschapper of in een andere relevante functie zeer ruime kennis en ervaring opgedaan op het gebied van personen- en familierecht dan wel handelsrecht. Uw luistervaardigheid, uw mondelinge en schriftelijke uitdrukkingsvaardigheid alsook uw oordeelsvorming zijn van een hoog niveau.

Het salaris voor beide functies bedraagt minimaal € 6.777,- en maximaal € 7437,- bruto per maand bij een 36-urige werkweek, exclusief 8% vakantietoeslag en een eindejaarsuitkering. Reiskosten voor woon-werkverkeer met het openbaar vervoer (2de klasse) worden volledig vergoed. Een aanstelling in deeltijd en thuiswerken via een digitale werkplek behoren tot de mogelijkheden.

Gerechtshof 's-Hertogenbosch is een klantgerichte organisatie die groot belang hecht aan kwaliteit. De organisatie bestaat uit de sector belastingrecht, de sector civiel recht, de sector strafrecht en een bedrijfsbureau. Het gerechtshof behandelt belasting-, civiele en strafzaken in hoger beroep uit de arrondissementen Breda, 's-Hertogenbosch, Roermond en Maastricht. Ook beslist het hof in de civiele hoger beroepszaken afkomstig van de rechtbank Middelburg.

Van de ruim 250 medewerkers is het merendeel actief in een rechterlijke functie of in een juridisch ondersteunende- of administratief ondersteunende functie. Daarnaast werkt een aantal stafspecialisten op het gebied van beleid(ontwikkeling), communicatie, personeel & organisatie, en planning & control. De leiding van het gerechtshof bestaat uit de president, de directeur bedrijfsvoering en de drie sectorvoorzitters.

Het gerechtshof is gehuisvest in het Paleis van Justitie, gelegen pal achter het centraal

station van 's-Hertogenbosch en vlakbij het historische en bourgondische stadscentrum. Het fraaie gerechtsgebouw voldoet aan de eisen van deze tijd en biedt u een goed ingerichte werkplek. Volgens recent imago-onderzoek (Intermediair juni 2010) behoort de Rechtspraak onder hoogopgeleiden tot één van de twee meest favoriete werkgevers in de non-profit sector.

Uw reactie De sollicitatiegesprekken met de selectieadviescommissie en het bestuur vinden plaats op respectievelijk 2 november 2010 en 9 november 2010. Voor niet-rechters maakt een beoordeling door de Selectieadviescommissie rechtelijke macht (SRM) deel uit van de sollicitatieprocedure.

Stuur uw sollicitatiebrief en curriculum vitae met vermelding van drie referenten voor 1 oktober 2010 aan de president van het gerechtshof 's-Hertogenbosch, mevrouw mr. drs. E.J.M. Boogaard-Derix, postbus 70583, 5201 CZ 's-Hertogenbosch.

Voor meer informatie over de functie van raadsheer familie- en personenrecht en de selectieprocedure kunt u contact opnemen met de heer mr. O.G.H. Milar, coördinator afdeling Verzoekschriften (sector civiel recht), telefoon (073) 620 43 06.

Voor de functie van raadsheer handelsrecht kunt u contact opnemen met mevrouw mr. P.M.A. de Groot-van Dijken, vice-president sector civiel recht, telefoon (073) 620 42 69. Meer informatie over het gerechtshof 's-Hertogenbosch vindt u op www.rechtspraak.nl. Acquisitie naar aanleiding van deze advertentie wordt niet op prijs gesteld.

de Rechtspraak

Gerechtshof
's-Hertogenbosch

.....
**De advocaat moet
geen belangen
afwegen. Hij moet
'gaan' voor zijn cliënt**
.....

twee kwaden. De nieuwe wetstekst verhult namelijk dat de advocaat bij zijn optreden aan een grens is gebonden, een grens die kan worden uitgedrukt als 'het belang van een goede rechtspleging'.

Maatschappelijke schade

De tekst zegt nu dat de advocaat het algemene belang bij een goede rechtspleging dient, doordat hij zijn cliënt rechtsbescherming biedt. Dat mag zo zijn, maar daarmee is niet alles gezegd. Het algemeen belang is wel degelijk ook normstellend, een grens. Niet alles wat de cliënt kan baten, is toegestaan, kort gezegd. Soms bestaat er nu eenmaal een spanning tussen wat de cliënt zou baten en het algemeen belang en soms betekent dit dat de advocaat het algemeen belang moet laten prevaleren boven dat van zijn cliënt. Die spanning ontbreekt in de wetstekst, maar uit de toelichting op het wetsvoorstel blijkt nog steeds dat die grensstellende betekenis wel degelijk bedoeld is. Sterker nog, bij goed lezen van die toelichting staat er eigenlijk nog steeds dat de advocaat zich bij elke handeling moet afvragen of hij daarmee het algemeen belang dient. In 'De rol en de positie van de advocatuur' (par. 4) staat immers zwaar aangezet dat de advocatuur als beroepsgroep telkens voor ogen moet houden waartoe de bijzondere positie van de advocatuur dient, te weten het belang van een goede rechtsbedeling, maar dit wordt afgesloten met de opmerking dat dit evenzeer 'geldt voor de individuele advocaat wanneer hij beroepshandelingen verricht'.

De opstellers van de memorie miskennen dat er een wezenlijk verschil is tussen het maken van voortdurende afwegingen en het in uitzonderlijke gevallen laten prevaleren van het algemeen belang boven dat van de cliënt, omdat anders de maatschappelijke schade echt te groot is. Enkele voorbeelden hiervan: indien een advocaat moet nalaten een verdachte vrij te krijgen vanwege het feit dat deze mogelijk een kinderverkrachter is, kan hij zijn werk niet doen. Maar indien een cliënt aan de advocaat onthult dat hij voornemens is giftig afval te laten verschepen naar een onbeduidend Afrikaans land zodat daar levens van mensen in gevaar komen, zal de advocaat aan een dergelijke transactie niet mogen meewerken. Daarentegen zal zijn advocaat diezelfde cliënt naar beste vermogen moeten verdedigen als het giftige afval al is verscheept en de cliënt schadeclaims tegemoet kan zien.

Voortdurende spanning

De schoenen vallen pas echt uit bij het lezen van de toelichting op nota bene de kernwaarde

'onafhankelijkheid'. Daarin staat immers dat de advocaat zijn bevoegdheden niet mag gebruiken voor andere doeleinden dan waarvoor ze zijn gegeven én dat de advocaat bij zijn handelen de beginselen van subsidiariteit en proportionaliteit in het oog moet houden. Dat zijn normen waar de rechter het optreden van de overheid aan toetst. Dat betekent dat het normkader dat benut wordt om de overheid en haar ambtenaren zelf verantwoording te laten afleggen over de wijze waarop zij haar maatschappelijke taak vervult – haar taak jegens ons allen! – nu wordt ingezet om te toetsen of de advocaat zijn werk netjes gedaan heeft. Dat is onverenigbaar met het effectief, op partijdige wijze, behartigen van de belangen van een cliënt.

De advocaat moet geen belangen afwegen. Hij mag niet handelen op basis van de vraag of de maatschappij beter af is als een verdachte in het gevang komt. Hij moet 'gaan' voor zijn cliënt, en staan voor zijn cliënt. Weliswaar mag hij zijn voorkeuren hebben en eigen afwegingen maken, maar als hij een cliënt bijstaat, moet hij dat niet halfhartig doen. Als de advocaat zich tot rechter maakt van zijn cliënt, is zijn rol in de rechtsorde overbodig en uitgespeeld. Meer dan dat hij bij zijn optreden aan zekere grenzen is gebonden, kan daarom niet verlangd worden. Wie de advocaat wil binden aan de genoemde beginselen, die niet voor niets 'beginselen van behoorlijk bestuur' heten, maakt van hem een ambtenaar.

Een citaat van de 'rode freule',² uit de wetsgeschiedenis van de Advocatenwet 1952, tekent treffend waarom ook nu de overheid meer zelfbeheersing moet betrachten in haar omgang met de advocatuur: 'Elke advocaat leeft nu eenmaal in de voortdurende spanning van enerzijds plichten jegens de objectieve rechtsorde, anderzijds zijn vooral niet minder dringende plichten jegens zijn cliënt, die subjectieve belangen nastreeft. Zolang men van de advocaat geen ambtenaar maakt [...] zolang kan men deze spanning niet opheffen. Deze spanning stelt de advocaat, als bijna niemand, bloot aan verkeerde beoordeling door leken en – men zal het moeten toegeven – zij brengt op zijn minst genomen een meer dan gewoon gevaar mee voor handelingen, die inderdaad kritiek zouden verdienen.' <<

.....
2 Jonkvrouw mr. Christine Wilhelmine Isabelle Wttewaall van Stoetwegen ('Bob' voor haar vrienden) was Kamerlid voor de Christelijk-Historische Unie (dat in 1980 opging in het CDA); ze werd vanwege haar progressieve gedachtegoed ook wel 'rode freule' genoemd.

Zie voor contactgegevens van de advocaten: Alleadvocaten.nl.

Aerts, mr. E.: De Haas en De Jong Advocaten te Tilburg
Baal van, mw. mr. M.I.: Strik Advocaten en Belastingadviseurs BV te Amsterdam
Barbas, mr. R.P.E.: Rabobank te Utrecht
Berkel, mr. T.M. van: Bierens Incasso Advocaten te Veghel
Boekhoff, mr. R.: Bres Advocaten te Soest
Boere, J.Th.: mr. J.Th. Boere Etten-Leur
Bos, mr. W.J. van den: Rischen & Nijhuis Advocaten te Rotterdam
Bourquin, mw. mr. M.: Van Diepen Van der Kroef Advocaten te Utrecht
Burger, mw. mr. P.C.: Krans & van Hilten Advocaten te Den Haag
Coskun, mr. D.: Ivy Advocatuur te Arnhem
Driel, mw. mr. L.A. van: Boels Zanders Advocaten te Maastricht
Dubelaar, mr. J.M.V.: Vereniging Besturenorganisatie Katholiek Onderwijs te Woerden
Dulst, mr. B.F. van: Boot Advocaten te Amsterdam
Dijk, mr. T.A. van: Dijkstra Voermans Advocatuur & Notariaat te Rotterdam
Fleumer, mr. J.: Chambers Advocaten te Den Haag
Frommelt, mw. mr. A.S.: Legaltree Frommelt te Blaricum
Gerards, mw. mr. A.: Flokstra & Gerards Advocaten te Oldenzaal
Graaff, mw. mr. J. de: Duin Advocaat te Den Haag
Gulik, mr. B.D. van der: Stibbe N.V. te Amsterdam
Gulpers, mw. mr. D.D.J.M.: Gulpers Leclercq Advocaten te Heerlen
Hagers, mw. mr. C.J.L.: C & A Nederland C.V. te Amsterdam
Halder, mr. S.J.F. van: Loyens & Loeff N.V. te Tokyo/JP
Hiemstra, mw. mr. M.: Hogan Lovells International LLP te Amsterdam
Hocks, mr. B.A.: Crombag Oehlen Advocaten te Beek
Houtappel, mr. J.B.: Houtappel Advocatenkantoor te Rotterdam
Hussem, mw. mr. M.M.C.M.: RRA Advocaten N.V. te Voerendaal
Ingen Housz, mr. A.M.: AKD te Amsterdam
Jadib, mw. mr. I.: Van Dam & Van Eeuwijk Advocaten te Den Haag
Janson, mw. mr. S.M.Q.: Atlaw advocatuur te Amsterdam

Jonge Vos, mr. M.C.: Van Gessel Advocaten te Amsterdam
Kentie, mw. mr. D.J.D.: Kentie Familierecht te Breda
Kleverlaan, mw. mr. E.C.: Aegon Nederland N.V. te Den Haag
Kok, mw. mr. F. de: Van der Aa Advocaten te Tilburg
Kollée, mr. T.L.: Allen & Overy LLP te Amsterdam
Koopman, mr. F.E.C.: De Mul Zegger Advocaten te Apeldoorn
Leclercq-Hamers, mw. mr. R.L.E.L.: Gulpers Leclercq Advocaten te Heerlen
Lent, mr. E. van: Van Lent Advocatuur te Rotterdam
Lips, mr. R.A.G.: Hapat – International B.V. te Den Haag
Mak, mw. mr. M.A.: Schenkeveld Advocaten te Alkmaar
Meer, mr. C.P. van der: Baker & McKenzie LLP te Brussel
Meijer, mw. mr. H.T.: Trip Advocaten & Notarissen te Assen
Menouar, mr. N.: Van Veen Noppen & De Vries advocaten en mediators
Mulder, mw. mr. R.: SteentjesWoltersMulder Advocaten te Lichtenvoorde
Naus, mw. mr. F.A.M.: Arslan & Ter Wee Advocaten te Zwolle
Nieuwland, mr. E.: Rabobank te Utrecht
Niessen-Cobben, mw. dr. mr. R.M.P.G.: Boskamp & Willems Advocaten te Eindhoven
Ogg, mw. mr. N.C.: Boskamp & Willems Advocaten te Eindhoven
Oldenburg, mw. mr. L.M.: Advocatenkantoor Oldenburg te Amsterdam
Oldenhof, mw. mr. H.: Buitenhof Advocaten Den Haag
Ploeg, mr. W.: Sturkenboom Advocaten te Nieuwegein
Poel, mw. mr. M.J.C.M. van der: DLA Piper Nederland N.V. te Amsterdam
Portier, mr. L.F.: Portier Advocaten te Eindhoven
Putter, mr. A.T. de: Phijffer Advocaten te Nijmegen
Quint, mr. V.: Quint Advocatuur te Rotterdam
Roos, mw. mr. I.: Schipper en Lof advocaten te Heerhugowaard
Sadelhoff, mw. mr. S.M.T. van: Nauta Dutilh N.V. te London
Sauer, mr. H.C.: AAS advocatuur te Amersfoort
Schreuder, mw. mr. L.A.: DVDW advocaten te Den Haag

Schuurman, mr. H.A.: Loyens & Loeff N.V. te Rotterdam
Smit, mr. K.J.: De Breij Evers Boon te Amsterdam
Spaan, mw. mr. G.I.T.: Van der Maas & Verhoog Advocaten en Belastingkundigen te Haren GN
Stad, mr. J.M.: GH Advocaten te Boxmeer
Strong, mr. J.A.: Van Iersel Luchtman N.V. te Den Bosch
Sujecki, mr. B.: Arnold & Siedsma Advocaten en Octrooigemachtigden te Amsterdam
The, mr. R.S.: Bruins & partners Advocaten te Amsterdam
Lips, mw. mr. C.: Allied Advocaten te Baarn
Verhoog, mr. J.: AKD te Amsterdam
Verhoog, mw. mr. M.: Verhoog Advocaat te Alkmaar
Vermin, mw. mr. M.M.A.: Bres Advocaten te Soest
Vesters, mr. D.J.A.: Dirkszwaiger advocaten & notarissen N.V. te Arnhem
Vries, mw. mr. D. de: AKD te Amsterdam
Vries-Roetman, mw. mr. P. de: Elmers Advocaten BV te Brielle
Wakim, mr. X.M.C.I.: Allied Advocaten te Baarn
Wallast, mr. A.E.: Holland Van Gijzen Advocaten en Notarissen LLP te Den Haag
Wolters, mr. J.P.: SteentjesWoltersMulder Advocaten te Lichtenvoorde
Yuen, mw. mr. B.L.: Van der Steenhoven advocaten N.V. te Amsterdam
Zwartkruis, mr. F.O.: Van Zelm c.s. advocaten BV te De Bilt

Nieuw kantoor/ associatie

Advocaten in de Praktijk (mr. W. Tijsseling, mw. mr. C.J.W. Tijsseling, mw. mr. F.L.M. Broeders, mw. mr. M.T.N. Whiterod, mr. B.J. Blindenbach en mw. mr. M.J.E. Lenglet) te Utrecht
Advocatenkantoor Eigersma (mw. mr. E.H. Eigersma) te Steenwijk
Advocatenkantoor Flokstra (mw. mr. M.S. Flokstra) te Oldenzaal

Terug naar Zwolle

Femke Naus is als advocaat-stagiaire in augustus overgestapt naar Arslan & Ter Wee Advocaten in Zwolle. Ze werkt in de algemene praktijk. 'Ik deed anderhalf jaar IE-werk, maar dat vond ik aan de universiteit leuker dan in de praktijk. Ik doe nu zaken op het gebied van arbeidsrecht, letselschade en ondernemingsrecht. De combinatie van een proces- en adviespraktijk en de korte lijnen spreken me hier aan. En ik ben weer terug in Zwolle, waar ik ben opgegroeid.'

Advocatenkantoor Kerstin Hopman (mw. mr. K.U.J. Hopman) te Alkmaar
Advocatenkantoor Kukulja (mr. S.J.P. Kukulja) te Saasveld
Advocatenkantoor Oldenburg (mw. mr. L.M. Oldenburg) te Amsterdam
Advocatenkantoor Roose (mw. mr. E.H. Roose) te Naarden
Advocatenkantoor Slangen (mw. mr. I.I.J. Slangen) te Hilversum
Advocatenkantoor Van Vliet (mw. mr. A. van Vliet) te Breda
Aegis Advocaten (mr. M.H. Horst) te Lansmeer
Algemene Vereniging Schoolleiders (mr. R.R. Haitsma) te Utrecht
Atlaw advocatuur (mw. mr. S.M.Q. Janson) te Amsterdam
Ben-Saddek Advocatuur (mr. F. Ben-Saddek) te Rotterdam
Bianca Willemsen & Sanne Striekwold Advocaten (mw. mr. B. Willemsen, mw. mr. S. Striekwold en mr. B. Vreke) te Nijmegen
mr. J.Th. Boere (mr. J.Th.Boere) te Etten-Leur
Bomhof Van Uiter Advocaten (mr. D.J. Bomhof en mw. mr. N.E. van Uiter) te Drachten
C & A Nederland C.V. (mw. mr. C.J.L. Hagers) te Amsterdam
Canisius-Wilhelmina Ziekenhuis (mw. mr. J.M.E. Langen-de Heus) te Nijmegen
Deterink Advocaten en Notarissen N.V. (mr. S.M. Aarts, mr. W.J.B. Berendsen, mw. mr. A.T.M. van den Borne, mr. A.A. van den Brand, mr. C.G. Bunge, mw. mr. A.M. Cappendijk, mr. P. Caris, mr. A.A.M. Deterink, mw. mr. Th.S.M. Fraai, mw. mr. M. Franke, mr. R.G. Gebel, mr. M.J.G.A. van Gelder, mr. M. van Heeren, mr. C.J.W. Henderson, mr. B.M.W. Hunnekens, mr. E. Jansberg, mw. mr. R.M.L. Keunen,

mw. mr. I.C.J.C. van de Klundert, mr. F.C.M. Leentfaar, mw. mr. M.E. van der Lelie, mw. mr. M.A.C.T. Loevendie, mr. P.R. Martens, mr. H. Nieuwenhuizen, mr. E.H.W. van Nijnatten, mw. mr. N.A.D. Noesen, mw. mr. J. van den Nouwland, mw. mr. N.C. Ogg, mr. T.H.G. Paffen, mw. mr. S. Polak, mr. S. Rijpma, mw. mr. L. Ritzema, mr. P.A. van der Schee, mr. D.J.M.C. Sieler, mr. I. Soetens, mw. mr. L. Spronck, mw. mr. N.E.M. Steens, mw. mr. E.E.C.M. Strang en mw. mr. N. Weggeman) te Eindhoven
Duin Advocaat, (mw. mr. J. de Graaf) te Den Haag
EBBENG Advocatuur & Mediation (mw. mr. R.H. Ebbeng) te Veldhoven
Flokstra & Gerards Advocaten (mw. mr. A. Gerards) te Oldenzaal
Franken Zuur Van Baarlen Van Kampen (mr. A.A. Franken, mw. mr. C.H. Zuur, mw. mr. F. van Baarlen en mw. mr. P.T.C. van Kampen) te Amsterdam
Franssen – Advocatuur (mr. E. Franssen) te Amsterdam
Gulpers Leclercq Advocaten (mw. mr. D.D.J.M. Gulpers en mw. mr. R.L.E.I. Leclercq – Hamers) te Heerlen
Hallmans Advocatuur & Mediation (mw. mr. R.R.J.A. Olie – Hallmans) te Meppel
Hapat – International B.V. (mr. R.A.G. Lips) te Den Haag
Houtappel Advocatenkantoor (mr. J.B. Houtappel) te Rotterdam
Hulsbergen Advocatuur B.V. (mr. H.J. Hulsbergen) te Hoofddorp
Ivy Advocatuur, (mr. D. Coskun) te Arnhem
Keizer Advocaten (mr. E.W. van den Brink en mr. J.M. Rammelt) te Amsterdam
Kentie Familierecht (mw. mr. D.J.D. Kentie) te Breda

Steeds kritischer

Sandra Frommelt sloot zich na elf jaar Boekel de Nerée aan bij Legaltree (www.legaltree.nl) in Leiden. 'Onder de gezamenlijke vlag van Legaltree voer ik zelfstandig mijn praktijk. Met de andere LT-partners houd ik veel contact, voor onder meer het delen van know how en IT-voorzieningen. Vooral de vrijheid om mijn eigen uurtarieven te kunnen hanteren, vind ik aantrekkelijk. Zakelijke cliënten worden steeds kritischer op uurtarieven. Nu kan ik bijna de helft minder vragen en dat zorgt voor een betere marktpositie.'

Kroes Advocaten Immigration Lawyers (mr. J.A. Kroes en mr. S.M. Groen) te Amsterdam
Legaltree Frommelt (mw. mr. A.S. Frommelt) te Blaricum
Legaltree Van Den Berg (mr. M. van den Berg) te Eindhoven
Lexfort N.V. (mr. A.J. van den Hoven, mr. M.H.H. Emmen en D.P.O.R.D. Geveling) te Den Bosch
Micta BV (mr. D.J. Mensink) te Groningen
Mouthaan (mr. J. Mouthaan) te Amsterdam
Mr. J.R. Ali, advocaat (mr. J.R. Ali) te Den Haag
mr. J.H. Bosman, Advocaat & Mediator (mw. mr. J.H. Bosman) te Den Bosch
Mr. W.C. Dieleman, advocaat (mr. W.C. Dieleman) te Terneuzen
mr. L. van Gaalen – van Beuzekom (mw. mr. L. van Gaalen – van Beuzekom) te Utrecht
mr. C.E. Kolthof (mw. mr. C.E. Kolthof) te Amsterdam
Mr. R.M. de Ruiter Advocatuur (mw. mr. R.M. de Ruiter) te Amsterdam
mr. H.B.Chr. Stratman (mr. H.B.Chr. Stratman) te Lelystad
Oomen & Sweep Advocaten (mr. H. Oomen, mr. E.C.N. Sweep, mr. I.N.A. Denninger en mw. mr. I. de Vries) te Haarlem
Parick Advocatuur (mr. H. van der Perk) te Apeldoorn
Portier Advocaten, (mr. L.F. Portier) te Eindhoven
Quint Advocatuur (mr. V. Quint) te Rotterdam
Rabobank (mr. E. Nieuwland en mr. R.P.E. Barbas) te Utrecht
SAUER Arbeidsrecht (mw. mr. R. Sauer) te Den Haag
Sidius Advocaten (mr. F. Yildiz en mw. mr. G. Yildiz) te Den Haag
Strak Advocatuur (mr. A.H.J. Strak) te Rotterdam
Stuyvesant de Groot Advocaten (Jonkheer mr. W. van der Meer de Walcheren) te Maartensdijk
Van Lent Advocatuur (mr. E. van Lent) te Rotterdam
Verhoog Advocaat (mw. mr. M. Verhoog) te Alkmaar
Wolfs Advocaten Weert (mr. S.H.O. Aben) te Weert

Medevestiging

Vereniging Besturenorganisatie Katholiek Onderwijs (mr. J.M.V. Dubelaar) te Woerden

Baker & McKenzie LLP (mr. C.P. van der Meer) te Brussel

Praktijk neergelegd

Andel, mw. mr. S.A.F. van Amsterdam 01-06-2010
Apeldoorn, mr. S.C.J. Roermond 11-06-2010
Avdic, mw. mr. A. Den Haag 01-06-2010
Back-Schuijt, mw. mr. M.J. Assen 01-07-2010
Barents-de Kreuk, mw. mr. A.E. Amsterdam 14-06-2010
Barten, mr. E.B. Den Haag 13-07-2010
Beer, mr. J.H.E. de Amsterdam 01-06-2010
Beks, mr. H.W. Amsterdam 01-08-2010
Bergamin, mr. E.A.M. Rotterdam 31-05-2010
Bergen, mr. A.J.E. van den Rotterdam 09-07-2010
Bergen, mw. mr. N.L.H. van Apeldoorn 10-06-2010
Bergervoet, mr. J.C.J. Amsterdam 01-07-2010
Berman, mr. L.G.J. Amsterdam 01-07-2010
Biit, mr. G.Th.C. van der Den Bosch 01-07-2010
Bonenkamp, mr.drs. H.J. Nuland 05-07-2010

Bosma, mw. mr. G.J. Groningen 04-07-2010
Brouwer, mr. R. Den Haag 01-07-2010
Bujak, mw. mr. F. Amsterdam 27-07-2010
Bultman-Beele, mw. mr. S.C. Den Haag 01-07-2010
Dalen, mr. G.-J. van Amsterdam 04-08-2010
Dijk, mr. L.W.H. van Den Haag 31-07-2010
Dirks, mr. E.J. Amsterdam 30-06-2010
Donker, mw. mr. M.L. London/GB 13-08-2010
Doubi, mw. mr. M.E. Amsterdam 06-07-2010
Dijk, mr. L.G. van Groningen 31-05-2010
Essenburg, mw. mr. V.V. Amsterdam 14-08-2010
Ficq, mr. P.L.C.M. Amsterdam 01-06-2010
Fieren, mw. mr. L.P.P. Amsterdam 01-06-2010
Fliehe Boeschoten, mr. R.E.G.L. Amsterdam 01-06-2010
Franssen, mw. mr. F.M.M. Heerlen 20-07-2010

Frederiks, mw. mr. M. Alkmaar 01-07-2010
Geelhoed, mw. mr. A.A. Utrecht 01-07-2010
Gellicum, mr. N.E. van Amsterdam 14-06-2010
Geschiere, mr. I. Den Haag 30-06-2010
Gommers, mr. R.F.M.E. Doorwerth 16-07-2010
Haan, mr. B.J. de Apeldoorn 04-08-2010
Hattum, mw. mr. B. van Amsterdam 20-08-2010
Have, mr. A.G. van der Amsterdam 28-07-2010
Heide, mw. mr. H. van der Utrecht 01-07-2010
Hermans, mw. mr. A.F. Rotterdam 01-07-2010
Heutink, mr. G.F.M.G. Zutphen 09-07-2010
Heyningen Nanninga, mr. H.U. van Amsterdam 01-07-2010
Hoff, mw. mr. A.E.M. van den Utrecht 14-07-2010
Hollenberg, mr. W.M. Den Haag 21-05-2010
Holtrop, mr. N.B. Amsterdam 01-06-2010
Holtus, mr. T.F. Haaksbergen 22-07-2010
Hoogewerf, mr. M.P. Amsterdam 21-08-2010
Hoogma, mr. J.M.S. Amsterdam 01-06-2010
Hoope, mw. mr. J.M.C. ten Den Haag 01-07-2010
Horst, mw. mr. J.L.K. van der Amsterdam 20-06-2010
Huisman, mw. mr. A.G. Amsterdam 14-06-2010
Hulsen, mw. mr. S.M.M. Rotterdam 01-06-2010
Jacobs, mw. mr. J.A.P. Oss 20-08-2010
Jeurissen, mr. J. Geleen 01-08-2010
Jonge, mr. J.W.A. de Groningen 16-06-2010
Jubitana, mr. M.A. Delft 25-07-2010
Jurna, mw. mr. S.J. Amsterdam 01-06-2010
Kabout, mr. L.B. Amsterdam 01-06-2010
Kaiser, mr. P.C. Den Haag 03-08-2010

Kaiser-van Steijn, mw. mr. A.J. Den Haag 03-06-2010
Kant, mr. J.C. Woerden 08-06-2010
Killi, mw. mr. H. Eindhoven 22-07-2010
Kleinekorte, mw. mr. I.M. Rotterdam 01-06-2010
Kloosterman, mr. J.J. Amsterdam 01-07-2010
Klüsener, mw. mr. D.A. Hengelo/OV 30-06-2010
Koh, mw. mr. E. Amsterdam 04-08-2010
Koppelaar, mw. mr. T. Breda 12-08-2010
Kooi, mw. mr. J.W. van der Den Haag 30-07-2010
Koops-Scheele, mw. mr. J.A. Amsterdam 01-06-2010
Kooij, mw. mr. A. Nijmegen 07-06-2010
Kraanen-Belhaj, mw. mr. S. van Amsterdam 19-08-2010
Lamboos, mw. mr. M.S. Haarlem 02-06-2010
Lee, mw. mr. K. van der Utrecht 01-06-2010
Leliveld, mw. mr. M. Amsterdam 31-05-2010
Lie, mr. G.W. Monaco 20-05-2010
Lier, mw. mr. S. van Amsterdam 01-07-2010
Lieverse, mw. mr. I.M. Den Haag 04-06-2010
Loeb, mw. mr. M.C. Amsterdam 01-07-2010
Lolkema, mr. J.R. Amsterdam 19-07-2010
Loo, mr. P.G.J. van Rotterdam 28-06-2010
Maris, mr. J.C. Rotterdam 30-06-2010
Marx, mw. mr. S.L.D. Den Haag 01-07-2010
Mazairac, mw. mr. M. Utrecht 01-07-2010
Meer, mw. mr. E. van Tilburg 15-08-2010
Meershoek, mw. mr. F.J.M. Amsterdam 09-07-2010
Meulen, mw. mr. C.A.J. van der Den Haag 12-10-2009
Meijer, mw. mr. I. Den Haag 01-07-2010
Molen, mr. J. van der Groningen 01-08-2010

Meer grip

Bartosz Sজেcki stapte kort na zijn beëdiging over naar een nieuw kantoor, Arnold + Siedsma, te Amsterdam (www.arnold-siedsma.com). 'Ik wil me specialiseren in het IE-recht, daar krijg ik meer grip op dan op de algemene praktijk. In Duitsland had ik rechten gestudeerd, toen ik tien jaar geleden als Erasmusstudent in Nederland mijn latere vrouw ontmoette. Door mijn Poolse achtergrond, mijn rechtenstudie in Duitsland en Nederland en mijn promotie op het gebied van het internationale privaatrecht, kan ik ook iets betekenen voor de internationale praktijk van dit kantoor.'

Te huur:

Zeer representatieve kantoorruimte
Gelegen aan de statige Mathenesserlaan 326
te Rotterdam Centrum.

Het kantoorpand is fraai gerestaureerd met
behoud van authentieke elementen.
De beschikbare oppervlakten bedragen
respectievelijk 70 m² en 36 m².

Voor meer informatie verzoeken wij
U contact op te nemen met

Iglo Vastgoed B.V.

Tel.: 010-213 1231 / www.iglovastgoed.nl /
info@iglovastgoed.nl

CURSUS TBS

TE DEN HAAG

Sprekers: Mr J.A.W. Knoester,
Mr F.P. Holthuis en
Dr. P.C. Braun (psycholoog)

Datum: 28 oktober 2010
Tijd: 9.30 uur ontvangst met koffie,
17.30 uur borrel

Locatie: Parkhotel, Den Haag

Informatie: www.nolet-advocaten.nl
Contact: mhehemann@nolet-advocaten.nl
of 070 - 3470111

ZIYA TOGA'S

- Eerste kwaliteit stoffen, secure afwerking
- Maatneming op kantoor / thuis mogelijk
- Beffen op voorraad

Toga in zeer lichtgewicht 100% Cool Wool en incl. bef naar keuze in 2010

Advocaat	€ 385,- ex. BTW
Rechter / O.v.J.	€ 475,- ex. BTW
Raadsheer / Adv. Gen.	€ 485,- ex. BTW

Leeghwaterlaan 76
5223 BA 's-Hertogenbosch
(Bij Paleis van Justitie)

073 - 6234526
www.ziyatoga.nl
info@ziyatoga.nl

ALT KAM BOER ADVOCATEN

CIVIELE CASSATIE?

- prijsafspraken mogelijk
- ook op basis van toevoeging
- zie onze website voor voorbeeldzaken

Info: mr H.J.W. Alt, Pb. 82228, 2508 EE Den Haag
Tel.: 070 - 358 94 79, fax: 070 - 358 51 97
alt@altkamboer.com, www.altkamboer.com

Beheer uw cliënten, uren en declaraties
Het eenvoudigste urenregistratie- en
declaratieprogramma voor advocaten bespaart u direct tijd!
Vraag de gratis demo aan op www.ursos.nl

Debussystraat 29 | Postbus 9105 | 1800 GC Alkmaar
tel 072 512 22 05 | fax 072 512 22 14 | info@ursos.nl | www.ursos.nl

Mooiweer, mw. mr. S. Rotterdam 09-07-2010
Morrema, mw. mr. I. Amsterdam 11-08-2010
Niessen, mw. mr. N. Den Bosch 21-07-2010
Nijboer, mw. mr. A.M. Amsterdam 01-07-2010
Oomen, mr. C.J.C.M. Tilburg 20-08-2010
Ottevanger, mr. J.A. Rotterdam 01-07-2010
Pekelharing, mr. T.O.E. Amsterdam 11-10-2009
Plompen, mr. L.P. Waalwijk 22-06-2010
Poot, mr. R.L. Den Haag 30-06-2010
Pruiksma, mr. H.S. Leeuwarden 22-06-2010
Quak, mr. G.A. Amsterdam 23-07-2010
Raat, mr. R. Amsterdam 19-08-2010
Reggers, mr. R.R.L. Amsterdam 01-06-2010
Roeleveld, mr. J. Heerlen 01-07-2010
Rost Onnes, mw. mr. F.A. Amsterdam 22-06-2010

Rouw, mr. drs. H.J. Breda 16-06-2010
Runderkamp, mw. mr. J.J. Naarden 15-08-2010
Schaik, mw. mr. S. van Uden 07-07-2010
Schalkwijk, mw. mr. S.E. Den Haag 01-07-2010
Schamie, mr. E.P. Rotterdam 21-06-2010
Scheuter, mw. mr. L.M. Arnhem 23-08-2010
Schippers-Jansen, mw. mr. S.E.J. Amsterdam 14-07-2010
Schrijvershof, mr. D.W.L.A. Amsterdam 13-08-2010
Schoorlemmer, mw. mr. J. Amsterdam 16-08-2010
Schormans, mw. mr. F.H. Amersfoort 03-08-2010
Sinnema, mw. mr. E. Amsterdam 01-07-2010
Slierendrecht, mw. mr. A.M. Utrecht 01-06-2010
Somefun, mr. O.A.A. Den Haag 01-06-2010
Spil, mw. mr. M.C. Amsterdam 30-06-2010
Steenbergen, mw. mr. M.H. Roosendaal 20-07-2010

Stolk, mr. T. Rotterdam 01-06-2010
Straten, mr. J.J.C. van Amsterdam 01-06-2010
Teerhuis, mr. W.J. Amsterdam 01-06-2010
Tel, mr. A. Den Bosch 25-03-2010
Teunissen, mw. mr. J.J.F.G. Venray 01-06-2010
Tjeenk Willink, mw. mr. A.G.M. Amsterdam 01-07-2010
Tonino, mr. J.C.A. Rotterdam 15-06-2010
Uijleman, mw. mr. F.E. Den Haag 01-06-2010
Uyar, mw. mr. C. Den Haag 01-07-2010
Veenendaal, mr. B.A. Amsterdam 02-08-2010
Veldhuizen, mr. L.W.F. Amsterdam 18-06-2010
Verhaagh, mw. mr. E.J.W. Amsterdam 21-06-2010
Verheij, mr. A.J. Amsterdam 30-07-2010
Visser, mw. mr. A.K.L. Amsterdam 29-05-2010
Vlaardingen, mw. mr. S.L. van Rotterdam 07-06-2010
Vollering, mr. S.F.M. Amsterdam 30-03-2010

Voort, mw. mr. M.C.W. Amsterdam 15-08-2010
Voorst tot Voorst, mw. mr. E.A.M. van Amsterdam 01-07-2010
Vré, mr. I.J. de Amsterdam 01-07-2010
Vries, mw. mr. F.A. Amsterdam 18-08-2010
Wagenaar, mw. mr. M. Arnhem 01-07-2010
Weij, mw. mr. C.T. van der Amsterdam 01-07-2010
Wimmenhove, mw. mr. L. Rotterdam 01-08-2010
Wisse, mw. mr. L.R. Amsterdam 30-06-2010
Wissink, mw. mr. L. Amsterdam 01-07-2010
Wyers, mw. mr. V.E. London/GB 25-06-2010
Wijnen, mr. Ph. Van Amsterdam 15-07-2010
Wijnhoud, mw. mr. M. Amsterdam 31-05-2010
Wijntjes, mw. mr. W.J. Utrecht 01-07-2010
Ybema, mw. mr. A.R. Amsterdam 01-07-2010
Zevenbergen, mr. B. Amsterdam 02-08-2010

Zuurmond, mr. J.O. Hilversum 17-05-2010
Zwart, mr. J.J. Utrecht 31-07-2010
† Kempermann, mr. R.A. Maastricht 23-07-2010
† Krantz-Cornelis, mw. mr. E.W.A. Leeuwarden 29-06-2010
† Oldenhof, mw. mr. H. Groningen 09-08-2010
† Voets, mw. mr. A.A. Druten 23-05-2010

(advertenties)

CIB. Juist als partner

Dé kantoorspecialist voor advocaten

met CIB komt u volledig tot uw recht

CIB, uw partner voor:

- gewaarmerkt papier
- luxe schrijf- en lederwaren
- archiefmaterialen, zoals gekleurde (hang)mappen
- kantoorartikelen
- computer- en printsupplies
- facilitaire producten
- kantoormeubilair

CIB. Juist als partner

www.cib.nl

CIB Centraal InkoopBureau BV Postbus 330 2700 AH Zoetermeer

Telefoon (079) 36 38 440 Fax (079) 36 15 144 advocaten@cib.nl

- Alle disciplinaire beslissingen die sinds 1986 in het *Advocatenblad* zijn gepubliceerd, zijn ook te vinden op www.advocatenorde.nl en BalieNet.
- Publicatie in deze rubriek geschiedt door de Commissie Disciplinaire Rechtspraak, bestaande uit P.J.M. Drion, H.J. de Groot, W.F. Hendriksen, H.J.A. Knijff, I.E.M. Sutorius en H. Uhlenbroek.

Bevoegdheid om toevoeging aan te vragen

Raad van Discipline Amsterdam 11 mei 2009

Vrijheid van de advocaat om de belangen van zijn cliënt naar eigen inzicht te behartigen omvat tevens de bevoegdheid om een toevoeging aan te vragen.

- Art. 46 Advocatenwet (3.1 Vrijheid van handelen; 3.4 Jegens wederpartij in acht te nemen zorg)

Feiten

Mr. X is in een civiele procedure opgetreden voor de wederpartijen van klager. Mr. X heeft daarvoor namens zijn cliënten een toevoeging aangevraagd en verkregen.

Klacht

De klacht houdt in dat mr. X in een civiele procedure op basis van een toevoeging is opgetreden voor de wederpartij van klager, terwijl mr. X wist dat zijn cliënten niet voor een toevoeging in aanmerking zouden behoren te komen. Door aldus te handelen c.q. na te laten, heeft mr. X volgens klager de norm vastgelegd in art. 46 Advocatenwet overschreden.

Overweging raad

Nu de klacht is gericht tegen de advocaat van klagers wederpartijen heeft de door het Hof van Discipline gehanteerde maatstaf te gelden, dat de advocaat van de wederpartij een grote mate van vrijheid toekomt om de belangen van zijn cliënt te behartigen op een wijze die hem goeddunkt. Deze vrijheid kan slechts onder bijzondere omstandigheden worden ingeperkt. De raad zal het optreden van mr. X derhalve aan de hand van deze maatstaf beoordelen. In het onderhavige geval staat als gesteld en niet dan wel onvoldoende weersproken vast dat mr. X een toevoeging in de proce-

dure tegen klager heeft aangevraagd onder het zogenoemde 'nieuwe regime'. Dit betekent dat mr. X noch zijn cliënten gegevens van laatstgenoemden rechtstreeks aan de raad voor rechtsbijstand hebben overgelegd. De raad is namelijk ambtshalve bekend dat het onderzoek naar de vraag of een aanvraag van een toevoeging gehonoreerd kan worden, slechts gebaseerd is op informatie die de raad voor rechtsbijstand, met behulp van het burgerservicenummer van de aanvrager, zelf opvraagt. Nu de beoordeling van de vraag of de cliënten van mr. X in aanmerking kwamen voor een toevoeging aldus volledig was gebaseerd op door de raad voor rechtsbijstand zelf gegenereerde gegevens, kan reeds daarom niet worden gezegd dat mr. X ten aanzien van die aanvraag op een wijze heeft gehandeld die in enig opzicht tuchtrechtelijk laakbaar zou kunnen zijn. Nu evenmin is gebleken van bijzondere omstandigheden als hiervoor bedoeld, kan derhalve niet worden gezegd, dat mr. X – gemeten aan de door de tuchtrechter gehanteerde maatstaf – enig relevant en rechtens te respecteren belang van klager heeft geschonden. De klacht is dan ook ongegrond.

Beslissing raad

Verklaart de klacht ongegrond.

Adviescommissie voor bezwaarschriften is geen rechter (Gedragsregel 15 lid 2)

Raad van Discipline Amsterdam 11 mei 2009

- Art. 46 Advocatenwet (5.1 Regels die betrekking hebben op de juridische strijd)
- Gedragsregel 15 lid 2
- Art. 7:1 Algemene wet bestuursrecht

Feiten

Op 21 augustus 2006 heeft A BV een aanvraag voor een splitsingsvergunning ingediend voor een pand in Amsterdam. Op 21 februari 2007 heeft het bestuur van het stadsdeel B deze splitsingsvergunning verleend. Bij brief van 3 april 2007 heeft klager als advocaat namens zijn dochters bezwaar gemaakt tegen de verlening van de splitsingsvergunning. Dit bezwaar is door het stadsdeel B bij besluit van 27 juli 2007 ongegrond verklaard. Bij brief van 11 september 2007 heeft klager als advocaat namens zijn dochters beroep ingesteld tegen dat besluit. Bij brief van 11 april 2008 heeft het stadsdeel B de tenaamstelling van de splitsingsvergunning gewijzigd van A BV in C BV. Bij brief van 22 mei 2008 heeft klager als advocaat namens zijn dochters bezwaar gemaakt tegen deze overschrijving van de splitsingsvergunning. Bij brief van 17 juni 2008 heeft klager als advocaat namens zijn dochters de gronden van het bezwaar ingediend.

De bezwaren van de dochters van klagers zijn behandeld tijdens een openbare hoorzitting van de adviescommissie bezwaarschriften van 15 augustus 2008. Op deze zitting werd belanghebbende C BV vertegenwoordigd door mr. X. Nadat de hoorzitting door de voorzitter van de adviescommissie bezwaarschriften was gesloten, heeft mr. X namens C BV bij brief van 15 augustus 2008 een nadere reactie aan de adviescommissie bezwaarschriften doen toekomen. Een afschrift van deze brief stuurde mr. X met gelijke post aan klager.

Klacht

Klager verwijt mr. X dat hij, nadat de behandeling van het bezwaarschrift door de adviescommissie bezwaarschriften van stadsdeel B op 15 augustus 2008 was gesloten, zich alsnog bij brief van diezelfde datum tot die commissie heeft gewend. Door aldus te handelen heeft mr. X, aldus klager, de norm neergelegd in art. 46 Advocatenwet overtreden en heeft hij gehandeld op een wijze die een behoorlijk advocaat niet betaamt.

Verweer

Mr. X stelt zich op het standpunt dat Gedragsregel 15 lid 2 niet van toepassing is op de onderhavige situatie. De adviescommissie bezwaarschriften adviseert het dagelijks bestuur van stadsdeel B omtrent het ingediende bezwaar. Het dagelijks bestuur van dit stadsdeel, dat *ex nunc* toetst, neemt de uiteindelijke beslissing op het bezwaar. Daaruit volgt dat het partijen tot de datum van die beslissing vrij staat nadere stukken of gronden van bezwaar in te dienen.

Overwegingen raad

De raad stelt vast dat klager zijn klacht uitsluitend grondt op de stelling dat de adviescommissie voor de bezwaarschriften van stadsdeel B een rechterlijke instantie is in de zin van Gedragsregel 15. Dat laatste is naar het oordeel van de raad echter niet het geval. Bedoelde commissie adviseert het dagelijks bestuur van genoemd stadsdeel omtrent ingediende bezwaarschriften. Een uitspraak in de zin van Gedragsregel 15 lid 2 doet deze commissie niet. Het is het dagelijks bestuur van het stadsdeel zelf dat, na een volledige en *ex nunc* uitgevoerde heroverweging van het aangevochten besluit, de uiteindelijke beslissing op het bezwaar neemt. Uit deze constellatie vloeit voort dat alle relevante feiten en omstandigheden, de daarin tot het moment dat dit besluit wordt genomen eventueel opgetreden wijzigingen daaronder begrepen, door het bestuursorgaan dienen te worden meegewogen. Klager heeft zich beroepen op een deel van de in de editie *Tekst en Commentaar op de Algemene wet bestuursrecht* gegeven toelichting, meer in het bijzonder ten aanzien van art. 7:1 Algemene wet bestuursrecht. Die noopt evenwel niet tot een andere beoordeling. Dat in deze toelichting wordt opgemerkt dat de bezwaarschriftenprocedure zowel bestuurlijke als rechterlijke elementen omvat, duidt blijkens de context van die passage immers op het feit dat de bezwaarschriftprocedure kan worden opgevat als een vorm van bestuurlijke heroverweging waarin rechtsbescherming een belangrijke plaats heeft. Ook uit deze karakterisering volgt echter niet dat de adviescommissie

een rechterlijke instantie is en/of dat zij een uitspraak doet in de zin van Gedragsregel 15.

Beslissing raad

Verklaart de klacht ongegrond.

Getuigen wijzen op risico's gegevensvermelding

Raad van Discipline 's-Gravenhage 27 april 2009

In het kader van de zorgplicht van de advocaat jegens getuigen behoort de advocaat zijn cliënt schriftelijk te wijzen op de mogelijke risico's verbonden aan het vermelden van de adressen en telefoonnummers in de schriftelijk afgelegde verklaringen van diverse getuigen.

- Art. 46 Advocatenwet (4.2 Wat de advocaat betaamt tegenover getuigen)
- Gedragsregels 7 en 8

Feiten

Mr. X heeft klager bijgestaan in een kortgedingprocedure tegen de voormalige partner van klager, door wie deze ernstig werd bedreigd. Mr. X heeft klager geadviseerd zorg te dragen voor een aantal verklaringen van personen die zowel klager als zijn voormalig partner kennen en die verklaringen konden geven over beide partijen, zodat de kans van toewijzing van de vordering tot een straat- en contactverbod zou toenemen. Mr. X heeft aangegeven dat anonieme verklaringen niet bruikbaar zijn. De dagvaarding is aan de voormalige partner betekend in een penitentiaire inrichting waarin betrokkene zich toen bevond met als bijlagen de betreffende verklaringen, waarin onder meer staan vermeld de adressen van de getuigen.

Klacht

Klager verwijt mr. X dat hij de adresgegevens van klagers vriendinnen (schuiladressen) bij de voormalige partner van klager bekend heeft gemaakt.

Overwegingen raad

Gelet op de stukken en het verhandelde ter zitting is de raad van oordeel dat mr. X klager schriftelijk had moeten wijzen op de mogelijke risico's verbonden aan het vermelden van de adressen en telefoonnummers in de schriftelijk afgelegde verklaringen van de diverse getuigen. Een dergelijke schriftelijke vastlegging is mede van belang, omdat het de cliënt in staat stelt zich een oordeel te vormen over de gevolgen van het al dan niet vermelden van deze adresgegevens. Mr. X heeft aangevoerd dat het in het kader van het verkrijgen van een straat- en contactverbod noodzakelijk was om verklaringen te overleggen die niet anoniem waren. De raad deelt deze opvatting niet met mr. X. Mr. X had naar het oordeel van de raad beter bij dit onderwerp stil moeten staan. Mr. X had immers ook een zorgplicht naar de getuigen, gegeven het strafrechtelijk verleden van de wederpartij. Dat hij die zorg niet meer behoefde te betrachten omdat de adressen toch al bekend waren, is niet komen vast te staan. Niet ter zake voor deze zorgplicht doet dat er na de vrijlating van de voormalige partner niets (met de getuigen) is gebeurd. De klacht is derhalve gegrond.

Beslissing

Verklaart de klacht gegrond zonder oplegging van een maatregel. <<

U de tekst, wij de vertaling.

- **Ervaren juridische vertalers**
- **Alle talen**
- **Directe, snelle behandeling**
- **Vaste, scherpe tarieven**
- **Persoonlijk contact**

Op JMS Textservice kunt u altijd vertrouwen. U weet zich bij ons verzekerd van een sluitende juridische vertaling die op het afgesproken tijdstip wordt geleverd. Altijd, want afspraak is afspraak, al meer dan 12 jaar. Hoe onze klanten dit waarderen kunt u lezen op www.jmstext.nl.

Voor spoedopdrachten, informatie of onze tarieven zijn we altijd bereikbaar. Bel 0299 351 851 en binnen een uur doen we u een scherpe offerte.

Uw deadline, onze zorg!

Kijk op juridischebrochure.nl voor meer info

Krim Advocaten te Haarlem is op zoek naar een 3e collega/confrère met een afgeronde stage om het kantoor op basis van kostendeling te komen versterken. Het kantoor is informeel, gericht op een persoonlijke aanpak en is gespecialiseerd in de rechtsgebieden personen- en familierecht, arbeidsrecht en sociaal zekerheidsrecht. Uw schriftelijke reactie kunt u sturen aan: Krim Advocaten, Verspronckweg 2 te (2023 BL) Haarlem of mailen aan akrim@krimadvocaten.nl of info@krimadvocaten.nl.

Advocatenkantoor Wapperom heeft per direct een vacature voor een **Advocaat medewerker, advocaat stagiair of juridisch medewerker asiel- en vreemdelingenrecht (m/v)** Affiniteit met strafrecht is een pre.

Sollicitaties kunnen gericht worden aan PJ. Wapperom
Wijnstraat 209, 3311 BV Dordrecht
Telefoon 078-6399900, Fax 078-6399761

Collet Advocaten 's-Hertogenbosch is op zoek naar:

een advocaat, of een gevorderde stagiaire, voor de algemene sociale praktijk.

Het kantoor richt zich met name op het vreemdelingenrecht, huurrecht, arbeidsrecht, sociale zekerheidsrecht, familierecht en strafrecht.

Interesse?

Neem dan contact op met Marc Jacquemard (jacquemard@colletinternational.com) of Peter van Alkemade (vanalkemade@colletinternational.com)
Tel: 073 613 9242

**Opzoek
Oponderwerp**

OpMaat

Vind alle relevante juridische informatie. Met 1 muisklik.

Met **OpMaat_Vermogensrecht** bent u snel en eenvoudig op de hoogte van de laatste ontwikkelingen op het gebied van het vermogensrecht. Via deze online hebt u waar en wanneer u maar wilt toegang tot een zeer complete, overzichtelijke en actuele juridische database. **OpMaat_Vermogensrecht** bevat onder andere officiële publicaties, wet- en regelgeving, nieuwsberichten, vakkundig artikelgewijs commentaar over het vermogensrecht en een selectie van de jurisprudentie uit «JIN», «JA», «JOR», «JAR», «JBP» en «JPF». Door hyperlinks zijn deze bronnen met elkaar verbonden, zodat u in één oogopslag de onderlinge verbanden kunt zien. Via een automatische e-mailattending wordt u op de hoogte gehouden van de laatste ontwikkelingen over het vermogensrecht.

Neem nu een proefabonnement en ervaar 2 maanden gratis het gemak van **OpMaat_Vermogensrecht.
Kijk voor meer informatie op: www.sneltotdekern.nl**

OpMaat

SNEL TOT DE KERN VAN DE ZAAK

Sdu UITGEVERS

ESKES GRIJPSTRA DE VRIES
ADVOCATEN

Eskes Grijpstra De Vries advocaten heeft een zeer gevarieerde praktijk waarin particulieren, stichtingen, zelfstandigen en kleine bedrijven een plaats hebben. Het motto van het kantoor is: goede rechtshulp tegen een betaalbare prijs.

Ter versterking van ons team van thans drie advocaten zijn wij op zoek naar een ondernemende, gedreven en sociaal vaardige, beginnend of gevorderde:

ADVOCAAT - STAGIAIRE

Wij bieden een informele en open sfeer en een intensieve begeleiding. Werken in deeltijd (32 uur) behoort tot de mogelijkheden. Bij gebleken geschiktheid behoort toetreding tot de maatschap in de toekomst tot de mogelijkheden.

Geïnteresseerd? Uw beknopte gemotiveerde reactie met uitgebreid cv ontvangen wij graag.

e-mail: m.verdonk@egvadvocaten.nl

Gillesse & Winnubst

advocaten

is
gevestigd te 's-Hertogenbosch aan de
Lekkerbeetjesstraat 1 (hoek Koningsweg) dichtbij
de Rechtbank en dichtbij het station

wij zijn
op dit moment werkzaam met vier advocaten op
uiteenlopende rechtsgebieden

wij doen
wat we leuk vinden en dat doen we goed

wij zoeken
een collega met ervaring op dezelfde golfengte
die op kostenbasis ons kantoor wil komen
versterken

Sollicitaties richten aan:

Mr. J.C. Gillesse of mr. Th.J.A. Winnubst
Postbus 1602
5200 BR 's-Hertogenbosch
tel. 073-6135561
fax 073-6891268
e-mail: info@gillesse-winnubst.nl
website: www.gillesse-winnubst.nl

het
amsterdams
adr instituut

**Beroepsopleiding tot ADR-
Specialist/Legal Mediator**

- Inzicht verwerven in andere methoden van conflict-oplossing dan rechtspraak?
- Uzelf ontwikkelen tot een professionele legal mediator die de juridische aspecten van de diverse conflict-oplossingsmethoden kent?
- Uw vaardigheden in onderhandelen en interveniëren versterken?
- Partijen begeleiden door coaching en empowerment?

U leert het in de 21-daagse door het NMI erkende Beroeps-opleiding tot **ADR-Specialist/Legal Mediator**. Voor juristen met minimaal 5 jaar werkervaring.
Start: 7 oktober 2010

Voor meer informatie en inschrijving:
www.adrinstituut.nl
Telefoon: 020-525 37 49
E-mail: adr-fdr@uva.nl

Neem een voorsprong in ontwikkeling en ervaring!

ADVOCATENKANTOOR
VAN LEUR

ERVAREN ADVOCAAT GEZOCHT

Advocatenkantoor Van Leur is op korte termijn op zoek naar een ervaren advocaat, die met een eigen praktijk wil toetreden tot het kantoor op basis van kostenverdeling. Een volledig ingerichte werkomgeving inclusief secretariaat aanwezig.

Ons kantoor is gespecialiseerd in het personen- en familierecht. Er heerst een informele en prettige werksfeer.

Meer informatie over het kantoor staat op onze website:

www.vanleuradvocaten.nl

Reacties met uw CV kunt u richten aan:
Mw Mr B.C.V.J. van Leur,
Phoenixstraat 66, 2611 AM Delft,
per e-mail: kantoor@vanleuradvocaten.nl.
Voor vragen kunt u contact opnemen met
Birgit van Leur, T 015-2127470.

Op weg naar de top?

Nu ben jij aan de beurt!

Holland Van Gijzen is op zoek naar:

- ▶ Advocaat-medewerkers op het gebied van Vastgoed en Overheid

Eindhoven

- ▶ Advocaat-stagiaires en Advocaat-medewerkers op het gebied van Corporate & Commercial

**Kijk voor meer informatie op
www.hollandlaw.nl**

Holland Van Gijzen Advocaten en Notarissen LLP heeft een strategische alliantie met Ernst & Young Belastingadviseurs LLP.

HOLLAND VAN GIJZEN
ADVOCATEN EN NOTARISSEN

DE LOOS & SCHRIJVER ADVOCATEN B.V.

Klein kantoor in het centrum van Wassenaar met enthousiaste staf van drie advocaten en twee secretaresses zoekt ter verdere uitbouw van het kantoor op korte termijn een

GEVORDERD ADVOCaat STAGIAIRE (M/V)

OF

ADVOCaat MEDEWERKER (M/V)

EVENTUEEL OP BASIS VAN KOSTENDELING

Schriftelijke reacties met c.v. graag richten aan:

De Loos & Schrijver Advocaten B.V.

T.a.v. Mr P.J.Ph. Dietz de Loos
Postbus 453
2240 AL Wassenaar
telefoon: 070 511 92 63
e-mail : info@deloos-schrijver.nl

ANTONIA ADVOCATEN KANTOOR

is een jong en gedreven kantoor gevestigd in een historisch pand in het centrum van Deventer. Wij zijn gespecialiseerd in arbeidsrecht en ambtenarenrecht en bedienen zowel de particuliere als de zakelijke markt. Wegens een snel toenemende vraag naar onze dienstverlening zijn wij op korte termijn op zoek naar een

Gevorderde

Advocaat stagiaire

en een

Advocaat

Affiniteit met ondernemingsrecht is een pré, affiniteit met arbeidsrecht spreekt voor zich. Wij zoeken een betrokken en enthousiaste collega met ondernemingszin. Werken op kostenbasis is bespreekbaar.

Sollicitaties kunt u binnen 14 dagen richten aan:

Antonia Advocatenkantoor
Mw. mr. M.P. de Koning
Geert Grootestraat 6d
7411 GS Deventer
www.antonia-advocatenkantoor.nl

www.vandijkadvocaten.nl

VANDIJK advocaten tekent zich door ervaring, enthousiasme en ondernemerszin. Zelfstandigheid en alle ruimte voor meedenken en het nemen van initiatieven zijn bij ons gemeengoed.

Wij willen ons team versterken met twee ervaren krachten: **één advocaat** met de specialisatie arbeidsrecht en ambtenarenrecht en **één advocaat** met de specialisatie arbeidsrecht en personen- en familierecht, die bovendien de Poolse taal machtig is.

2 ADVOCATEN (ADWOKAAT)

Naast het **arbeidsrecht** en **ambtenarenrecht** beoefent ons kantoor de praktijk van het ondernemersrecht, contractenrecht, erfrecht en personen- en familierecht, vervoersrecht en incasso.

Mail je gegevens naar mail@vandijkadvocaten.nl of bel (010) 2 12 12 20. Je kunt ook schriftelijk reageren naar onderstaand adres, t.a.v. Monique S. van Dijk. Kijk ook even op onze website: www.vandijkadvocaten.nl

Meesters in ondernemerskringen

VANDIJK
ADVOCATEN

Jacques Dutilhweg 471c, 3065 GL Rotterdam. Tel. (010) 2 12 12 20

Van Oss & Verweij

Advocaten

Wij zijn een jong kantoor met groeiambitie. Zowel een informele werksfeer als de korte lijnen naar de cliënt zijn voor ons kenmerkend.

Ter versterking van ons team zijn wij op zoek naar een

Advocaat-stagiaire (m/v)

voor de algemene rechtspraak

Heb je interesse, dan verzoeken wij je om je sollicitatiebrief met CV binnen 14 dagen te sturen naar:

Van Oss & Verweij Advocaten
t.a.v. mevrouw mr. A.J. Verweij
Postbus 330, 3850 AH Ermelo
Of per e-mail: info@vanoss-verweij.nl

Kijk voor meer informatie over ons kantoor op
www.vanoss-verweij.nl

Gevonden:

Mark Tunnissen (m/)

Gezocht: Marks nieuwe collega's voor de sectie Overheidspraktijk

Nysingh is een top 20 advocaten- en notarissenkantoor, gevestigd in Apeldoorn, Arnhem en Zwolle. We zijn landelijk actief en wereldwijd vertegenwoordigd via ons netwerk TAGlaw. Binnen Nysingh werken 270 professionals: 110 advocaten, 25 (kandidaat-)notarissen en 135 medewerkers met ondersteunende functies.

De grootste kracht van Nysingh zit 'm in het feit dat Nysinghers zeer gespecialiseerd zijn in 'hun ding' en toch heel goed weten wat ze aan elkaar hebben. Paradoxaal gezegd kom je er voornamelijk eigenzinnige teamspelers tegen.

Dat geldt voor alle geledingen, dus ook voor het onderdeel van Mark: de sectie Overheidspraktijk in Arnhem. "Generaliserend heb je twee soorten advocaten," zegt hij. "De snelle schreeuwers en de grijze universiteitspakken. Van die formele gasten. Ik vermoedde altijd dat Nysingh bij de tweede groep hoorde." Vervolgens vernam hij dat een oud-collega al een tijdje bij Nysingh zat. "Ik dacht: als jij het daar naar je zin hebt, dan kan het geen saaie club zijn. En inderdaad: de typische Nysingher bleek helemaal niet te bestaan. Het is een diverse groep van uiterst gedreven mensen. Het ene moment ben je bezig met de begeleiding van een starter, het volgende moment zit je aan tafel met autoriteiten op je vakgebied, waar je zelf nog veel van kunt leren. Ja, die variatie is boeiend."

Heb jij ook belangstelling voor een baan waarin je ongedwongen aan je carrière werkt? Dat komt goed uit, want de praktijk groeit en we zijn op zoek naar versterking voor de sectie Overheidspraktijk, waar ook Mark in werkt. Je kunt bij ons beginnen als advocaat-stagiaire of als advocaat-medewerker - zolang je maar iedere kans grijpt om buitengewoon te zijn. Heb je die drive? Dan zou er zomaar sprake kunnen zijn van een perfecte match. Laat je vandaag nog vinden via werkenbijnysingh.nl.

Nysingh. De juiste jurist op de juiste plek.

NIG

Ondernemingsrecht

tijdelijke en vaste juridische posities

NIG Ondernemingsrecht vervult zowel vaste als tijdelijke juridische functies binnen de Top 500 van het bedrijfsleven en de advocatuur. Daarbij ligt onze focus op juristen met minimaal 4 jaar werkervaring op één of meer van de volgende rechtsgebieden: (Internationaal) Contractenrecht, Vennootschapsrecht, IT-recht, Arbeidsrecht, Bankrecht, Effectenrecht, Bouw- en Vastgoedrecht, Energierecht en Toezichtwetgeving. Voor de invulling van tijdelijke posities werken wij zowel met 'eigen' Interim Legal Counsels alsmede met Interim Juristen (Freelance Juristen).

Gedurende het lezen van
deze tekst ben ik 3,1
seconden niet declarabel.

Is dit wat jij nu denkt? Wellicht wordt het dan tijd om de advocatuur te verlaten!

In een geheel vrijblijvend en oriënterend gesprek vertellen wij je graag meer over de verschillende mogelijkheden die ervaren juristen op de huidige arbeidsmarkt hebben.

Neem contact op met **mr. Diederik Gelauff** of **mr. Charlotte Kruls** via **035-6250505** of via **jurist@nig.nl** voor het maken van een afspraak.

NIG

Ondernemingsrecht

tijdelijke en vaste juridische posities

NIG Ondernemingsrecht is onderdeel van NIG Holding. Een organisatie bestaande uit een tiental gespecialiseerde divisies waaronder NIG Bestuursrecht en NIG Compliance. Iedere divisie is gericht op het bemiddelen van specialisten binnen haar eigen branche en vakdiscipline.

Inhoud

426 De kantoren moeten de cliënt tegenwoordig 'actief opzoeken'. Valt dat de juridische professional bij te brengen?

Arnoud Veilbrief

428 Hoe verlaat je het veilige nest van het oude kantoor? Een kijkje in de keuken van enkele starters.

Jan Hendrik Varenhorst en Mischa Verschuren

431 Voor advocaten die een eigen kantoor willen beginnen is er nu een leidraad beschikbaar, met ondernemingsplan.

Mischa Verschuren

432 Ondernemende advocaat zijn: leuk. Over zakelijke gadgets beschikken: nog leuker. Of is het vooral onzin?

Arnoud Veilbrief

434 Andere juridische dienstverleners bestormen de markt. Moet de advocatuur zich zorgen maken?

Arnoud Veilbrief

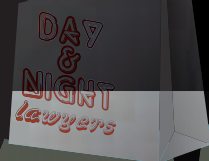
436 Advocaten moeten marketing bedrijven, maar met 'een nieuwsbrief doe je een restauranthouder geen plezier, bij hem werkt persoonlijk contact'.

Arnoud Veilbrief

uw
recht
= onze
zorg
24/7

**Speciaal
katern**
De ondernemende
advocaat

Dit katern
is samengesteld
door
Sdu Uitgevers

Eénpitter of internationale law firm, alle kantoren moeten de cliënt tegenwoordig ‘actief opzoeken’. Valt dat de juridische professional bij te brengen?

‘De scheidslijn tussen intelligent acquireren en colporteurschap is dun’

.....
Arnoud Veilbrief
journalist
.....

‘Zeker is een advocaat een ondernemer. Dat zou hij in elk geval moeten zijn’, zegt Theo Hanssen, partner en lid Dagelijks Bestuur bij het jonge kantoor DVDW Advocaten met kantoren in Rotterdam en Den Haag. ‘Ondernemerschap is binnen ons kantoor erg belangrijk. En het belang ervan neemt toe met de senioriteit van de advocaat.’

Het Enschedese KienhuisHoving is een flink kantoor met ruim zeventig advocaten. Niet groot genoeg om een *legal expert* te hebben – briljante geesten die vrijgesteld zijn van het werven van en omgaan met cliënten en in plaats daarvan regelmatig publiceren – maar toch groot genoeg om jonge medewerkers eerst in de luwte het vak te laten leren. ‘Eerst maar eens een goede advocaat worden’, zegt kantoordirecteur Ernst Jan Krudop. ‘Leren schrijven en formuleren, onderzoek doen, het op de universiteit geleerde in praktijk brengen. Het vasthouden en werven van cliënten is de volgende stap. En als je dat eenmaal

kunt, krijg je mensen onder je, die je van werk moet voorzien.’

Bij KienhuisHoving is de afgelopen jaren een andere wind gaan waaien. De zaken gingen niet slecht, maar de schwing was er een beetje uit. De partners stelden Krudop aan als kantoordirecteur: een energieke man uit de omroepwereld, en niet het type dat weerstand mijdt.

‘Van een aanbodgestuurde werkwijze zijn we op een vraaggestuurde werkwijze overgegaan’, vertelt hij. ‘Ik wil dat onze advocaten zich in hun cliënten gaan verplaatsen. *Face to face* aan die cliënt vragen: hoe vind je nou werkelijk dat ik het doe? Nou, als men iets eng vindt, is dat het wel.’

De mentaliteit van de juridische wereld kwam op Krudop bij zijn aanstelling ‘archaïsch’ over. ‘De cliënten kwamen toch wel, er was geen noodzaak om te veranderen. Maar als je je in je cliënt verdiept, kun je hem niet alleen beter bedienen, maar misschien ook meer en andere zaken voor hem doen. Het moet natuurlijk allemaal niet te opdringerig. De scheidslijn tussen intelligent acquireren en colporteurschap is dun.’

Acquireercursus

Acquireren behoort tot de kerntaken

Foto: Eric Brinkhorst

Ernst Jan Krudop:

.....
‘Aan je cliënt vragen, hoe vind je nou werkelijk dat ik het doe? Als men iets eng vindt, is dat het wel’
.....

van het ondernemerschap. Daar besteedt DVDW Advocaten dan ook bijzondere aandacht aan. Het organiseert voor zijn medewerkers binnenkort een *inhouse* acquisitie-cursus die verzorgd wordt door prof. F.E. Kwakman, hoogleraar management van professionele dienstverlening aan Nyenrode. De tijd is er rijp voor, omdat het zes jaar oude kantoor flink gegroeid is. Theo Hanssen: ‘We zijn nu met 34 advocaten en

Theo Hanssen: ..... Ondernemerschap is meer dan cliënten werven en met mes en vork kunnen eten .....

eenieder heeft baat bij zo'n cursus. Bovendien willen wij hiermee onze medewerkers ondersteunen bij het opbouwen van een eigen praktijk. Daarom besteden we tijd aan dit soort zaken.'

Ook de meer ervaren medewerkers/partners worden op cursus gestuurd. Zij krijgen training in het coachen van stagiaires en medewerkers. En iedereen wordt, voor zover nodig, aangemoedigd lid te worden van zakelijke netwerken. DVDW Advocaten heeft samenwerkingsverbanden met de Erasmus Universiteit en het Institute for Corporate Law, Governance and Innovation Policies, van University Maastricht. De samenwerking werpt wetenschappelijk zijn vruchten af en zorgt voor aanwas van talentvolle jongeren. Laagdrempelig cliëntencontact ontstaat op de tribunes en *skyboxen* van een Haagse en een Rotterdamse voetbalclub.

Wie een goede indruk wil maken op potentiële cliënten, moet wel met mes en vork kunnen eten. Daarom stuurt KienhuisHoving zijn jonge medewerkers naar workshops waar de presentatievaardigheden van de advocaten-in-spe flink wordt bijgeschaafd. Zelfverzekerde dames en heren moeten het worden, die zich makkelijk bewegen op borrels en zonder problemen een praatje kunnen houden op een seminar. Mensen, kortom, die het visitekaartje van het kantoor zijn. Herkent hij ze nog te-

rug? Krudop: 'Je moet er nooit te veel van verwachten.'

Ondernemerschap is meer dan cliënten werven en met mes en vork kunnen eten, zegt Theo Hanssen. 'Ondernemen betekent bezig zijn met de strategie, de langere termijn. Wat voor kantoor wil je zijn, wat voor cliënten wil je bedienen? Het zijn vragen waar vooral de partners zich mee bezighouden, maar we proberen onze medewerkers te stimuleren over dit soort vragen ook na te denken.' En wat voor kantoor wil DVDW Advocaten zijn? 'Allereerst een kwalitatief uitstekend kantoor, dat enthousiasme uitstraalt, en als zodanig bekend is bij middelgrote en grotere bedrijven, instellingen en vermogende particulieren.'

In je knar

Ook Martijn Maathuis (redactielid van dit blad, maar dat is min of meer toevallig) is voor zichzelf begonnen, vier jaar geleden alweer. De 39-jarige advocaat heeft met drie partners het kantoor Kingfisher opgericht. Ze houden kantoor in het Amsterdamse WTC. Daarmee hebben ze letterlijk gesproken een heus 'Zuidas-kantoor', maar die naam wimpelt Maathuis af. 'We hebben deze plek gekozen omdat we hier erg flexibel kunnen huren en we uit verschillende windrichtingen komen. Er zitten hier wel meer kleine bedrijven. Misschien ook wel potentiële cliënten van ons.'

Rijk worden was niet zijn ambitie toen hij afscheid nam van zijn vorige werkgever, een middelgroot kantoor dat niet veel later door ruzie uiteen is gevallen. 'Miljonair worden interesseert me niet. Ik wil plezier in mijn werk hebben, nu en over twintig jaar. Iets betekenen voor mijn cliënt. De cliënten van Baker & McKenzie [daar begon Maathuis als advocaat, AV] kwamen niet voor mij persoonlijk. Mijn eigen cliënten wel. Van tevoren had ik ook nooit gedacht dat ik zulke inhoudelijk mooie zaken zou doen als eigen baas.'

Maathuis en zijn partners bedienen

veel middelgrote bedrijven in de onroerendgoedsector. Het gaat ze voor de wind, zonder dat er nu sprake is van een spectaculaire expansie. 'Misschien gaan we volgend jaar mensen aannemen', zegt Maathuis van achter zijn *latte*.

Hij praat relativerend over het ondernemerschap. 'Ach, met een bureau, een laptop, een telefoon en wat boeken kun je beginnen, want je belangrijkste kapitaal zit hier.' Hij tikt op zijn voorhoofd. 'In je knar.' Hij sprak in het begin natuurlijk zijn eigen netwerk aan, maar verlegen om werk heeft hij niet gezeten. 'We zijn bezig een kantoorfolder te maken en de website te vernieuwen. Mijn credo voor acquisitie: je weet nooit hoe een koe een haas vangt.' En die grote verhalen van jonge kantoren die je zo vaak hoort over 'het helemaal anders doen'? 'Dat is natuurlijk onzin. Je kunt je op bepaalde punten misschien iets onderscheiden, maar uiteindelijk doen we allemaal hetzelfde. Onze cliënten juridisch bijstaan. Dat is het.' <<

Martijn Maathuis: ..... 'Je kunt je misschien iets onderscheiden, maar uiteindelijk doen we allemaal hetzelfde: onze cliënten juridisch bijstaan' .....

Samen

Als je op de eerste dag in je nieuwe praktijk de sleutel in het slot steekt, is het goed te weten dat je verzekeringen in orde zijn. Met Niehoff Werning & Kooij staat u er niet alleen voor. Prettig, want er komen nogal wat zaken op starters af. Van ondernemingsplan tot beroepsaansprakelijkheids- en arbeidsongeschiktheidsverzekering: samen met u zorgen we voor een passende oplossing. Met onze kennis van de advocatuur helpen we al jaren talloze starters op weg. Meer weten? Vraag dan vrijblijvend ons starterspakket voor de advocatuur aan.

Starter? Kijk op www.nwk.nl

**Hoe dan ook,
start samen met Niehoff Werning & Kooij.**

Niehoff Werning & Kooij
verzekeringsadviseurs voor advocatuur en notariaat

Gebundelde startersinformatie

Sinds afgelopen mei is er voor advocaten die een eigen kantoor willen beginnen een handboek beschikbaar. Dit *Handboek Startersinformatie* geeft inzicht in de belangrijkste beslissingen die een advocaat moet nemen voordat hij/zij start. Aan de hand van het opstellen van een ondernemingsplan wordt de advocaat een aantal keuzemogelijkheden voorgelegd op het gebied van de ondernemingsstructuur, kantoorfaciliteiten en ICT, financiële processen, huisvesting en personeel.

.....
Mischa Verschuren
journaliste
.....

‘Het *Handboek Startersinformatie* is in feite de bundeling van een aantal losse documenten die bij de Nederlandse Orde van Advocaten beschikbaar waren voor advocaten. Wij hebben die documenten gestructureerd en aangevuld, en voorzien van een cd-rom’, licht Paul Paasschens toe. Paasschens is directeur van Balieplus BV (www.balieplus.nl), een bedrijf dat is opgericht door de Nederlandse Orde en zich concentreert op serviceverlening aan individuele advocaten, advocatenkantoren en ondersteunend personeel. ‘Het handboek is een onverwacht groot succes. Op dit moment krijgen we ongeveer een tot twee aanvragen per dag. Meestal sluiten advocaten zich meteen bij ons aan om het handboek gratis te kunnen ontvangen en direct te kunnen profiteren van kortingen op producten.’

Het boek bestaat uit vier delen: een toelichting van het ondernemingsplan, bijlagen, een voorbeeldondernemingsplan en een financiële uitwerking via werkmodellen. Paul Paasschens: ‘Het handboek bevat een aantal direct toe te passen modellen zoals onder meer een Excel-sheet voor *cashflow* gegevens en één voor omzetprognoses. Deze twee modellen zijn ingevuld met voorbeeldgegevens die gebaseerd zijn op gemiddelde gegevens, zodat de modellen meteen een realistisch beeld geven. Bij het invullen van eigen gegevens rekent het model meteen door.’ Het ondernemingsplan start met het opstellen van een duidelijk doel van het kantoor, de te kiezen rechtsvorm en een marketing- en acquisitieplan. Mocht je personeel in dienst nemen, dan bespreekt het handboek een aantal punten waarmee het beleid eenvoudig bepaald kan worden. Aan de orde komen: werving en selectie, arbeidsvoorwaarden, variabele beloning, begeleiding en feedback, en onder meer een con-

.....
currentiebeding. Wie dieper op dit onderwerp wil ingaan, kan meer informatie vinden in het *Handboek Personeelsmanagement Advocatenkantoor*, eveneens van Balieplus.

Daarnaast besteedt het handboek aandacht aan kantoorfaciliteiten en financiële processen. Op ICT-gebied geeft het handboek handige concrete handvatten betreffende de bekabeling, de vorm van je netwerk (via een eigen server of via internethosting), je manier van back-up, en virus- en hackerbescherming. Voor administratieve processen is een overzicht opgenomen van systemen met een prijsvergelijking van twaalf aanbieders, met daarbij tips voor hoe je tot een goede selectie komt.

Tot slot geeft het handboek aan hoe je als starter moet omgaan met de financiële planning van je kantoor. Het bespreekt het opzetten van een goede financiële organisatie, het declaratie- en debiteurenproces en het opstellen van een begroting.

‘In het najaar zijn we van plan het handboek te evalueren door gebruikers te vragen wat zij ervan vinden. Aan de verkoop merken we dat we voorzien in een behoefte en we zijn benieuwd of gebruikers het handboek als een nuttige handleiding ervaren en waar verbeterpunten liggen.’ Het boek is te bestellen via www.balieplus.nl en kost 50 euro. Voor aangesloten kantoren/advocaten is het handboek gratis. <<

Het startende

Jaarlijks verlaten honderden advocaten het veilige nest van het – vaak grote – kantoor om alleen of in een kleiner gezelschap verder te gaan. Een kijkje in de keuken van twee starters, en een paar succesrecepten van een fiscalist.

.....
Jan Hendrik Varenhorst en Mischa Verschuren
journalisten
.....

Arthur Dolk is na 31 jaar advocatuur in januari 2007 een eenmanskantoor begonnen met een praktijk op het terrein van verzekerings- en transportrecht. Hij heeft eenmalig 100.000 euro geïnvesteerd in de (design) aankleding van zijn kantoorruimte in het INIT-gebouw op het Oostenburgereiland in Amsterdam. Dolk heeft zijn bedrijf in twee maanden opgezet. 'Dat is aan de krappe kant. Naast mijn andere werk had ik vijf uur per week nodig om voorbereidingen te treffen.'

Tanya Kreeftenberg heeft langer de tijd genomen om zich voor te bereiden. Na een aanlooptijd van negen maanden opende zij in oktober 2009 samen met haar compagnon in Son en Breugel een tweemanskantoor op het gebied van het familierecht (Grosfeld Kreeftenberg Advocaten). Daar-

voor heeft Kreeftenberg vijftien jaar als advocaat bij verschillende kantoren gewerkt. 'De meeste tijd is gaan zitten in het zoeken van een goede compagnon, met wie het ook goed klikt', vertelt ze. 'Daarnaast hebben we lang gezocht naar een geschikt pand. Dat heeft in totaal zes maanden gekost.' Net als Dolk heeft Kreeftenberg bewust geïnvesteerd in de aankleding van de kantoorruimte. Ze nam een lening van 45.000 euro voor de verbouwing en haar compagnon bracht nog eens zo'n bedrag in.

Slagvaardig

Kreeftenberg en Dolk zijn het er over eens dat hun eenmalige investeringen in de kantoorruimte het werkplezier verhogen en hun kantoor een eigen gezicht geven, maar dat het een post is waarop gemakkelijk bezuinigd kan worden. Dolk: 'Een representatieve ontvangstruimte voor cliënten kun je ook per uur inhuren in een verzamelgebouw. Maar waar je niet op moet beknibben, is goede parttime secretariële ondersteuning en een optimale digitale bereikbaarheid. Die zijn cruciaal

om professioneel slagvaardig te zijn.'

Tanya Kreeftenberg onderschrijft dit en vindt daarnaast het inschakelen van een accountant een goede investering. 'Voordat ik daadwerkelijk begon te investeren, heb ik samen met een accountant een exploitatiebegroting opgesteld. Hij adviseerde me om de eerste jaren de kosten hoog en de opbrengsten laag in te schatten. En op zijn advies heb ik een bedrag van 15.000 euro gereserveerd voor de aanloopkosten. De eerste inkomsten komen immers pas na twee maanden binnen. Je moet er natuurlijk ook rekening mee houden dat je 19 procent omzetbelasting moet afdragen en dat je moet reserveren voor inkomstenbelasting. En dan is er nog de Boekhoudverordening 1998, op grond waarvan je verplicht bent een Stichting Dergengelden op te richten voor het beheer van gelden die jou niet zelf toekomen.'

Fiscale afwegingen

'Voordat je begint, is het vanuit fiscaal oogpunt interessant om na te denken over

kantoor

En, wat moet dat nou kosten...

De maandlasten van Arthur Dolk

huur, inclusief gas, water en licht	€ 3.000
administratie	€ 700
verzekeringen en autokosten	€ 1.000
beroepsaansprakelijkheidsverzekering	€ 250
abonnementen	€ 300
telefoon, internet, fax, onderhoud machines enzovoort	€ 750
euro per maand	€ 6.000

De maandlasten van Tanya Kreeftenberg

huur, incl. gas, water en licht	€ 1.000
aflossing geldlening met rente	€ 1.000
administratie	€ 400
beroepsaansprakelijkheidsverzekering	€ 250
autokosten en verzekeringen	€ 1000
abonnementen, advertenties	€ 350
euro per maand	€ 4.000

de structuur van je bedrijf en privévermogen', stelt Mohamed Bouallouch, fiscalist en partner bij VMW Taxand. 'Eerst moet je bekijken of je als natuurlijk persoon of als bv aan de slag gaat. In de inkomstenbelasting zijn diverse faciliteiten opgenomen die het fiscaal aantrekkelijk maken om in privé te ondernemen. Het is daarom meestal – afgezien van andere overwegingen zoals aansprakelijkheid – fiscaal pas interessant om een bv op te richten bij een winst van minimaal 150.000 euro. Je kunt overigens de onderneming – mits juist vormgegeven – in een later stadium belastingvrij alsnog in de bv inbrengen.' Als gekozen wordt om in een bv te gaan werken, dan kan het interessant zijn om een holdingstructuur op te zetten. Bouallouch: 'De winst die gemaakt wordt in de werkmaatschappij, het advocatenkantoor, kan belastingvrij naar de holding worden geboekt. De winsten die dan in de holding zitten, kun je bijvoorbeeld gebruiken voor het vormen van een pensioenvoorziening. De pensioenlast verlaagt de belastingdruk, en bijkomend voordeel

is dat het pensioen afgezonderd is van de ondernemingsactiviteiten.' Verder kan de holding volgens Bouallouch gebruikt worden om op fiscaal aantrekkelijke wijze de eigen woning te financieren. 'De holding leent van de bank een geldbedrag met een variabele rente en een onbeperkte aflossingsregeling. De holding geeft jou eenzelfde lening, maar

tegen een hogere rente. Zo creëer je een hogere hypotheekrenteaf trek. De holding lost de lening van de bank af uit de overwinst en de rente die je aan de holding betaalt. Zo blijft de aftrek bestaan, ook als de hele lening bij de bank is afgelost. Het is wel van belang dat je zakelijk handelt met je bv en voor zover nodig daarover afspraken maakt met de Belastingdienst.' <<

De ondernemende advocaat

.....
Arnoud Veilbrief
journalist
.....

Bas Pernot

*letselschade- en strafpraktijk,
Jansen & Van Gaal advocaten
te Wijchen*

‘Ik heb een iPhone 3G. Met de komst van de iPhone 4 is het inmiddels een wat verouderd model. Privé ben ik ook overgestapt van Windows naar Apple. Dat bevalt uitstekend. Sindsdien heb ik geen last meer van crashes, virussen en spam. Het synchroniseren van mijn e-mail, agenda en notities gaat razendsnel met behulp van het programma MobileMe. Op kantoor werk ik nog op een computer met Windows; gelukkig kan de iPhone ook daarmee synchroniseren.

Het mooie van de iPhone zijn natuurlijk de programma’s die je er vanuit de App Store op kunt installeren. Ik gebruik met name de apps van nu.nl, 9292OV, Voetbal International, Buienradar en RunKeeper. Als ik ga hardlopen, legt dat laatste programma de tijd, snelheid, afgelegde route en afstand vast.

Een papieren agenda heb ik niet meer. Al mijn afspraken leg ik vast in de iPhone. De ingebouwde camera vind ik overigens ook erg handig. Bij een letselschadezaak maak ik weleens foto’s van de locatie waar het voorval heeft plaatsgevonden. Het enige nadeel van de iPhone vind ik de korte

en zijn gadgets

batterijduur wanneer internet wordt gebruikt. Na één dag is de batterij echt leeg.

Ik twijfel nog of ik de iPhone 4 zal aanschaffen. Het antenneprobleem lijkt namelijk toch serieus te zijn.'

Gerard Kneppers

*werkzaam in Finance,
partner bij DLA Piper*

'Ik heb een BlackBerry. In de internationale transactiepraktijk is dit apparaatje superhandig, met name als je aan het reizen bent of bij transacties waar jurisdicties uit verschillende tijdzones betrokken zijn: je kunt vroeg in de ochtend al bijvoorbeeld op mailtjes uit Singapore reageren en tot laat in de avond mailen naar Los Angeles zonder dat je hiervoor op kantoor hoeft te zijn.

Het risico van de BlackBerry is dat hij je leven gaat domineren. In de transactiepraktijk is die kans sowieso erg groot – de klant verwacht dat je bereikbaar bent: ook de vakantie is niet altijd heilig. Er is veel concurrentie in de dienstverlenende sector. Toch moet je daar gedisciplineerd je grenzen aan blijven stellen, anders heb je geen leven meer.

Sommige collega's hebben daarom twee apparaten: een telefoon om mee te bellen en een BlackBerry om mee te mailen. Als ze niet werken, gaat de BlackBerry uit. Ik zou het voorbeeld van mijn collega's kunnen volgen. Maar ik vind twee telefoons te veel: al die apparaten, snoeren, opladers en adapters, en dan ook nog een laptop. Ik heb dus gekozen voor één telefoon. De consequentie is dat mijn telefoon in mijn vrije tijd vaak uit staat. En als de BlackBerry uit staat, ben ik ook minder bereikbaar

ben voor vrienden en familie. Dat is jammer, maar daar heb ik voor gekozen.

Ik zie collega's – met name uit de fusie- en transactiepraktijk – al rondlopen met iPhones, E-readers en nu ook iPads. Volgens mij zijn die advocaten het dolst op nieuwe gadgets. Het is ook mooi spul.'

Zoë Gademan

*familierechtpraktijk,
Habets Advocaten Breda*

'Wij gebruiken allemaal heel simpele mobieltjes waarmee we alleen bellen en sms-en, en dat gaat prima zo.'

Willem van Nielen

*fusie- en overname, curator,
Van Diepen Van der Kroef
Den Haag*

'Ik slaap zo'n beetje met mijn iPhone. Alles handel ik per mail af, faxen doe ik nauwelijks. Ook het nieuws volg ik voor een groot deel met mijn iPhone: nu.nl voor het snelle nieuws en fd.nl voor het economisch nieuws. Ik fiets veel en daarbij is de kaartenfunctie heel handig. Als je niet weet waar je bent, word je vanzelf naar je bestemming gedirigeerd.

Ik zit in de fusie- en overnamepraktijk en de e-mailfunctie op de telefoon helpt me om de stroom mails en documenten te verwerken. Ik reageer snel. Zo hou je de bal in de lucht. 's Avonds als ik thuis kom, kijk ik vaak ook nog even. Natuurlijk moet je ook grenzen stellen. Dat hangt vooral af van jezelf.

Ik zag de iPad laatst. Die zou ik best

eens willen uitproberen. Ik reis per trein, daar neem ik nog even de papieren door en ik maak dan graag aantekeningen met een pennetje. Maar die iPad scheelt elke dag een pak papier in mijn tas. Zit er ook een pennetje bij? Dan zijn de aantekeningen direct verwerkt in het document. Dan wordt het wel verleidelijk.'

Sietse Knoop

*bestuursrechtpraktijk,
Nysingh Advocaten Zwolle*

'Ik ontvang en verstuur mails en verder doe ik er weinig mee. Ik ben in 1976 begonnen als advocaat. Toen had je alleen de fax. Maar ik heb er 34 jaar over gedaan om in deze tijd terecht te komen, dus het valt erg mee. Ik kan me herinneren dat ik eens, het was eind jaren zeventig, zat te wachten op de handtekening van iemand in Mannheim. Die kreeg ik na drie uur. Dat was snel. Ja, de vooruitgang heeft voor- en nadelen. We leefden in 1976 wat rustiger dan nu. Aan de andere kant, als je nu geen rust hebt, had je het toen ook niet. Zoiets zit in jezelf.'

«

De rechtsbijstandsverzekeraars timmeren aan de weg. Ze groeien fors, zowel in aantal medewerkers als in het aantal zaken dat ze doen. Moet de advocatuur zich zorgen maken? Moeten kantoren 'een tweede merk in de markt zetten'?

Markt voor juridische dienstverlening

'Alles neemt toe: mediation, elkaar voor de rechter dagen, claimen, alles'

.....
Arnoud Veilbrief
journalist
.....

In de top 50 van grootste advocatenkantoren staat een verzekeraar op de 36ste plaats. Het is SRK, dat 47 advocaten in dienst heeft en 45.000 zaken per jaar behandelt. SRK is actief in de meeste voor particulieren relevante rechtsgebieden, zoals huurrecht, arbeidsrecht, verkeersrecht en consumentenrecht.

De rechtsbijstandsverzekeraars groeien en het aantal juristen dat in dienst is bij de verzekeraars, weerspiegelt die groei. In 2009 werkten er 1288, in 2010 waren dat er al 1554, een spectaculaire stijging van twintig procent. Het aantal behandelde zaken steeg een jaar eerder al met tien procent: van 364 800 (2007) naar 404 713 (2008).

De verklaring van die forse groei is volgens Bert Hokken, interim kantoordirecteur, niet moeilijk te bedenken. 'Er is een markt voor deze vorm van juridische bijstand. Met name voor mensen die net boven de toevoegingsgrens vallen. Zij hikken tegen de kosten van een gewone advocaat aan. Ik denk dat het goed is dat de verzekeraars

er voor die mensen zijn. Heel veel mensen hebben een rechtsbijstandsverzekering afgesloten.'

Uurtarief voor een jaar

Of de rechtsbijstandsverzekeraars markt-aandeel afsnoepen van – vooral – de sociale advocatuur is moeilijk te zeggen. Zo ervaart André Joosten van Advocatenkollektief Utrecht het in elk geval niet. 'Ik heb niet de indruk dat wij meer zaken doen. We krijgen zelfs cliënten die een rechtsbijstandsverzekering hebben, maar toch door ons geholpen willen worden.'

De cijfers geven hem gelijk. Volgens de *Monitor Gesubsidieerde Rechtsbijstand 2009* van de Raad voor Rechtsbijstand werden in 2009 435 593 toevoegingen afgegeven, een stijging van zo'n drie procent ten opzichte van 2008. Het aantal klantcontacten van het Juridisch Loket – de eerstelijns juridische hulp – steeg veel sneller, met maar liefst 19 procent. De dertig vestigingen hadden in totaal 783 077 contacten, die tot 845.417 hulpacties leidden.

Met andere woorden: de rechtsbijstandsverzekeraars groeien weliswaar, maar de groei is in lijn met die van de totale rechtshulp, al lijken de verzekeraars iets boven het marktgemiddelde zitten. 'Het komt door

.....
Marcel Braakman:
.....

'Maar een op de zes advocaten kan aangeven hoeveel werk een zaak ongeveer zal kosten'

.....

de juridisering van de maatschappij,' zegt Hokken. 'Alles neemt toe', zegt ook Hein Vogel van Cleerdin Hamer Advocaten in Amsterdam. 'Mediation, elkaar voor de rechter dagen, claimen, alles. Het is logisch dat de rechtsbijstandsverzekeraars ook groeien.'

Een forse stijging voor de verzekeraars dus, maar veel lijkt er voor de advocatuur nog niet aan de hand. Er zijn ook grote verschillen in dienstverlening, die het enorme verschil in tarief verklaren. Zo hebben de verzekeraars veelal geen mensen in dienst met een academische maar met een hbo-opleiding. Het contact verloopt vrijwel al

Rob van Otterlo:

.....
'Kleine MKB'ers hikken aan tegen een tarief van € 225 per uur. Ook al werkt de advocaat sneller, dat schrikt af'
.....

tijd schriftelijk en telefonisch. Begrijpelijk: een rechtsbijstandsverzekering is er al voor € 140 per jaar, nauwelijks het uurtarief van een modale advocaat.

Black box

De verzekeraars richten zich met name op minder vermogende particulieren. Maar in toenemende mate ook op (kleinere) ondernemers. De Landelijke vereniging van Artsen in Dienstverband (LAD) en zusterorganisatie VvAA hebben een verzekering voor hun leden, voor beroepsaansprakelijkheid, particuliere aansprakelijkheid en rechtsbijstand. De Stichting Rechtsbijstand Mobiliteitsbranche werkt nauw samen met de BOVAG en heeft sinds 2003 eigen advocaten in dienst. Daar komt nog een 'uitdaging' bij. Ook het detacheren van juristen bij bedrijven heeft een hoge vlucht genomen. Het leidt logischerwijs tot minder werk voor advocaten.

In het mkb worden al jaren klachten vernomen over de ontoegankelijkheid van de advocatuur. Ook leeft er een sentiment dat advocaten te duur zijn. 'Kleine mkb'ers hikken toch wel aan tegen een tarief van € 225 per uur, zegt Rob van Otterlo, scheidend manager bij de Orde, vers consultant en hoogleraar Organisatie van de juridische dienstverlening aan de UvA. 'Ook al werkt de advocaat door zijn vakbekwaamheid veel sneller, het schrik toch af.'

'De diensten van een advocaat zijn een *black box*', zegt Marcel Braakman, hoofd Verenigingszaken van MKB-Nederland. 'Je stopt er geld in en weet nooit precies wat je daarvoor krijgt. Maar een op de zes advocaten kan aangeven hoeveel werk een zaak ongeveer zal kosten.' Die groep zou zich

aangetrokken kunnen voelen door rechtsbijstandsverzekeraars, menen Van Otterlo en Braakman.

'Vooral voor zzp'ers kan ik me voorstellen dat een verzekeraar aantrekkelijk kan zijn', zegt Braakman. 'Naarmate ondernemers kleiner zijn, gedragen ze zich meer als consumenten. Maar ik heb nog niet gehoord dat mkb'ers de overstap maken naar verzekeraars.' Wel bleek uit onderzoek van rechtsbijstandsverzekeraar ARAG eerder dit jaar dat veel mkb'ers juridisch adviseurs in het algemeen mijden.

Tweede merk

'De advocatuur moet wel op z'n tellen passen', vindt Hein Vogel. 'Ze moet veel beter duidelijk maken aan het publiek wat haar kracht is: hoogwaardige juridische kennis, passend maatwerk en kennis van de omgeving van de cliënt.'

'De markt voor juridische dienstverlening is veelzijdiger en competitiever geworden', zegt Pieter Sonneveld, Hoofd Marketing en PR van Dirkzwager advocaten en notarissen (Arnhem en Nijmegen). 'Daar reageren wij op door ons imago sterker neer te zetten. Concurreren op inhoud is moeilijk, opvallen doe je door aan je merk te bouwen en aan de "klik" met je cliënt. Wij doen dat onder andere door kennis te delen met cliënten en met mensen die cliënten zouden kunnen worden. Zo zorgen we dat we *top of mind* zijn.'

Van Otterlo: 'Moet de advocatuur zich grote zorgen maken? Ik denk het niet. Maar ze moet het merk advocatuur wel sterker in de markt zetten, want de concurrentie neemt toe. Denk ook aan andere juridische dienstverleners. Nu de kantonrechtsgrens

Pieter Sonneveld:

.....
'Opvallen doe je door aan je merk te bouwen en aan de "klik" met je cliënt, bijvoorbeeld door kennis te delen met cliënten'
.....

naar 25 duizend euro is opgetrokken ligt er een markt open. Het is wachten tot een stel slimme hbo'ers in dat gat springt.'

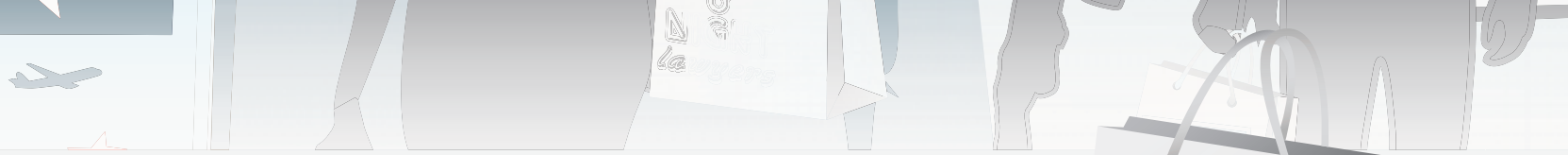
Tariefdifferentiatie lijkt Van Otterlo een sterk instrument om de markt voor minder ingewikkelde zaken te behouden en voor zover nodig terug te winnen. 'Sommige zaken kunnen voor een groot deel door een stagiair worden gedaan. Reken daar dan ook het bijbehorende tarief voor. Je ziet ook al gebeuren dat advocatenkantoren een "tweede merk" in de markt zetten, zoals Legal Legion van Spigthoff. Maar als je het doet, vertel dan heel duidelijk wat de cliënt wel en niet voor dat tarief kan verwachten.' <<

Hein Vogel:

.....
'Nu er meer geclaimd wordt is het logisch dat de rechtsbijstandsverzekeraars ook groeien'
.....

Marketing ook voor advocaten

Iedereen maakt herrie

.....
Arnoud Veilbrief
journalist
.....

The fact is, everyone is in sales. Whatever area you work in, you do have clients and you do need to sell' (Jay Abraham, marketingexpert). Er zijn mooiere zinnen geschreven over zakendoen en de kunst van het verkopen, maar deze van Abraham raakt in z'n kale nuchterheid de kern. En hij geldt net zo goed voor de advocatuur als voor de vissticks van Unilever. Pas de laatste vijftien jaar heeft het marketingdenken schoorvoetend zijn intrede gedaan in de advocatuur. Marketing: het woord roept vage noties op van markt-onderzoeken, ingewikkelde statistiek en grootschalige reclamecampagnes. Die kloppen niet, voor de advocatuur.

Guerrilla-marketing

'Marketing gaat over anticiperen en reageren op de vraag van cliënten, en over zichtbaarheid', zegt Erik van Zadelhof, marketing-adviseur en coach bij Langhof Advies. 'En zichtbaar word je door naar buiten te treden, op welke manier dan ook.' Dat is wat veel advocatenkantoren de afgelopen jaren hebben gedaan. Het Haarlemse kantoor Pot Jonker Seunke bijvoorbeeld. On-

der vakgenoten was het kantoor bekend, daarbuiten helaas een stuk minder. Langs de lijnen van de hockeyvelden in Bloemendaal deed de naam Pot Jonker Seunke geen belletje rinkelen. 'Iedereen maakte herrie', vertelt partner Jan Coen Binnerts. 'We besloten dat wij dat ook maar eens moesten doen.'

Pot Jonker Seunke pakte het groots aan. De verouderde website werd vervangen door een geheel nieuwe, speelse en opvallend persoonlijke site. Billboards langs de wegen in de regio Haarlem vergrootten de plaatselijke bekendheid onder de bevolking en het mkb en een spotje op radiozender BNR brachten Pot Jonker Seunke onder de aandacht van zakelijk Nederland. Wat hebben al die inspanningen en investeringen het kantoor opgeleverd? 'Meer naamsbekendheid', zeggen Sluijter en Binnerts. 'Vooral op de spotjes kregen we veel reacties. Sommige waren van: gaat het zo slecht met jullie? Gelukkig waren de meeste reacties positief.' Heeft de campagne ook nieuwe klanten opgeleverd? 'Nou, dat is moeilijk te zeggen. Er is in elk geval niet een nieuwe cliënt die de telefoon heeft opgepakt na het horen van zo'n spotje. Maar we hebben ook geen cliënten verloren. Dat is al heel wat. Cliënten zijn tegenwoordig erg mobiel.'

Het bleef niet bij de reclamecampagne en de nieuwe website. Een van de partners sloot zich aan bij een onderwijsgroep op

Jan Coen Binnerts:

.....
'We hebben door de campagne in elk geval geen cliënten verloren. Dat is al heel wat. Cliënten zijn tegenwoordig erg mobiel'
.....

LinkedIn en haalde zo een nieuwe klant binnen. De rechtsgebieden zijn op een klantgerichte manier geherformuleerd, met termen als 'gezondheidsrecht' en 'onderwijsrecht'. Reclamebureau Blutarsky adviseerde 'het merk Pot Jonker Seunke' te 'laden' met seminars over actuele rechts-onderwerpen.

'De seminar-formule is een uitstekend middel om eigen of potentiële cliënten bij te praten over een juridisch onderwerp en de expertise van het kantoor voor het voetlicht te brengen', zegt Thomas Simon, directeur van Netlaw, een samenwerkingsverband van zeventien middelgrote kantoren. Regelmatig contact houden met de cliënt

Erik van Zadelhof:

.....
'Soms moet je van een praktijk afscheid nemen. Dat is bedreigend omdat je oude schoenen weggooit voor je nieuwe hebt'
 .....

is een must voor elk klantgericht kantoor en de kunst is volgens Simon om hem zo persoonlijk mogelijk aan te spreken. 'Het sturen van een nieuwsbrief naar een bedrijfsjurist een prima idee. Maar een restauranthouder die dag en nacht met zijn bedrijf bezig is, doe je daar geen plezier mee. Die gaat dat allemaal niet lezen. Bij hem werkt persoonlijk contact veel beter.'

Twee jaar geleden baarde Abeln Advocaten opzien met een brutale stunt. Of een briljante student contact op wilde nemen met de recruiter van Houthoff, stond op een groot elektronisch reclamebord. Helemaal, zei het andere bord, de briljante student werkte al bij Abeln. Het werd een rel, Houthoff was niet ingenomen met deze guerrilla-marketingstunt. Maar Abeln was wel in één klap bekend in de recruiting-, marketing- en juridische wereld.

Zou zo'n actie ook iets voor de Netlawkantoren zijn? Simon: 'Het is denk ik iets te wild en te gretig voor onze kantoren. Zij behoren tot de gevestigde kantoren in hun regio's, dus ik weet niet of het zou passen. Maar ik zou het ook niet bij voorbaat uitsluiten.'

Focus

Seminars, nieuwsbrieven, reclamecampagnes, zakennetwerken: niemand kan beweren dat de Nederlandse advocatuur passief zit te wachten tot de klant naar hem toe komt. Toch ziet marketingadviseur Erik van Zadelhof nog veel gezapig-

heid om zich heen. 'Veel advocaten vinden het wel best. De zaken gaan redelijk goed, ze pakken elk jaar hun winstdeel. Waarom veranderen? *Fat cats don't move.*'

Is daar iets op tegen? 'Nou, er moet natuurlijk niets. Alleen beseffen veel mensen zelf niet altijd hoe ingedut hun praktijk is. Ze doen al twintig jaar arbeidsrecht en de ontwikkeling is er een beetje uit. Advocaten houden normaal gesproken van intellectuele uitdaging, dus het is nog maar de vraag of stilstand niet zo erg is. Nieuwe soorten zaken behandelen, een andere soort cliënten bedienen en de signatuur van je praktijk verhogen, vergroten het plezier in je werk.'

Van Zadelhof en zijn partner worden in verschillende situaties te hulp geroepen. Soms is er een conflict binnen de maatschap; vaak ligt daaraan een dispuut over ieders bijdrage aan ten grondslag. 'Meestal blijkt dat niet door luiheid te komen, maar omdat de minder binnenbrengende partner niet goed blijkt te weten hoe hij cliënten moet werven. Daar kun je bij helpen en als dat effect sorteert, dan geeft dat vaak nieuwe energie. Men heeft er weer zin in.' In andere gevallen voelt het hele kantoor een behoefte om te veranderen. 'Men doet jaren hetzelfde, er is sprake van groei noch ontwikkeling.' Van Zadelhof gaat met de partners om de tafel zitten. Wat voor kantoor willen ze over een jaar zijn? Welke klanten willen ze bedienen? Hoe gaan ze die benaderen?

Van Zadelhof: 'Focus, daar gaat het om.'

Niet van alles een beetje doen, maar een paar dingen goed doen.' Dat kan betekenen dat je van een praktijk afscheid moet nemen. 'Natuurlijk is dat bedreigend. Je gooit je oude schoenen weg voor je nieuwe hebt. Maar anders blijft alles bij het oude.' Er worden precieze doelen gesteld op een plan van een paar A4'tjes ('anders weet je zeker dat het in een la verdwijnt') en de partners gaan aan de slag. Na een tijd volgt er een evaluatie. Soms lukt het, soms niet. 'Dat laatste is een serieus punt voor de partnerevaluatie en dan neem ik met een teleurgesteld gevoel afscheid', zegt Van Zadelhof. 'Maar als het wel lukt, en het kantoor gaat met nieuw elan verder, geeft dat erg veel voldoening.' <<

Thomas Simon:

.....
'Met een nieuwsbrief doe je een restauranthouder geen plezier, bij hem werkt persoonlijk contact veel beter'
 .....

Personeelsadvertenties in dit blad

Kantoor	Vacature	Plaats	Regio	Pagina
Nysingh advocaten-notarissen N.V.	Marks nieuwe collega's voor de sectie Overheidspraktijk	Arnhem	oost	431
Rechtbank Arnhem	Senior juridisch medewerkers sector kanton en civiel	Arnhem	oost	416
Antonia Advocatenkantoor	Advocaat	Deventer	oost	430
Antonia Advocatenkantoor	Gevorderde Advocaat stagiaire en een advocaat	Deventer	oost	430
Van Oss & Verweij Advocaten	Advocaat-stagiaire (m/v) voor de algemene rechtspraktijk	Ermelo	oost	430
Holland Van Gijzen Advocaten en Notarissen LLP	Advocaat-stagiaires en Advocaat-medewerkers op het gebied van Corporate & Commercial	Eindhoven	zuid	429
Holland Van Gijzen Advocaten en Notarissen LLP	Advocaat-medewerkers op het gebied van Vastgoed en Overheid			
Collet Advocaten 's-Hertogenbosch	Advocaat, of een gevorderde stagiaire, voor de algemene sociale praktijk	's-Hertogenbosch	zuid	426
Gerechtshof 's-Hertogenbosch	Raadsheren personen- en familierecht	's-Hertogenbosch	zuid	418
Gerechtshof 's-Hertogenbosch	Raadsheren handelsrecht	's-Hertogenbosch	zuid	418
Gillesse & Winnubst Advocaten	Een collega met ervaring op dezelfde golfengte die op kostenbasis ons kantoor wil komen versterken	's-Hertogenbosch	zuid	428
Eskes Grijpstra De Vries Advocaten	Advocaat stagiaire	Almere	west	428
Advocatenkantoor Van Leur	Ervaren advocaat	Delft	west	428
Advocatenkantoor Wapperom	Advocaat medewerker, advocaat stagiair of juridisch medewerker asiel- en vreemdelingenrecht (m/v)	Dordrecht	west	426
Krim Advocaten	3e collega/confère met een afgeronde stage	Haarlem	west	426
VANDIJK advocaten	Eén advocaat met de specialisatie arbeidsrecht en ambtenarenrecht	Rotterdam	west	430
VANDIJK advocaten	Eén advocaat met de specialisatie arbeidsrecht en personen- en familierecht, die bovendien de Poolse taal machtig is	Rotterdam	west	430
De Loos & Schrijver Advocaten B.V.	GEVORDERD ADVOCaat STAGIAIRE (M/V) of ADVOCaat MEDEWERKER (M/V)	Wassenaar	west	430
NIG Ondernemingsrecht	Tijdelijke en vaste juridische posities		alle	412

flores
AUTOMATISERING

Waalsteeg 4
1011 ER Amsterdam
T : 020 463 09 35
F : 020 463 09 36
E : info@flores.nl
W: www.flores.nl en www.sjablonen.net

Een huisstijl is er om correspondentie eenduidig te maken. Dat dit niet altijd lukt, met logo's en opmaaksjablonen die overal op de schijf rondzwerven, is echter niet verwonderlijk. **Dat kan een stuk effectiever.**

Flores Automatisering kan elke huisstijl automatiseren, en zorgen dat het benodigde sjabloon met één druk op de knop wordt gestart in Microsoft® Word. De sjablonen staan op een centraal te beheren locatie, zodat deze altijd geactualiseerd kunnen worden. Een herkenbare boodschap uitzenden is nog nooit zo makkelijk geweest.

Naast huisstijlimplementatie kunt u bij Flores Automatisering terecht voor het aanpassen van onderdelen van Microsoft® Office naar uw wensen. Zoals:

- ❖ Presentatiesjablonen in PowerPoint
- ❖ Rekenmodellen in Excel
- ❖ Koppelingen tussen Office en gangbare juridische systemen, zoals Legal Eagle, Fidura, Fortuna.

Meer weten? Kijk op flores.nl of sjablonen.net, of neem rechtstreeks contact op: bel daarvoor 020 463 09 35 en vraag naar Martin Drenth of Victor Heijke.

"De Wordsjablonen voldoen precies aan onze wens: alle correspondentievormen in één menu onder handbereik.

Jan Meuleman
MensonidesMeuleman advocaten

Flores Automatisering laat Microsoft® Office voor u werken

Roos van Kempnaer

advocaat en doorzetter

Roos blijft loyaal.

Inspelen op mijn specifieke situatie.
Dat is voor Movir heel normaal.

Arbeidsongeschiktheidsspecialist Movir verlaagt per 1 januari voor de meeste beroepen haar tarieven. Soms tot wel 25%. Zowel voor nieuwe als bestaande relaties. Bovendien verkleint Movir de kans dat u arbeidsongeschikt raakt of blijft. Wij bieden namelijk effectieve preventie en re-integratie, afgestemd op úw situatie. Kies net als veel van uw collega's voor de beste inkomensverzekeraar van Nederland.

Kijk voor meer informatie op www.movir.nl of vraag ernaar bij uw adviseur.

movir
een vrij beroep een zeker bestaan

Uw zaken
op orde

“CCLaw is absoluut
gebruiksvriendelijk!”

*Stefanie de Kovel, administrateur
Van Veen Advocaten*

Met CCLaw van Clip Consultants beschikt u over een compleet softwarepakket voor uw juridische praktijk. Door jarenlange ervaring in de advocatuur combineert CCLaw gemak met kwaliteit. Inmiddels zijn ruim 350 advocatenkantoren enthousiaste gebruikers!
CCLaw: uw zaken op orde

Bel: 0413 - 34 88 88

Bezoek: www.clipconsultants.nl

Hoe mobiel is uw kantoor?
Wij zorgen ervoor dat het werkt.

iPhone of
Blackberry

€0,-

Takkebijsters 37B
4817 BL Breda
T 076-5815818

Om te beginnen stellen we
hoge eisen aan onszelf...

Light ontwerpt, bouwt en implementeert maatwerk websites en software. Hoe complex of omvangrijk een vraagstuk ook is, Light genereert een verbluffend heldere oplossing.

light

helder • scherp • online

WesterdoksdiJK 425
1013 BX Amsterdam

T 020 - 531 04 60
F 020 - 531 04 69

info@light.nl
www.light.nl

FORTUNA®

Beschikbaar vanaf
30 september 2010

Release 9.08

Nieuw in deze versie:

- 1 digitaal factureren
- 2 digitaal verwerken verrichtingen
- 3 koppeling met telefooncentrale

Vraag
meer!
Aanroep
24/7

Bring uw zaken op orde met FORTUNA®

FORTUNA® ondersteunt advocatenkantoren met compleet geïntegreerde software

Kijk op
www.trivium.nl

Trivium Software bv: architect oplossings
oplossingen voor de juridische praktijk

